

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje III (1. část: Analytická část)

Zpracovatelé:

Realizační tým projektu „Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje III“,
reg.č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0022475

Obsah

Úvod	- 4 -
1. Socioekonomická analýza území	- 7 -
1.1 Obyvatelstvo	- 7 -
1.1.1 Demografický vývoj	- 9 -
1.1.2 Vzdělanostní struktura obyvatel.....	- 12 -
1.1.3 Lidské zdroje, trh práce a zaměstnanost	- 14 -
1.2 Ekonomický rozvoj regionu	- 23 -
1.2.1 Hrubý domácí produkt a hrubá přidaná hodnota.....	- 24 -
1.2.2 Mzdy	- 25 -
1.2.3 Ekonomické subjekty.....	- 26 -
1.3 Spolupráce se sociálními partnery	- 27 -
2. Analýza potřeb území a rozvojové priority v oblasti vzdělávání.....	- 29 -
2.1 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.....	- 29 -
2.1.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 30 -
2.1.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 33 -
2.2 Podpora polytechnického vzdělávání	- 39 -
2.2.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 41 -
2.2.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 44 -
2.3 Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů	- 47 -
2.3.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 48 -
2.3.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 51 -
2.4 Rozvoj kariérového poradenství.....	- 53 -
2.4.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 55 -
2.4.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 56 -
2.5 Podpora gramotností	- 58 -
2.5.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 59 -
2.5.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 63 -
2.6 Rozvoj potenciálu každého žáka, studenta či účastníka neformálního vzdělávání....	- 73 -
2.6.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 75 -
2.6.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 77 -
2.7 Podpora digitalizace ve vzdělávání.....	- 82 -
2.7.1 Analýza strategických dokumentů.....	- 83 -

2.7.2	Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 84 -
2.8	Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání.....	- 87 -
2.8.1	Analýza strategických dokumentů.....	- 87 -
2.8.2	Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů.....	- 88 -
2.9	Souhrn výsledků analýzy potřeb v území v oblasti vzdělávání.....	- 90 -
2.9.1	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě.....	- 91 -
2.9.2	Podpora polytechnického vzdělávání	- 94 -
2.9.3	Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů.....	- 97 -
2.9.4	Rozvoj kariérového poradenství.....	- 99 -
2.9.5	Podpora gramotností.....	- 102 -
2.9.6	Rozvoj potenciálu každého žáka, studenta či účastníka neformálního vzdělávání.	- 106 -
2.9.7	Podpora digitalizace ve vzdělávání	- 110 -
2.9.8	Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání.....	- 112 -
3.	Analýza potřeb ve školách.....	- 119 -
3.1	Dotazníkové šetření 2021	- 119 -
3.1.1	Proces tvorby.....	- 120 -
3.1.2	Charakteristika datového souboru	- 121 -
3.1.3	Důležitost plánovaných oblastí intervencí školami.....	- 122 -
3.2	Souhrnné informace ze školních akčních plánů a z čerpání tzv. šablon.....	- 123 -
3.3	Dotazníkové šetření 2022	- 125 -
Závěr	- 133 -
Seznam příloh	- 135 -
Seznam použitých zdrojů	- 136 -
Seznam tabulek	- 140 -
Seznam grafů	- 141 -
Seznam zkratk	- 142 -

Úvod

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje III (KAP III) je zaměřen na zvýšení kvality vzdělávání ve středních školách, vyšších odborných školách a konzervatořích a na oblasti vzdělávání, které se přímo dotýkají regionálního trhu práce a inovací. Tomuto zaměření odpovídá i výběr partnerů pro realizaci KAP III a zaměření sběru dat. Z pohledu vzdělávací soustavy jsou to zejména SŠ, VOŠ a konzervatoře, organizace zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže a celoživotního učení, jejichž zástupci prostřednictvím účasti v platformách k jednotlivým klíčovým tématům se podíleli na jeho tvorbě.

Soubor dokumentů akčního plánování KAP III je navazující na stávající Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020-2024 a nejaktuálnější národní strategický dokument Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023. Hlavním cílem souboru dokumentů KAP III je stát se nástrojem zlepšování strategického řízení vzdělávání ve školách v území. Analytická část je nedílnou a výchozí součástí souboru strategických dokumentů Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje III (KAP III).

Struktura analytické části je nastavena v souladu s metodickým dokumentem Postupy KAP III (verze 3) vydaném MŠMT jako příloha č. 4 výzvy Akční plánování v území a dokumentem Metodický list č. 01 Analýza potřeb v území a dokumentem Metodický list č. 02 Analýza potřeb ve školách, které byly vytvořeny v rámci projektu Metodická podpora akčního plánování (P-AP), jehož realizátorem je NPI ČR.

Analytická část KAP III řeší potřeby v území Olomouckého kraje vzhledem k jeho vzdělávací soustavě, konkrétně především k soustavě středních a vyšších odborných škol, ale akcentuje i základní potřeby soustavy základních a mateřských škol a je východiskem pro další části souboru dokumentů KAP III. Analytická část KAP III vznikla na základě spolupráce v území realizované prostřednictvím tzv. minitýmů. Minitýmy jsou složeny z odborných spolupracovníků dle klíčových a průřezových témat. Došlo k ustanovení platformy, jejichž členy jsou pracovníci minitýmů a dále pak zástupci ředitelů MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ a konzervatoří bez rozdílu zřizovatelů, zástupci různých zřizovatelů ZŠ, SŠ, VOŠ a další aktéři ve vzdělávání v dané oblasti (RIS3 manažeři, zástupci sektorových dohod v kraji, ČSI, PPP a SPC atd.). V souladu s Postupy KAP probíhala spolupráce se zástupci Metodické podpory akčního plánování, se sekretariátem RSK a PS Vzdělávání.

Součástí analytické části je souhrn informací k současnému stavu dle následujících klíčových témat (v souladu s Postupy KAP III):

- rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity
- polytechnické vzdělávání
- podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

- kariérové poradenství
- podpora gramotností (čtenářské, matematické a další)
- rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání (podpora individualizace výuky a vyššího užívání didaktických postupů umožňujících vzdělávání heterogenních kolektivů)
- podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

Do analytické části je dále jako klíčové zařazeno také téma **podpora digitalizace ve vzdělávání**, které je v Olomouckém kraji dlouhodobě vnímáno jako prioritní. Téma podpory digitalizace ve vzdělávání je zpracováno v širším pojetí, tj. jako digitální vzdělávání (rozvoj digitálních kompetencí – digitální gramotnosti), ale také jako snaha podpořit digitalizační procesy při řízení škol.

V souladu s Postupem KAP III bylo analytické zpracování výše uvedených klíčových témat provedeno prostřednictvím průřezových témat (resp. klíčová témata byla analyzována ve všech průřezových tématech), která vycházejí ze Strategie 2030+, resp. definovaných strategických linií, kterými jsou:

- proměna obsahu a způsobu vzdělávání – podpora schopností hlubšího porozumění problémům v širších souvislostech oproti přetěžování dětí/žáků/studentů/účastníků neformálního vzdělávání informacemi; důraz na využívání znalostí ke kreativním aktivitám a týmové spolupráci; propojování jednotlivých disciplín a jejich uplatňování pro praktické využití, rozvoj dovedností a získávání praktických zkušeností a poznatků v souvislostech; podpora badatelské a projektové výuky či metod kreativního učení;

- podpora učitelů, ředitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání – podpora vzájemného profesního sdílení, přenosu osvědčených a funkčních inovativních metod; podpora pedagogických pracovníků při společné přípravě výuky a jejím reflektování; důraz na to, aby pedagogické týmy škol dokázaly zaměřit vzdělávání svých dětí/žáků/studentů/účastníků neformálního vzdělávání více na získávání kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život;

- digitální kompetence – seznámení se se silnými i slabými stránkami využívání informačních technologií, riziky s nimi spojenými a získání kompetencí pro využívání těchto technologií k získávání relevantních informací – rozvoj schopností vyhledávat, třídit a kriticky hodnotit informace;

- snižování nerovností v přístupu ke vzdělávání – dostupnost, inkluze a kvalita předškolního vzdělávání; inkluzivní (společné) vzdělávání a podpora dětí a dětí/žáků/studentů/účastníků neformálního vzdělávání ohrožených školním neúspěchem, naplňování cílů společného vzdělávání, rozvoj kompetencí pedagogů v oblastech, které směřují ke schopnosti vzdělávat různorodé kolektivy dětí a rozvíjet potenciál dětí/žáků/studentů se sociálním a jiným znevýhodněním;

- spolupráce škol: spolupráce ZŠ – SŠ, SŠ – VŠ, součinnost a spolupráce škol v území.

Téma digitální kompetence bylo řešeno průřezově a zároveň bylo v souladu s prioritami kraje identifikovanými v KAP 2019-2021 zařazeno mezi témata klíčová v kapitole 2.7 Podpora digitalizace ve vzdělávání jako podpora digitální gramotnosti.

Kapitola č. 1 a kapitola č. 2 dokumentu spolu tvoří tzv. Analýzu potřeb území (APU). APU se skládá ze dvou částí. Nejprve se zabývá socio-ekonomickou analýzou kraje (kap. 1), a to především ve vazbě vzdělávací soustavy na trh práce.

Další část APU (kap. 2) je rozdělena do osmi podkapitol dle klíčových témat. Každá z těchto podkapitol obsahuje v úvodu charakteristiku klíčového tématu. Následuje analýza klíčových strategických dokumentů kraje (případně ČR), kde je daná problematika řešena. Ta je následně doplněna částí obsahující identifikaci problémů, jejich příčin a stanovení cílů. Zároveň je zde podchycen soulad s výstupy analýzy potřeb škol. Základní systém každé této podkapitoly lze vyjádřit následující logickou linkou: problém – příčina – žádoucí změna (cíl). To znamená, že pro každé dané klíčové téma byly identifikovány problémy, odhaleny jejich příčiny a stanoveny žádoucí změny. V tomto pojetí je pak výstup za každé klíčové téma v podobě přehledné tabulky zařazen jako poslední devátá podkapitola.

Kapitola č. 3 komentuje tzv. Analýzu potřeb škol (APŠ), kterou na základě dotazníkového šetření z roku 2021 na středních a vyšších odborných školách v kraji zpracoval NPI ČR v rámci realizace metodické podpory akčního plánování. Součástí kapitoly jsou také souhrnné informace ze školních akčních plánů a z čerpání tzv. šablon II v rámci OP VVV. Poslední částí kapitoly je zhodnocení výstupů z dotazníkového šetření realizovaného MŠMT v roce 2022 k vybraným tématům (rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání, podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání a téma propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce škol a školských poradenských zařízení).

Použitá data, ze kterých se při zpracování analytické části vycházelo, jsou jak kvantitativního, tak kvalitativního charakteru a jsou relativizována, aby bylo možné zajistit srovnání s republikovým průměrem i ostatními kraji. Zohledněno je časové i prostorové hledisko, přičemž většina dat je vázána k roku 2021 nebo 2022, vychází z dat ČSÚ, MPSV a ze strategických dokumentů kraje a z dalších důležitých dokumentů, které jsou uvedeny v závěru v seznamu použitých zdrojů.

1. Socioekonomická analýza území

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední a severní části Moravy a severozápadní části Českého Slezska na území o rozloze 5 272 km² (6,7 % z celkové rozlohy ČR, 8. největší kraj ČR). Z hlediska administrativního se člení na pět okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk), třináct správních obvodů obcí s rozšířenou působností a dvacet správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Obyvatelé Olomouckého kraje žijí ve 402 obcích, z nichž má 31 přiznaný statut města. Statutárními městy jsou krajské město Olomouc a města Přerov a Prostějov. Společně se Zlínským krajem tvoří Olomoucký kraj vyšší územně statistický celek s názvem Region soudržnosti NUTS II Střední Morava.

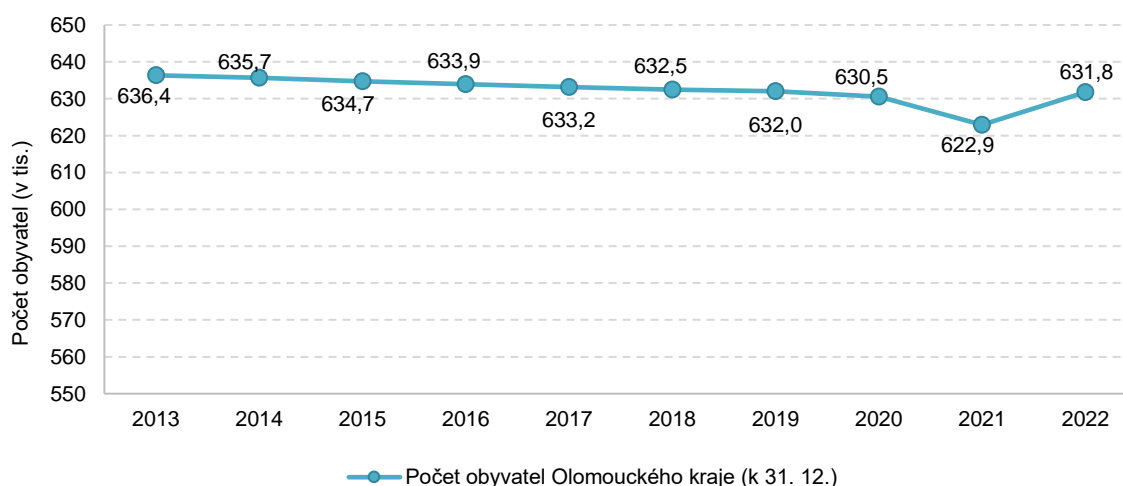
Ve městech žije pouze 56 % obyvatel Olomouckého kraje, což potvrzuje venkovský ráz celého regionu. Podíl městského obyvatelstva v Olomouckém kraji je v mezikrajském porovnání druhý nejnižší (spolu s Krajem Vysočina). Jižní část kraje ležící v rovinaté Hané má vyšší zastoupení malých obcí s počtem obyvatel do 500 osob (zejména na Prostějovsku a Přerovsku). Opak představuje hornatý sever, kde se obyvatelstvo soustřeďuje do větších obcí (zejména na Jesenicku). Také v Olomouckém kraji pokračuje suburbanizační proces, spočívající ve výstavbě „satelitních městeček“ v okolí velkých měst. V obcích do 5 000 obyvatel má bydliště polovina obyvatel kraje (51 %), což je výrazně vyšší podíl než celorepublikový průměr (40 %). Průměrná populační velikost obce v kraji činí 1 572 obyvatel (v ČR 1 730 obyvatel).

1.1 Obyvatelstvo

V Olomouckém kraji žilo k 31. 12. 2022 631 802 obyvatel, což odpovídá 5,8 % celkového počtu obyvatel ČR. Olomoucký kraj je 7. nejlidnatější kraj ČR. Nejvíce obyvatel žije v okrese Olomouc (237 940, tj. 38 % obyvatelstva Olomouckého kraje), nejméně obyvatel v okrese Jeseník (36 991, tj. 6 % obyvatelstva Olomouckého kraje). Do roku 2021 počet obyvatel kraje každoročně klesal. V roce 2021 zde žilo o 13,4 tis. obyvatel méně než v roce 2013.

V roce 2022 zahrnuje údaj o celkovém počtu obyvatel i osoby, které do kraje přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině.

Graf 1: Počet obyvatel Olomouckého kraje (k 31. 12., v tis.)*

Zdroj: ČSÚ

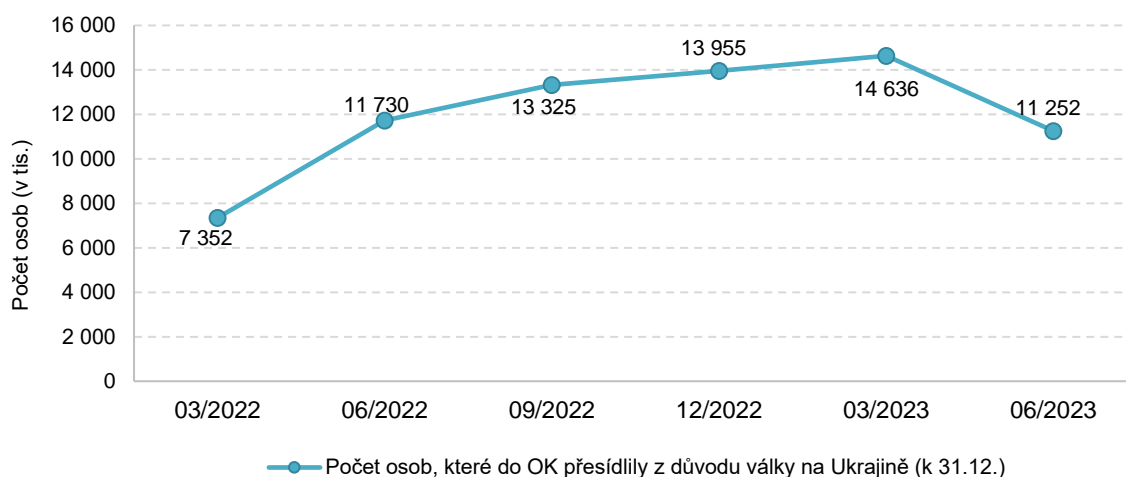
*V roce 2021 je ve srovnání s předchozími roky patrný výrazný pokles celkového počtu obyvatel. Tato změna souvisí se SLDB, které proběhlo ve stejném roce. Stav obyvatel publikovaný ČSÚ navazuje na definitivní výsledky posledního sčítání lidu a je upravován o počty narozených, zemřelých, přistěhovaných a vystěhovaných uvedených v registrech osob. Po SLDB 2021 byly statistiky ČSÚ upraveny tak, aby se do celkového počtu obyvatel nepromítaly osoby, které se v registrech osob aktuálně nevyskytují (např. cizinci, vystěhovali do ciziny apod.).

V roce 2022 byly do celkového počtu obyvatel ČR, krajů i jednotlivých obcí byly ČSÚ započítány i osoby, které do ČR přesídlily z důvodu války na Ukrajině.

K 31.12. 2022 žilo v Olomouckém kraji cca 14,0 tis. osob, které sem přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině. Do června 2023 jejich počet klesl na 11,3 tis. V případě, že by tyto osoby do celkového počtu obyvatel nebyly započítány, lze odhadovat, že by se počet obyvatel Olomouckého kraje k 31.12. 2022 pohyboval kolem 618 tis.

Zhruba dvě třetiny osob, které do kraje přesídlily kvůli válce, tvoří lidé v produktivním věku (cca 7 600 osob). Nezanedbatelný je ale i počet dětí v předškolním a školním věku (cca 460 dětí věku 3–5 let, cca 1 800 dětí ve věku 6–14 let a cca 660 osob ve věku 15–17 let), které je třeba umístit do místních škol.

Graf 2: Vývoj počtu osob, které do Olomouckého kraje přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

Zdroj: MVČR

Tab. 1: Věková struktura osob, které do Olomouckého kraje přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

	03/2022	06/2022	09/2022	12/2022	03/2023	06/2023
0-2	389	483	482	466	443	292
3-5	475	635	675	660	671	456
6-14	1 720	2 333	2 547	2 578	2 628	1 802
15-17	512	722	827	846	902	659
18-64	3 947	7 090	8 259	8 814	9 368	7 610
65+	309	467	535	591	624	433
Celkem	7 352	11 730	13 325	13 955	14 636	11 252

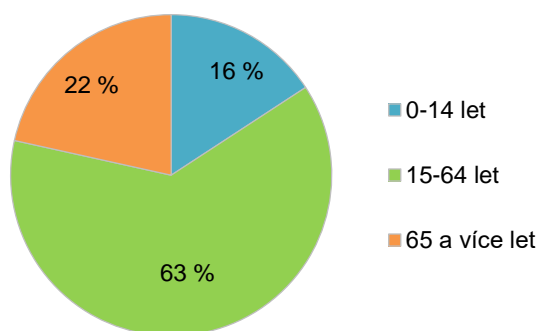
Zdroj: MVČR

1.1.1 Demografický vývoj

Demografický vývoj kraje kopíruje ve většině ukazatelů vývoj v celé České republice. Počet živě narozených dětí byl v Olomouckém kraji nejvyšší v období let 2007 až 2009, kdy se rodiči stávaly osoby populačně silných ročníků 70. let minulého století. V tomto období se zde rodilo v průměru 7,1 tis. dětí ročně. V posledních třech letech (2020–2022) činí počet narozených v průměru 6,3 tis. ročně.

K 31. 12. 2022 dosáhl průměrný věk v kraji 43,3 roků (v ČR 42,6 roků). Žilo zde 136 014 osob starších 65 let věku (tj. zhruba pětina celkového počtu obyvatel kraje) a 99 797 dětí ve věku do 14 let (16 % obyvatelstva kraje). Na postupné stárnutí krajské populace poukazuje také index stárí (poměr osob starších 65 let k počtu osob ve věku 0-14 let, vynásobený 100). V roce 2022 dosáhl hodnoty 136 (v ČR 126), tj. na 100 dětí do 15 let připadá v Olomouckém kraji 136 seniorů starších 65 let.

Graf 3: Podíl věkových skupin na obyvatelstvu Olomouckého kraje (2022)

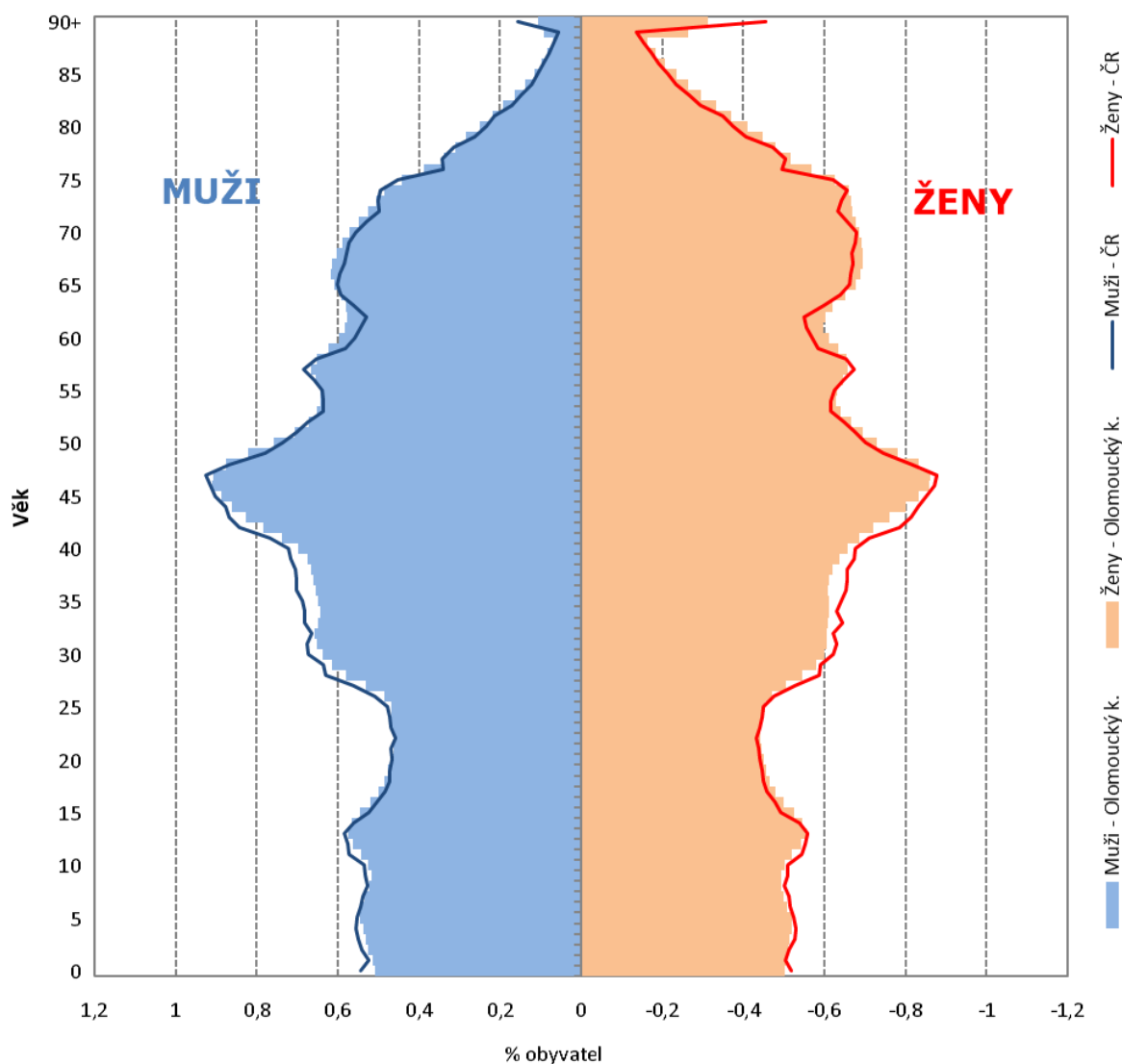
Zdroj: ČSÚ

Graf 4 zobrazuje věkovou strukturu obyvatelstva Olomouckého kraje a ČR po jednotkách věku v rozdělení podle pohlaví. Patrný je rozdíl v podílu osob ve věku 40–55 let, tj. narozených v 70. a 80. letech 20. st., a osob ve věku jejich dětí (cca 15–25 let). Tato nerovnost se v příštích letech projeví na trhu práce a bude mít dopad i v rámci sociálního systému.

V příštíchcca 10–20 letech se početně silné ročníky posunou do důchodového věku a v produktivní skupinu obyvatel budou tvořit početně slabé ročníky.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem jsou v Olomouckém kraji podprůměrně zastoupeny osoby ve věku 25–45 let, nadprůměrný podíl na obyvatelstvu mají naopak lidé starší 60 let. Podíl dětí ve věku 0–10 je zhruba srovnatelný s průměrem ČR.

Graf 4: Strom života – věková struktura obyvatel Olomouckého kraje a ČR (2022)

Zdroj: ČSÚ

Tab. 2 zobrazuje projekci vývoje obyvatelstva Olomouckého kraje podle věkových skupin. ČSÚ zveřejnil tuto projekci v roce 2019. V příštích deseti letech se předpokládá postupné snižování počtu dětí ve věku 6–14 let, tj. potenciálních žáků základních škol. Klesat bude i počet dětí v předškolním věku (3–5 let) a dětí do dvou let věku. Ve skupině osob ve věku 15–18 let, tj. ve věku docházky na střední školu, se očekává nárůst v letech 2024 až 2028 (v průměru o 5 %).

Tab. 2: Projekce obyvatelstva Olomouckého kraje podle věkových skupin (k 1. 1.)

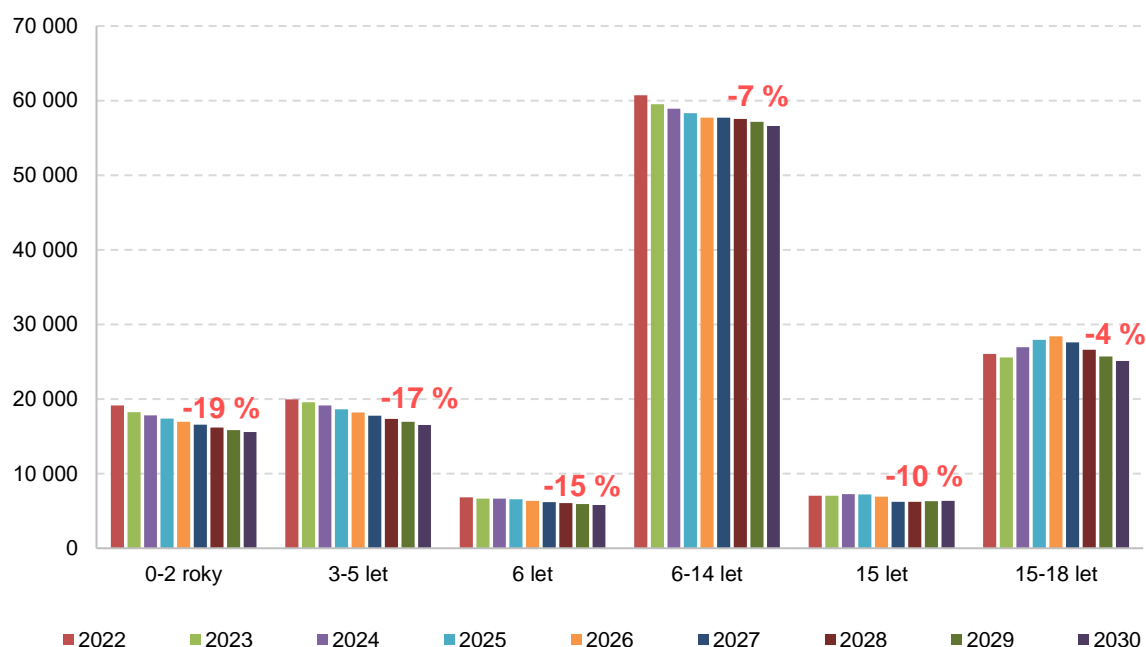
	2022*	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0-2 roky	19 144	18 239	17 813	17 383	16 958	16 551	16 177	15 850	15 578
3-5 let	19 957	19 577	19 136	18 614	18 200	17 779	17 354	16 933	16 531
6 let	6 835	6 648	6 644	6 588	6 339	6 204	6 066	5 926	5 784
6-14 let	60 696	59 524	58 928	58 321	57 732	57 722	57 542	57 169	56 618
15 let	7 054	7 026	7 236	7 193	6 927	6 214	6 247	6 301	6 336
15-18 let	26 068	25 566	26 928	27 952	28 401	27 590	26 602	25 711	25 122
Celkem obyv. (tis.)	631,8	628,6	627,2	625,7	623,9	622,1	620,0	617,9	615,6

Zdroj: ČSÚ

*Reálná data (k 31. 12. 2022)

Pozn. Podbarvení označuje změnu počtu obyvatel ve srovnání s rokem 2022; oranžové = pokles o max. 10 %, tmavě oranžové = pokles o 11-15 %, červené = pokles o více než 15 %; zelené = nárůst počtu obyvatel

Na základě tohoto vývoje můžeme v následujících letech očekávat pokles poptávky po místech v mateřských školách pro děti ve věku 3–5 let. Volná místa mohou být z části doplněna dvouletými dětmi, jejich počet bude ale také postupně klesat. Podle projekce ČSÚ se bude snižovat i počet dětí nastupujících do prvních tříd. Klesne tedy i celkový počet žáků v základních školách. Počet dětí v posledních ročnících základních škol (tj. ve věku 15 let) se ve srovnání se současným stavem mírně zvýší v letech 2024 a 2025. Vzhledem k růstu osob ve věkové skupině 15–18 let lze v zhruba šestiletém horizontu očekávat zvýšenou poptávku po místech na středních školách.

Graf 5: Prognóza vývoje obyvatelstva Olomouckého kraje podle věkových skupin

Zdroj: ČSÚ

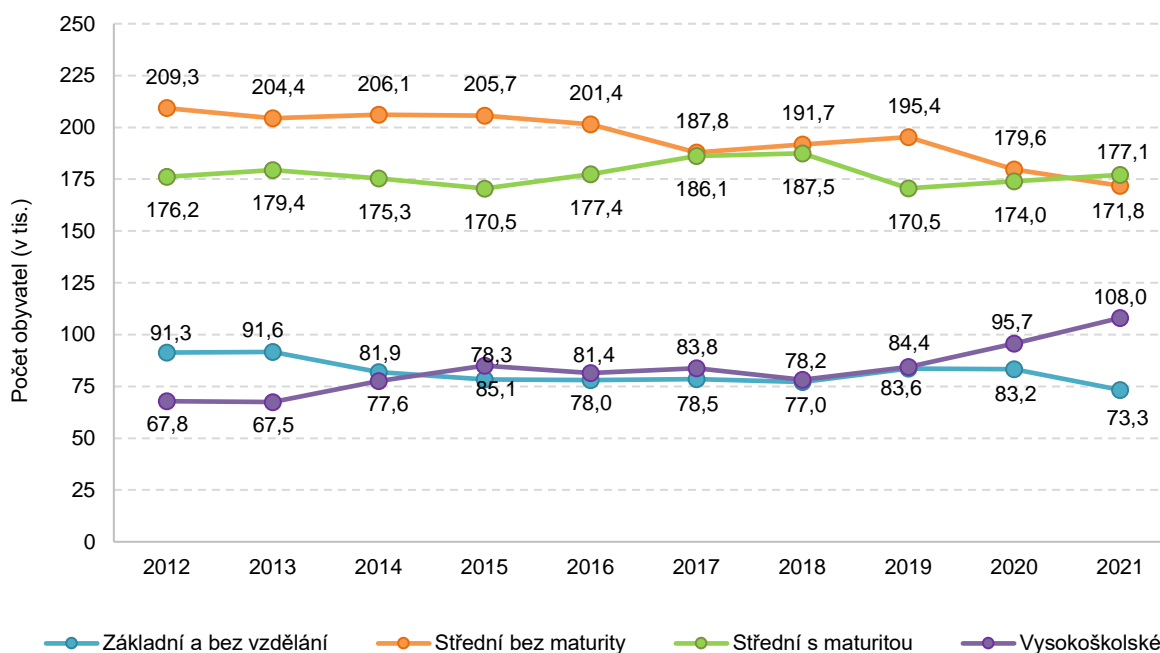
Pozn. Procento nad grafem = procentuální změna počtu obyvatel (2030/2022)

1.1.2 Vzdelanostní struktura obyvatel

Mezi obyvateli Olomouckého kraje byly v roce 2021 v nejvyšší míře zastoupeny osoby se středním vzděláním. Na celkové populaci osob starších 15 let tohoto kraje se podílely 66 %. Počet osob se středním vzděláním s maturitou byl mírně vyšší než počet osob se středním vzděláním bez maturity (177,1 tis., resp. 171,8 tis.).

Počet osob se základním a osob bez vzdělání v současné době činí 73,3 tis. tj. 14 % obyvatelstva Olomouckého kraje ve věku 15 a více let. Počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se v posledních letech zvyšoval až na 108,0 tis. (tj. 18 % obyvatelstva kraje staršího 15 let).

Graf 6: Vzdelanostní struktura obyvatelstva Olomouckého kraje (v tis.)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Nejvýznamnější rozdíly ve vzdělanostní struktuře žen a mužů jsou patrné v případě osob se základním vzděláním a bez vzdělání a v případě osob se středním vzděláním bez maturity.

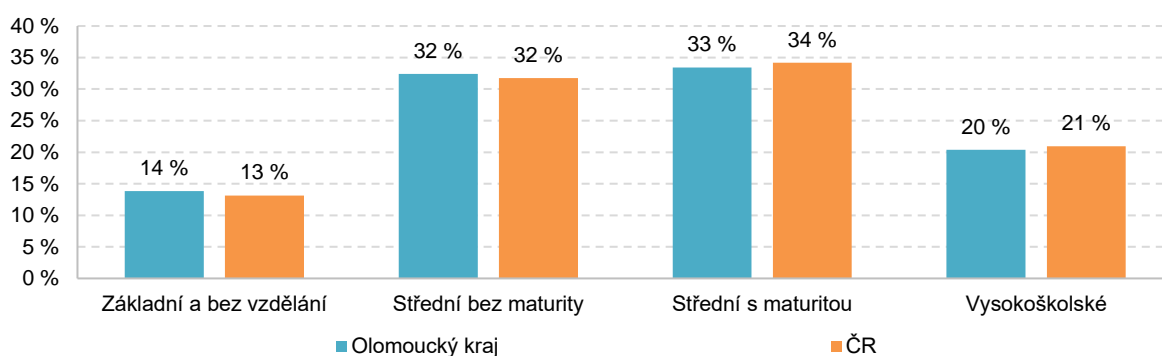
Podíl žen se základním vzděláním či bez vzdělání na celkovém počtu žen starších 15 let v kraji odpovídal v roce 2021 17 %, podíl mužů ve stejném roce byl o 6 p.b. nižší. Muži naopak převažují mezi obyvateli se středním vzděláním bez maturity. Tohoto stupně vzdělání dosáhlo 100,1 mužů (39 %) a 71,7 žen (26 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaných mužů i žen je v současné době relativně vyrovnaný (v obou případech zhruba pětina obyvatelstva kraje staršího 15 let).

Tab. 3: Vzdělanostní struktura obyvatel Olomouckého kraje podle pohlaví (v tis.)

	2013		2015		2017		2019		2021	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Základní a bez vzd.	36,4	55,2	26,7	51,6	27,7	50,8	29,5	54,1	28,3	45,0
Střední bez maturity	115,9	88,6	117,3	88,3	112,3	75,5	114,0	81,4	100,1	71,7
Střední s maturitou	78,6	100,8	75,2	95,2	82,0	104,1	79,0	91,5	78,8	98,3
Vysokoškolské	32,3	35,1	42,3	42,7	38,1	45,7	36,8	47,6	50,3	57,7
Celkem obyv. 15+	263,2	279,7	261,5	277,8	260,1	276,1	259,3	274,6	257,5	272,7

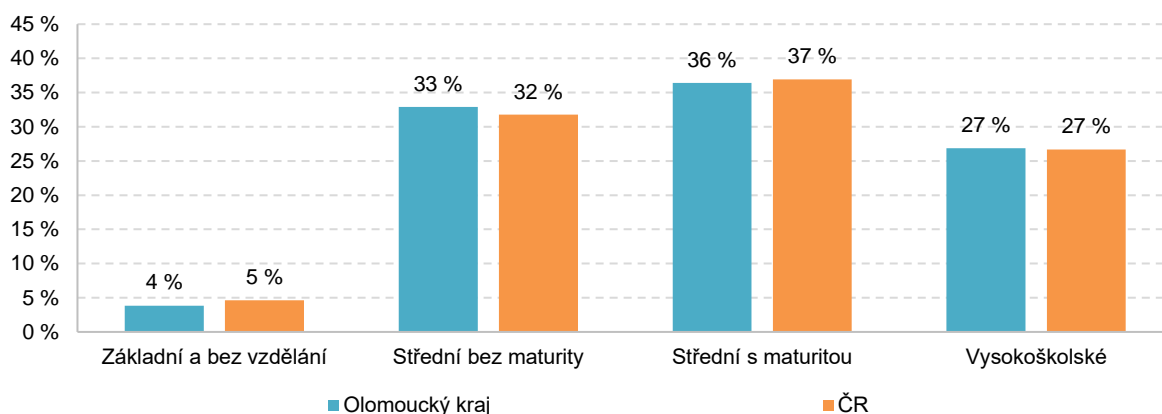
Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Vzdělanostní struktura obyvatelstva Olomouckého kraje se v roce 2021 výrazně nelišila od vzdělanostní struktury obyvatel České republiky. V Olomouckém kraji žije mírně nadprůměrný podíl osob se základním vzděláním a bez vzdělání a mírně podprůměrný podíl osob s vysokoškolským vzděláním.

Graf 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Olomouckého kraje a ČR (2021, rel.)

Zdroj: ČSÚ

Následující graf zobrazuje vzdělanostní strukturu zaměstnaných osob v Olomouckém kraji. Podíly vzdělanostních skupin mezi zaměstnanci se v Olomouckém kraji a ČR výrazně neliší – cca 70 % zaměstnanců dosáhlo středního vzdělání, 27 % z nich jsou vysokoškoláci a 4 %, resp. 5 % tvoří zaměstnanci se základním vzděláním nebo bez vzdělání.

Graf 8: Zaměstnaní v národním hospodářství podle vzdělání (2021, rel.)

Zdroj: ČSÚ

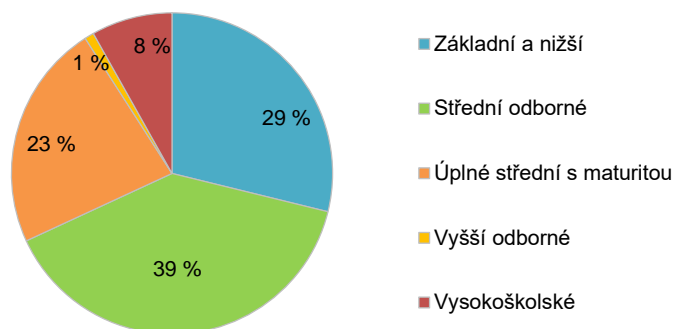
1.1.3 Lidské zdroje, trh práce a zaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob (PNO) dosáhl k 31. 12. 2022 v Olomouckém kraji hodnoty 3,6 %, což bylo o 0,1 p. b. méně než v celé ČR (3,7 %). Vývoj PNO v jednotlivých okresech se odvíjí od ekonomické výkonnosti, demografického vývoje a územních specifik jednotlivých okresů. Nejnižší byl tradičně v okrese Prostějov (2,5 %) a nejvyšší v horském okrese Jeseník (5,8 %). Ke stejnému datu bylo v Olomouckém kraji registrováno 15,3 tis. uchazečů o zaměstnání a evidováno 7,6 tis. volných pracovních míst. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo činil 2,0, což byla v mezikrajském srovnání 3. nejvyšší hodnota (za Moravskoslezským a Ústeckým krajem).

Nejvyšší podíl mezi uchazeči o zaměstnání mají v Olomouckém kraji osoby se středním odborným vzděláním (výučním listem, 39 %). Uchazeči se základním a nižším vzděláním tvoří více než čtvrtinu (29 %), o 6 p. b., méně jsou zastoupeny osoby se středním odborným vzděláním s maturitou. Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji je podobná jako v celé ČR.

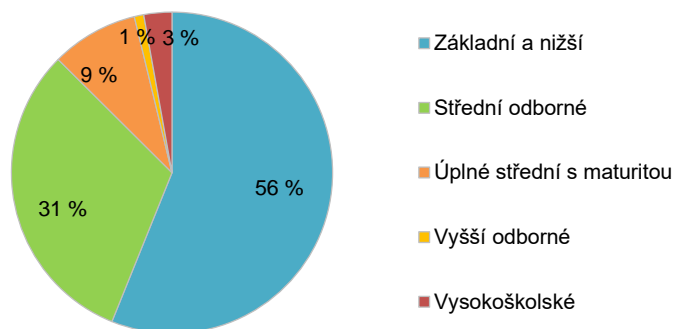
Nejvíce volných pracovních míst bylo v Olomouckém kraji určeno pro osoby se základním a nižším vzděláním (56 %). Pro osoby s výučním listem nebo s maturitou bylo vhodných relativně méně volných pracovních míst (31 %, resp. 9 %).

Graf 9: Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Zdroj: MPSV

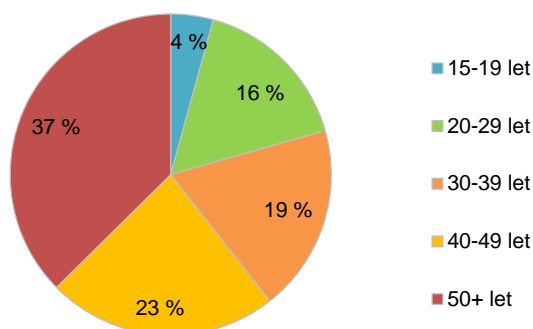
Graf 10: Volná pracovní místa podle vzdělání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Zdroj: MPSV

Nejpočetnější věkovou skupinu mezi uchazeči o zaměstnání tvoří lidé ve věku 50 a více let (37 %). Mladí lidé jsou mezi uchazeči o zaměstnání zastoupeni relativně méně. Uchazeči do 19 let věku tvoří 4 % uchazečů, lidé ve věku 20–29 let mají 16% zastoupení. Absolventů středních a vysokých škol a mladistvých bylo k 31. 12. 2022 evidováno 792 (tj. 5 % z celkového počtu uchazečů). Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji je téměř totožná jako v celé ČR.

Graf 11: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

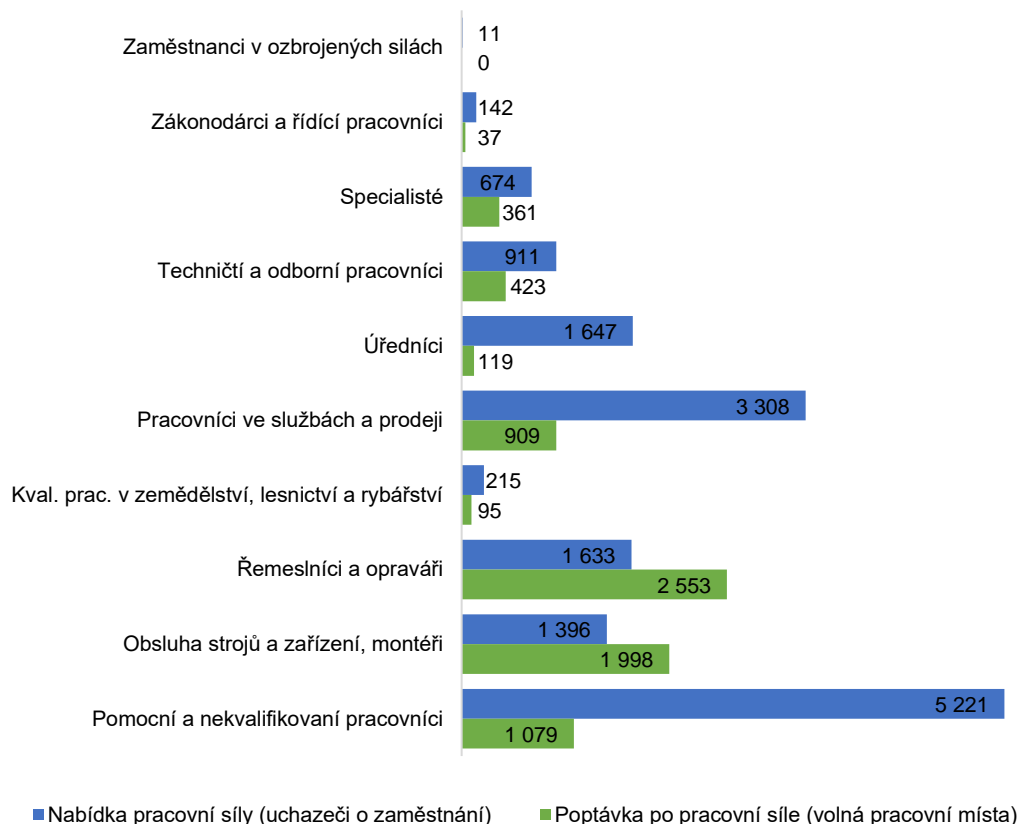

Zdroj dat: MPSV

Olomoucký kraj má relativně silný potenciál v lidských zdrojích, a to zejména díky široké historicky dané odvětvové struktuře. Vzdělanost v centrální části kraje se pohybuje na úrovni ČR, v populaci severních okresů kraje je nižší podíl vysokoškoláků a osob se středním vzděláním s maturitou a vyšší podíl osob vyučených nebo se základním vzděláním.

Kvalifikované pracovní síly dlouhodobě chybějí zejména ve strojírenství, stavebnictví, ve službách a prodeji a řemeslníci a opraváři. Naopak poptávka po čerstvých absolventech různorodých manažerských a administrativních oborů je značně menší než nabídka této pracovní síly. Obecně lze konstatovat nedostatek kvalifikované pracovní síly pro dělnické profese, což souvisí také s nezájmem o tyto profese mezi mladou generací. Důsledkem toho je „stárnutí“ některých profesí a nutnost zaměstnávat na těchto pozicích pracovníky ze zahraničí.

Graf 12: Poptávka po pracovní síle a nabídka pracovní síly v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Zdroj dat: MPSV

Co se týče struktury volných míst (poptávky) a nezaměstnaných (nabídky) podle profesí, přes odlišnosti regionálních trhů práce je u některých profesí situace podobná v celém kraji. Nejvíce volných míst v Olomouckém kraji evidoval úřad práce ke konci roku 2022 pro kvalifikované dělnické strojírenské profese (kováře, nástrojáře a zámečníky, svářeče, slévače, mechaniky a opraváře strojů). Dalšími velkými skupinami byly pracovní nabídky pro řemeslníky z oblasti stavebnictví a obsluhy strojů. Zaměstnavatelé dlouhodobě a opakovaně hledají i montážní dělníky, skladníky a výrobních obsluhu zařízení a řidiče nákladních automobilů.

Poptávka je také po pomocných a nekvalifikovaných dělnících (pracovníci v úklidu, pomocní pracovníci ve výrobě, těžbě a stavebnictví), pracovnících ve službách a prodeji (prodavači, kuchaři, čišníci, pracovníci v oblasti ochrany a ostrahy). Zaměstnavatelé poptávají i pracovníky s vyšší kvalifikací – zejména technické a odborné pracovníky (především v průmyslové výrobě, stavebnictví, zdravotnictví) a specialisty (např. ve výrobě a stavebnictví, v informačních technologiích nebo ve zdravotnictví).

Pracovní sílu v Olomouckém kraji v roce 2022 tvořilo celkem 307,6 tisíc osob, z toho 299,3 tisíc osob bylo zaměstnáno v národním hospodářství. Ve srovnání s celorepublikovými hodnotami je podíl ekonomicky aktivní populace v Olomouckém kraji mírně podprůměrný a podíl ekonomicky neaktivních osob mírně nadprůměrný. Míra ekonomické aktivity

v Olomouckém kraji v roce 2022 činila 58,6 %, což je srovnatelná hodnota jako v Moravskoslezském a Zlínském kraji. V příštích letech se v důsledku demografického vývoje očekává pokles počtu ekonomicky aktivních. Na trh práce budou vstupovat početně méně zastoupené ročníky narozené po roce 2000 a naopak dojde k odchodu silnějších ročníků obyvatel narozených v 60. a 70. letech 20. století.

Tab. 4: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity v Olomouckém kraji a ČR (2022, v tis.)

	Olomoucký kraj		Česká republika	
	abs.	rel.	abs.	rel.
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	524,9	100,0 %	8 835,0	100,0 %
v tom:				
ekonomicky aktivní populace 15 a více let (pracovní síla)	307,6	58,6 %	5 311,7	60,1 %
v tom:				
zaměstnaní v NH	299,3	97,3 %	5 194,4	97,8 %
nezaměstnaní	8,3	2,7 %	117,4	2,2 %
ekonomicky neaktivní	217,3	41,4 %	3 523,3	39,9 %

Zdroj: ČSÚ

Zhruba polovina všech zaměstnaných pracuje v Olomouckém kraji na pozicích technických a odborných pracovníků, řemeslníků a opravářů a obsluhy strojů a zařízení, montérů. Ve srovnání s ČR jsou v kraji nadprůměrně zastoupeny osoby pracující jako řemeslníci a opraváři. Naopak podprůměrný podíl na zaměstnaných zde mají specialisté.

Tab. 5: Zaměstnaní v národním hospodářství podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Olomouckém kraji a ČR (2022, v tis.)

	Olomoucký kraj		Česká republika	
	abs.	rel.	abs.	rel.
Zaměstnaní celkem	299,3	100 %	5 194,4	100 %
z toho podle hlavních tříd klasifikace CZ-ISCO				
Zákonodárci a řídící pracovníci	11,8	4 %	263,2	5 %
Specialisté	49,7	17 %	979,6	19 %
Techničtí a odborní pracovníci	45,5	15 %	850,4	16 %
Úředníci	26,3	9 %	452,8	9 %
Pracovníci ve službách a prodeji	45,2	15 %	797,2	15 %
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	3,3	1 %	53,9	1 %
Řemeslníci a opraváři	52,9	18 %	809,2	16 %
Obsluha strojů a zařízení, montéři	42,9	14 %	685,5	13 %
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	19,4	6 %	287,5	6 %
Zaměstnanci v ozbrojených silách	2,4	1 %	14,5	0 %

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska odvětví činnosti zaměstnaných byly v roce 2021 v Olomouckém kraji zaměstnány 3,3 % obyvatel v primárním sektoru (tj. zemědělství, lesnictví, rybářství; v ČR 2,5 %), v sekundárním sektoru (tj. zpracovatelský průmysl a stavebnictví) 39,0 % obyvatel (v ČR 35,9 %) a 57,7 % obyvatel pracovalo v terciárním sektoru (tj. sektor služeb; v ČR 61,6 %).

Podle podrobnější klasifikace CZ-NACE je patrné, že cca třetina zaměstnaných v Olomouckém kraji pracuje ve zpracovatelském průmyslu. Ve srovnání s celorepublikovou hodnotou se jedná o nadprůměrný podíl. Naopak mírně podprůměrnou zaměstnanost vykazuje Olomoucký kraj ve stavebnictví a v odvětví informační a komunikační činnosti.

Tab. 6: Zaměstnaní v národním hospodářství podle sekce CZ-NACE v Olomouckém kraji a ČR (2021, v tis.)

	Olomoucký kraj		Česká republika	
	abs.	rel.	abs.	rel.
Zaměstnaní celkem	296,8	100 %	5 213,4	100 %
z toho sekce klasifikace CZ-NACE				
Zemědělství, lesnictví, rybářství	10,4	4 %	132,9	3 %
Těžba a dobývání	1,6	1 %	29,3	1 %
Zpracovatelský průmysl	92,1	31 %	1 358,2	26 %
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1,8	1 %	56,8	1 %
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	2,6	1 %	63,4	1 %
Stavebnictví	18,4	6 %	413,4	8 %
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	33,0	11 %	577,0	11 %
Doprava a skladování	17,1	6 %	311,9	6 %
Ubytování, stravování a pohostinství	7,5	3 %	150,9	3 %
Informační a komunikační činnosti	6,8	2 %	210,4	4 %
Peněžnictví a pojišťovnictví	5,2	2 %	126,1	2 %
Činnosti v oblasti nemovitostí	2,7	1 %	44,4	1 %
Profesní, vědecké a technické činnosti	10,9	4 %	263,9	5 %
Administrativní a podpůrné činnosti	6,1	2 %	121,8	2 %
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	19,4	7 %	342,8	7 %
Vzdělávání	24,3	8 %	386,3	7 %
Zdravotní a sociální péče	24,2	8 %	403,4	8 %
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	4,2	1 %	88,3	2 %
Ostatní činnosti	5,1	2 %	94,4	2 %

Zdroj: ČSÚ

Absolventi škol a trh práce k 30. 4. 2021 podle dat z NPI ČR

Podíl nezaměstnaných absolventů a mladistvých na celkovém počtu nezaměstnaných v České republice činil v dubnu 2021 celkem 4,4 % a podíl nezaměstnaných absolventů a mladistvých v Olomouckém kraji 4,8 %.

Olomoucký kraj vykazuje ve většině kategorií vzdělání mírně nižší míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů, než jsou míry celorepublikové. Výjimku tvoří střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání – L/0, L/5, u kterého je v Olomouckém kraji vyšší míra nezaměstnanosti než v celé ČR (11,2 % vůči 8,6 % pro ČR). Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazují v Olomouckém kraji absolventi gymnázií – K (1,5 %) a absolventi vyššího odborného vzdělání – N (2,6 %). U absolventů gymnázií je to dáno tím, že větší část těchto absolventů pokračuje v terciárním vzdělávání. Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují již zmínění absolventi kategorií vzdělání – L/0 a L/5 a absolventi stř. vzdělání s výučním listem – E, H (9,5 %).

Shrnující tabulka níže zobrazuje tři skupiny oborů s nejnižší mírou nezaměstnanosti a tři skupiny oborů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů pro jednotlivé kategorie vzdělání. Je však nutné brát v úvahu, že jednotlivé kategorie vzdělání a jednotlivé skupiny oborů produkují různý počet absolventů. U kategorií vzdělání a u skupin oborů s nižším počtem absolventů může i pouze jeden nezaměstnaný absolvent ovlivnit míru nezaměstnanosti pro danou kategorii vzdělání nebo skupinu oborů v rámci jednotek až desítek procent.

Míra nezaměstnanosti u skupin oborů s nejnižší mírou nezaměstnanosti se pohybuje od 0,0 % do 7,1 %. Míra nezaměstnanosti u skupin oborů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti se pohybuje okolo 9,8 % až 22,2 %.

Tab. 7: Vývoj TOP3 skupiny oborů s nejnižší a nejvyšší mírou nezaměstnanosti (MN) v Olomouckém kraji

Kategorie vzdělání	Celková MN	TOP3 skupin oborů s nejnižší MN	MN	TOP3 skupin oborů s nejvyšší MN	MN
Střední vzdělání s výučním listem - E, H	9,5%	53 Zdravotnictví	0,0%	66 Obchod	22,2%
		26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	3,6%	69 Osobní a provozní služby	17,9%
		23 Strojírenství a strojírenská výroba	5,5%	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	15,0%
Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5	11,2%	39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	0,0%	36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	20,0%
		26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	7,1%	66 Obchod	18,2%
		69 Osobní a provozní služby	7,1%	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	16,7%
Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M	5,7%	29 Potravinářství a potravinářská chemie	0,0%	36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	11,8%
		75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	0,0%	18 Informační technologie	10,1%
		53 Zdravotnictví	1,8%	68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	9,8%
Vyšší odborné vzdělání - N	2,6%	53 Zdravotnictví	0,0%	26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	10,3%
		75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	0,0%	-	-

Zdroj: NPI ČR

Pozn. Zobrazeny skupiny oborů s počtem absolventů 10 a více. U kategorií vzdělání, kde nejsou zobrazeny 3 skupiny oborů, se nenachází dostatečný počet skupin oborů s alespoň 10 absolventy, které by v tabulce mohly být zobrazeny. Zařazení do skupin oborů s nejnižší/nejvyšší MN vzniklo v těchto případech s porovnáním celkové MN (skupiny oborů s vyšší MN zařazeny do nejvyšší MN a skupiny oborů s nižší MN zařazeny do nejnižší MN).

Absolventi se základním vzděláním jsou na trhu práce výrazně znevýhodněni. Jejich uplatnění na trhu práce ovlivňuje především nedostatečné vzdělání a praxe a také menší zájem firem zaměstnávat osoby mladší 18 let, jelikož pracovní podmínky mladistvých jsou zákonem omezené. Druh práce mladistvé osoby musí být především přiměřený jeho fyzickému a rozumovému rozvoji. Při zaměstnávání této skupiny osob se setkáváme s omezenými pracovními podmínkami, jako jsou časové omezení výkonu práce včetně zákazu práce přesčas a v noci, omezení druhu činností práce aj. Uplatnění na trhu práce mladistvých absolventů se základním vzděláním dále ovlivňuje nedostatečná motivace k práci a téměř nulová orientace na trhu práce. ÚP poskytuje mladistvým uchazečům o práci zvýšenou pozornost, kdy prvotní zájem je navrátit tuto skupinu uchazečů do vzdělávacího systému. ÚP nabízí komplexní

kariérové poradenství jako je pomoc při výběru vhodného povolání včetně příslušné školy, pomoc s orientací na trhu práce, pomoc se zpracováním životopisů a motivačních dopisů, pomoc s hledáním vhodných pracovních míst atd. ÚP podporuje motivaci k práci těchto uchazečů především prostřednictvím individuálního i skupinového poradenství. V případě nenavrácení uchazeče do vzdělávacího systému se mohou využít k podpoře uplatnitelnosti na trhu práce nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, a to především absolvování rekvalifikačního kurzu, jehož součástí je praxe u konkrétního zaměstnavatele.

Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem obvykle souvisí s jejich menší adaptabilitou, vysokými očekáváními a někdy také se špatnou volbou povolání (zaměření na atraktivní obory ve službách, kde je trh práce již nasycen a mzdová úroveň je podprůměrná, zatímco ve výrobních oborech není poptávka zaměstnavatelů po práci plně pokryta). Absolvent středního vzdělání s maturitou je pro zaměstnavatele nejatraktivnější, pokud je ochoten přijmout práci na úrovni vyučení. K využití maturitního vzdělání vede absolventa středního vzdělání s maturitou většinou až praxe a profesní postup. Podle zkušeností středních škol absolventi učebních oborů s maturitou však obvykle (alespoň z počátku) nechtějí zaměstnání v dělnické profesi akceptovat. Absolventi gymnázií vykazují velmi nízkou míru nezaměstnanosti, ale zde je třeba brát v úvahu, že valná většina z nich pokračuje ve studiu na terciární úrovni vzdělávání.

Vysokoškoláci mají relativně vysoké šance na uplatnění i v tom případě, že se rozhodnou (nebo jsou k tomu donuceni) hledat práci mimo obor původního vzdělání nebo mimo okres svého bydliště.

Následující tabulka č. 8 uvádí detailnější pohled na hodnoty míry nezaměstnanosti za duben 2021 v členění nejen podle kategorie vzdělání, ale také podle skupin oborů vzdělání. Pokud u některých skupin oborů vzdělání chybí hodnoty některých ukazatelů, daná skupina oborů se v této kategorii vzdělání v kraji buď nevyučuje, nebo z ní vychází velmi nízký počet absolventů. Při bližším studiu tabulky je třeba brát i v úvahu, že věrohodnost ukazatele míry nezaměstnanosti je nízká, jestliže je počet absolventů dané kategorie vzdělání a skupiny oborů příliš malý (tj. pohybuje-li se řádově v desítkách).

Tab. 8: Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2021

Olomoucký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M				Vyšší odborné vzdělání - N			
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %
Celkem	1587	151	9,5%	9,8%	464	52	11,2%	8,6%	1899	108	5,7%	6,2%	153	4	2,6%	3,4%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí									15	1	6,7%	12,9%				
18 Informační technologie									69	7	10,1%	8,3%				
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví				14,3%				0,0%								
23 Strojírenství a strojírenská výroba	439	24	5,5%	6,7%	176	17	9,7%	5,1%	191	14	7,3%	4,7%	8	1	12,5%	1,8%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	138	5	3,6%	4,7%	28	2	7,1%	6,3%	151	4	2,6%	5,4%	29	3	10,3%	8,3%
28 Technická chemie a chemie silikátů	2	0	0,0%	5,8%				4,3%	62	4	6,5%	3,7%				33,3%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	140	16	11,4%	13,1%				16,7%	10	0	0,0%	7,4%				0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	1	0	0,0%	8,5%								12,8%				
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	4	1	25,0%	16,7%					15	1	6,7%	4,2%				
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	63	5	7,9%	11,1%				14,3%	8	0	0,0%	7,0%				0,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie				12,6%	42	5	11,9%	11,5%	17	1	5,9%	8,8%				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	106	7	6,6%	9,9%	10	2	20,0%	11,1%	51	6	11,8%	5,5%				0,0%
37 Doprava a spoje	20	2	10,0%	8,2%				0,0%	38	3	7,9%	8,6%				11,5%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				13,2%	22	0	0,0%	7,0%	29	2	6,9%	8,8%				0,0%
41 Zemědělství a lesnictví	179	13	7,3%	7,6%	3	0	0,0%	8,6%	104	6	5,8%	6,7%				3,1%
43 Veterinářství a veterinární prevence												5,5%				
53 Zdravotnictví	24	0	0,0%	5,2%				33,3%	224	4	1,8%	2,3%	67	0	0,0%	1,3%
61 Filozofie, teologie																0,0%
63 Ekonomika a administrativa									271	20	7,4%	6,7%				4,3%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					115	17	14,8%	11,4%								5,1%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	188	26	13,8%	13,7%	18	3	16,7%	10,7%	115	10	8,7%	9,3%	8	0	0,0%	3,1%
66 Obchod	81	18	22,2%	15,4%	22	4	18,2%	10,2%				8,1%				20,0%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost								9,1%	132	13	9,8%	8,3%				3,7%
69 Osobní a provozní služby	168	30	17,9%	14,8%	28	2	7,1%	15,0%				2,3%				
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												9,4%				13,5%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	20	3	15,0%	12,9%					87	0	0,0%	4,1%	41	0	0,0%	2,5%
78 Obecné odborná příprava									206	7	3,4%	3,9%				
82 Umění a užité umění	14	1	7,1%	5,6%				4,2%	104	5	4,8%	8,2%				8,0%
Gymnaziální vzdělání - K									1350	20	1,5%	2,0%				

Zdroj: NPI ČR

1.2 Ekonomický rozvoj regionu

Olomoucký kraj patří v rámci ČR při porovnání většiny ukazatelů mezi ekonomicky slabší regiony. I přes zlepšování situace vlivem ekonomického oživení posledních let a posunutí se v tuzemském žebříčku směrem vzhůru v některých ekonomických ukazatelích, se drží hospodářská výkonnost regionu stále pod celorepublikovou výkonností a „pokulhává“ za nejlepšími tuzemskými regiony.

Olomoucký kraj je navíc geograficky i demograficky značně diverzifikovaný. Existují zde relativně výrazné rozdíly mezi regiony v jižní části a územím na severu kraje. Tato diverzita ovlivňuje ekonomický vývoj i životní úroveň obyvatel.

Na tvorbě hrubého domácího produktu ČR se Olomoucký kraj v roce 2021 podílel 4,7 %. HDP kraje v přepočtu na 1 obyvatele dosahoval 79 % republikového průměru. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v Olomouckém kraji dosáhla v roce 2022 36 411 Kč, tj. v mezikrajském srovnání 5. nejnížší.

Na druhé straně má kraj nadprůměrné kapacity z hlediska lidských zdrojů, které ale nejsou doposud odpovídajícím způsobem využity a zhodnoceny. Dokladem toho je ekonomická struktura, v níž stále dominuje zpracovatelský průmysl s řadou odvětví s nízkou přidanou hodnotou, ale není jich tolik. Navíc se jedná o tradiční obory, kde právě je možné vidět příležitost pro školy, protože mohou zjistit, jestli se nedá pracovat efektivněji (např. dle zahraničních zkušeností) a navázat spolupráci s podnikateli.

U rychle se rozvíjejících a moderních oborů, které tvoří většinu zpracovatelského průmyslu v kraji (např. elektrotechnika nebo strojírenství), naopak školy musí žádat podnikatele o vstřícnost a možnost s nimi spolupracovat. Školy samy totiž nestačí držet krok s rozvojem v daných oborech a tak např. jejich absolventi neumí zacházet s moderními přístroji, jakými jsou vybaveny provozy moderních firem.

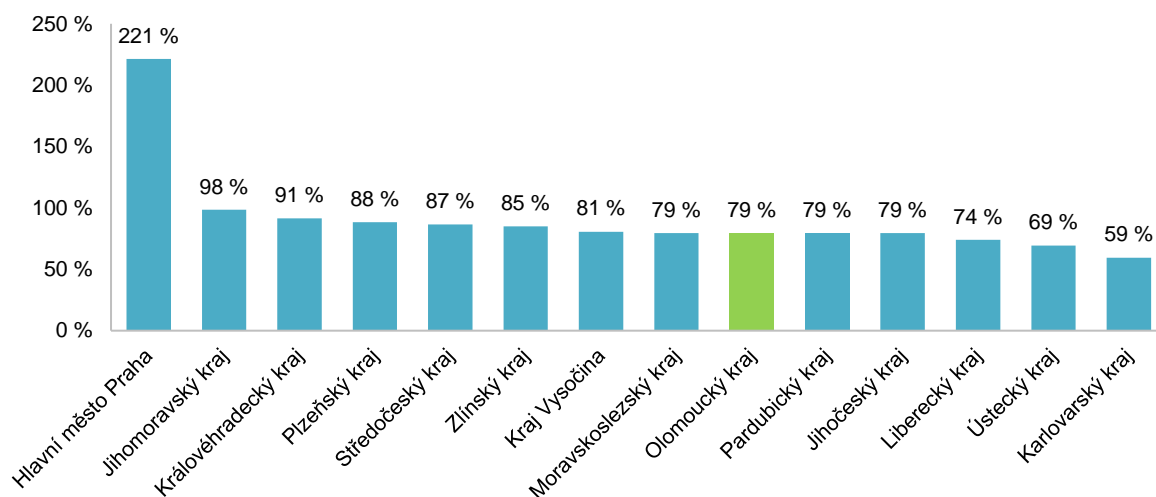
Také zemědělství má stále výrazný podíl, jak na zaměstnanosti, tak na tvorbě HPH (hrubá přidaná hodnota). Toto je dáno především tradicemi a příznivými podmínkami. Navíc při porovnání údajů z tabulky č. 6 a posledního odstavce v podkapitole 1.2.1 zjistíme, že zemědělství je v porovnání s celou ČR efektivnější při tvorbě přidané hodnoty, než odvětví služeb (není zřejmé, do jaké míry se na tom podílí subvence EU). I zde se nabízí možnost modernizace výuky v některých středních školách zaměřených na tuto oblast.

Silným potenciálem kraje je velmi zachovalé přírodní prostředí a řada kulturních a historických památek, které je možné využít pro cestovní ruch. Ten je dalším z odvětví služeb, na které by se mohl Olomoucký kraj zaměřit a využít pro další rozvoj, protože jeho potenciál je stále nevyužit. Na druhou stranu je třeba reálně konstatovat, že se jedná o oblast, která nemá v našich podmínkách naději na zásadní zastoupení při tvorbě HDP. Navíc se jedná o obor, kde je jedna z nejnížších měr tvorby HPH. Zde by mělo dojít především k modernizaci výuky, protože dle tabulky č.7 a č.8 je v této oblasti absolventů dost.

1.2.1 Hrubý domácí produkt a hrubá přidaná hodnota

V roce 2021 dosáhl hrubý domácí produkt (HDP) v Olomouckém kraji hodnoty 286,4 mld. Kč. HDP na 1 obyvatele kraje pak činil 453,4 tis. Kč, což odpovídalo devátému místu mezi kraji ČR. Uvedená hodnota HDP na 1 obyvatele kraje představovala 79 % průměrné hodnoty za Českou republiku. Na vytvořeném HDP za celou republiku se Olomoucký kraj podílel 4,7 %.

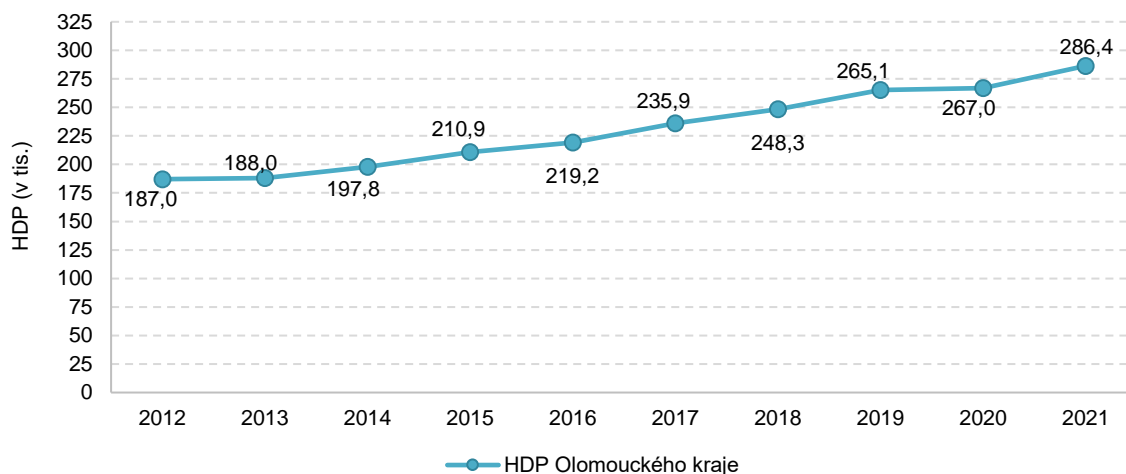
Graf 13: HDP na 1 obyvatele v krajích ČR (2021, ČR = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

HDP Olomouckého kraje se během posledních deseti let každoročně zvyšoval. Patrná je stagnace v roce 2020, který byl ovlivněn protiepidemickými opatřeními. Z hlediska odvětvové struktury dle podílu sektorů na HPH je skladba následující – zemědělství 3,0 % (ČR 2,0 %), zpracovatelský průmysl 27,6 % (ČR 23,2 %), stavebnictví 6,4 % (ČR 5,6 %), terciární sektor 59,4 % (ČR 64,7 %). Podíl sektorů na HDP ČSÚ nezjišťuje.

Graf 14: Vývoj HDP Olomouckého kraje (v tis.)

Zdroj: ČSÚ

1.2.2 Mzdy

Průměrná hrubá měsíční mzda na plně zaměstnané v Olomouckém kraji v roce 2022 dosáhla 36 411 Kč (nominální mzda), což odpovídá 90 % celorepublikového průměru. V mezikrajském srovnání se jedná o 5. nejnižší průměrnou mzdu. Ve srovnání s rokem 2018 se průměrná mzda v Olomouckém kraji zvýšila o 26 % (v ČR o 25 %). Nejvyšší mzdy mají zaměstnanci v Praze a Středočeském kraji. V Karlovarském a Pardubickém kraji byly v roce 2022 průměrné mzdy nejnižší.

Tab. 7: Průměrné hrubé měsíční mzdy v krajích ČR (přepočet na plně zaměstnané, v Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	2022 rel. (ČR = 100 %)
Česká republika	32 051	34 578	36 176	38 277	40 317	100 %
Hl. m. Praha	40 150	43 062	44 939	47 301	50 052	124 %
Středočeský kraj	32 725	35 608	36 922	38 652	40 810	101 %
Jihočeský kraj	28 907	31 310	32 775	35 016	36 768	91 %
Plzeňský kraj	31 156	33 615	34 961	36 854	38 434	95 %
Karlovarský kraj	27 995	30 179	31 236	33 220	34 915	87 %
Ústecký kraj	29 341	31 939	33 743	35 497	37 042	92 %
Liberecký kraj	29 782	32 269	33 180	34 619	36 378	90 %
Královéhradecký kraj	29 870	32 441	34 012	36 052	37 675	93 %
Pardubický kraj	28 871	31 059	32 554	34 498	35 952	89 %
Vysočina kraj	29 435	31 698	33 111	35 372	36 948	92 %
Jihomoravský kraj	30 874	33 549	35 401	37 525	39 517	98 %
Olomoucký kraj	28 798	31 064	32 825	34 887	36 411	90 %
Zlínský kraj	28 577	30 659	31 767	34 374	36 326	90 %
Moravskoslezský kraj	29 007	30 970	32 538	34 783	36 607	91 %

Zdroj: ČSÚ;

Pracovníštní metoda (podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců).

1) předběžný údaj

Průměrné mzdy se liší podle jednotlivých zaměstnaneckých skupin. Nad celokrajským průměrem se dlouhodobě drží mzdy zákonodárců a řídicích pracovníků a specialistů, nejnižší průměrné mzdy náleží pracovníkům ve službách a prodeji a pomocným a nekvalifikovaným pracovníkům. Průměrné mzdy všech zaměstnaneckých skupin s výjimkou pomocných a nekvalifikovaných pracovníků jsou nižší než celorepublikový průměr. Nejvyšší rozdíl v průměrné mzdě v Olomouckém kraji a ČR je patrný u nejlépe placených profesí – zákonodárců a řídicích pracovníků a specialistů.

Tab. 8: Průměrné hrubé měsíční mzdy v Olomouckém kraji podle klasifikace zaměstnání (v Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	2022 rel. (ČR = 100 %)
Zákonodárci a řídicí pracovníci	58 991	65 938	71 076	74 527	79 776	84 %
Specialisté	41 119	45 612	48 723	52 337	54 467	87 %

Techničtí a odborní pracovníci	32 207	35 954	37 703	40 082	42 233	91 %
Úředníci	25 350	28 229	29 107	30 415	32 878	94 %
Pracovníci ve službách a prodeji	21 523	24 241	26 898	28 587	29 502	96 %
Řemeslníci a opraváři	27 776	30 824	31 088	33 297	35 887	98 %
Obsluha strojů a zařízení, montéři	26 495	27 448	29 364	30 548	32 691	94 %
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	19 234	20 707	23 147	24 004	25 525	101 %

Zdroj: ČSÚ;

Za skupiny Zaměstnanci v ozbrojených silách a Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství nejsou data o mzdách dostupná.

1) předběžný údaj

1.2.3 Ekonomické subjekty

V roce 2021 bylo v Olomouckém kraji registrováno celkem 147,2 tis. ekonomických subjektů. Aktivní byla ale pouze polovina z nich (75,2 tis.). Podnikatelé bez zaměstnanců tvoří zhruba dvě třetiny aktivních subjektů, subjekty s 1-5 zaměstnanci se na celkovém počtu aktivních ekonomických subjektů podílí 13 % (9,4 tis.). Malých podniků (do 50 zaměstnanců) působí v Olomouckém kraji 61,4 tis., středně velkých podniků (50-249 zaměstnanců) je zde 599 a velkých podniků (250 a více zaměstnanců) celkem 101. Celkový počet aktivních ekonomických subjektů se v Olomouckém kraji v posledních letech každoročně zvyšoval. Přesto v přepočtu na 1 000 obyv. byl podle MPO počet vydaných živnostenských oprávnění k 31. 12. 2022 v Olomouckém kraji třetí nejnižší mezi kraji v ČR a zaostává za celorepublikovým průměrem (332 živnostenských oprávnění na 1 000 obyvatel v kraji vs. průměr ČR 387).

Tab. 9: Registrované subjekty a subjekty se zjištěnou aktivitou v Olomouckém kraji

	2017	2018	2019	2020	2021	Rel. (2021)
Registrované subjekty celkem	142 182	143 972	143 478	145 374	147 212	-
Subjekty se zjištěnou aktivitou	70 693	72 121	73 166	74 273	75 233	100 %
z toho podle počtu zaměstnanců						
Bez zaměstnanců	43 066	44 865	45 967	47 212	48 147	64 %
1-5	10 533	9 879	9 921	9 549	9 400	13 %
6-24	3 151	3 234	3 208	3 158	3 178	4 %
25-49	656	668	648	638	671	1 %
50-249	562	579	612	608	599	1 %
250-999	89	94	89	84	87	0 %
1 000 a více	14	14	13	13	14	0 %
Neuvedeno	12 622	12 788	12 881	13 011	13 137	18 %

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce ekonomických subjektů v Olomouckém kraji působí v průmyslových odvětvích (11,5 tis., 15 %). V podobné míře je zastoupen velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (10,6 tis., 14 %), profesní, vědecké a technické činnosti (10,3 tis., 14 %) a stavebnictví (10,1 tis., 13 %).

Tab. 10: Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou v Olomouckém kraji podle převažující činnosti CZ-NACE

	2017	2018	2019	2020	2021	Rel. (2021)
Subjekty celkem	70 693	72 121	73 339	74 273	75 233	100 %
z toho sekce klasifikace CZ-NACE						
Zemědělství, lesnictví, rybářství	4 797	4 942	5 131	5 202	5 217	7 %
Průmysl celkem	10 741	11 000	11 216	11 353	11 458	15 %
Stavebnictví	9 401	9 609	9 760	9 904	10 061	13 %
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	12 017	12 127	11 246	10 542	10 595	14 %
Doprava a skladování	2 118	2 165	2 235	2 319	2 459	3 %
Ubytování, stravování a pohostinství	4 022	3 936	4 023	4 067	3 970	5 %
Informační a komunikační činnosti	1 088	1 255	1 300	1 323	1 401	2 %
Peněžnictví a pojišťovnictví	596	574	480	483	497	1 %
Činnosti v oblasti nemovitostí	2 086	2 144	2 272	2 467	2 584	3 %
Profesní, vědecké a technické činnosti	9 420	9 779	9 947	10 059	10 262	14 %
Administrativní a podpůrné činnosti	1 176	1 259	1 438	1 596	1 706	2 %
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	696	725	740	708	713	1 %
Vzdělávání	1 609	1 643	1 717	1 798	1 833	2 %
Zdravotní a sociální péče	1 754	1 766	1 799	1 797	1 789	2 %
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1 780	1 873	1 978	2 012	2 084	3 %
Ostatní činnosti	5 329	5 725	6 035	6 157	6 367*	8 %*
Nezjištěno	2 063	1 599	2 022	2 486	2 237 *	3 %*

Zdroj: ČSÚ, RES 2021; *odhad

1.3 Spolupráce se sociálními partnery

Olomoucký kraj spolupracuje v oblasti vzdělávání, resp. školství na jednotlivých úrovních s mnoha partnery a institucemi. Především se jedná o města a obce, které jsou zřizovateli rozsáhlé sítě mateřských a základních škol, dále profesní svazy, signatáři sektorových dohod (např. Regionální sektorová dohoda pro Olomoucký kraj v oblasti textilního, oděvního, kožedělného a obuvnického průmyslu, Regionální sektorová dohoda v oblasti elektrotechniky a další), Krajskou hospodářskou komoru a její okresní pobočky, Krajskou radu pro inovace Olomouckého kraje, Agrární komoru Olomouckého kraje, Inovační centrum Olomouckého kraje a další sdružení zaměstnavatelů a zaměstnanců, která mají své významné zastoupení v Radě hospodářské a sociální dohody Olomouckého kraje. Olomoucký kraj také úzce spolupracuje s Centrem uznávání a celoživotního učení Olomouckého kraje (CUOK), se Spolkem středního školství Olomouckého kraje, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a s dalšími asociacemi škol.

Olomoucký kraj v rámci spolupráce s klíčovými partnery v oblasti regionálního rozvoje realizuje s podporou z Operačního programu Technická pomoc na sebe navazující dvouleté projekty „Rozvoj regionálního partnerství v programovém období EU 2014–20“. Jedná se o neinvestiční projekty, které jsou zaměřeny na posílení partnerství všech typů subjektů v regionu v oblasti čerpání finančních prostředků v programových obdobích EU 2014–2020 a 2021–2027, na realizaci aktivit spojených s Regionální stálou konferencí pro území Olomouckého kraje (RSK OK) a jejími pracovními skupinami a na zajištění chodu sekretariátu RSK OK. Cílem projektu je pokračovat v nastavené spolupráci na národní i regionální úrovni na realizaci výstupů Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, na realizaci a monitoringu Akčního plánu Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2021–2022 a na přípravě a zahájení realizace Akčního plánu Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2023–2024, včetně regionálně specifických aktivit. Dalším cílem projektu je stanovit priority pro rozvoj kraje prostřednictvím Regionálního akčního plánu Olomouckého kraje po dohodě se všemi typy subjektů v kraji v rámci platformy RSK OK pro uplatnění v IROP 2021–2027 a zapojit regionální úroveň partnerů do zahájení realizace programového období EU 2021–2027. Aktuálně řešený projekt navazuje na předcházející aktivity Olomouckého kraje. Pracovní skupina Vzdělávání RSK OK byla ustavena a je organizačně zajištěna prostřednictvím sekretariátu RSK OK právě v rámci uvedených projektů.

2. Analýza potřeb území a rozvojové priority v oblasti vzdělávání

V následující kapitole jsou zhodnocena uplatnění klíčových témat nastavených v základním přehledu v metodice Postupy KAP III a sestavených do přehledu v souladu s prioritami kraje identifikovanými v KAP 2019–2021. Přehled těchto témat je popsán v Úvodu tohoto dokumentu. Za každé jednotlivé klíčové téma je zde uvedena jeho charakteristika, jsou analyzovány důležité strategické dokumenty a zdroje, které reprezentují cíle a priority kraje v oblasti vzdělávání. Analýzou dokumentů jsou identifikovány základní problémy, odhaleny jejich příčiny a stanoveny žádoucí změny – cíle. V kap. 2.9 je pak u jednotlivých cílů (požadovaných změn) ve sloupci Poznámka vždy navíc uvedena vazba na příslušné klíčové téma dle Postupů KAP III.

2.1 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě

Následující kapitola je v souladu s Postupy KAP III věnována klíčovému tématu rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity.

Dle Evropského referenčního rámce, Přílohy návrhu Doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení se kompetencí k podnikavosti rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Jejich podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.

Podpora kompetencí k podnikavosti, nebo též výchovy k podnikavosti, zahrnuje schopnosti a dovednosti, které je třeba dle Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP – Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě v rámci výchovy k podnikavosti rozvíjet. Mezi ně patří kritické myšlení, vidění příležitostí, iniciativa a proaktivita, kreativní myšlení a tvořivost, strategické myšlení a plánování, leadership a týmová práce, seberealizace a sebehodnocení s důrazem na rozvíjení silných stránek, flexibilita, vytrvalost a smysl pro zodpovědnost, přijímání rizika a finanční a ekonomická gramotnost. Výchova k podnikavosti jsou všechny výukové metody směřující k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností. Je proto důležité, aby učitel měl relevantní kompetence pro takovou výchovu k podnikavosti, jejichž rozvoje lze dosáhnout např. dalším vzděláváním věnovaným podnikavosti či zapojením učitele do praxe např. formou stáže ve firmě.

Dle pojetí tematické oblasti v P-KAP lze rozvoj podnikavosti uvádět do života školy různými způsoby. Pedagogové mohou využívat různé formy výuky (např. skupinovou práci), případových studií a hraní rolí, dále pak lze k rozvoji podnikavosti přispět jinou metodou výuky jako např. prostřednictvím projektového vyučování, projektových dnů. Žáci mohou rozvíjet podnikavost i při školních akcích pro veřejnost, na jejichž organizaci se podílejí. Další skupinou aktivit, jak rozvíjet kompetence k podnikavosti jsou ucelené vzdělávací programy – fiktivní

firmy, Junior Achievement, Maker kultura apod., dále i výuka a rozvoj s využitím her a gamifikace. Další z cest je pak realizace školního projektu, resp. školní firmy. Dále jsou relevantní aktivity z oblasti světa práce a ekonomické vzdělávání (např. besedy s úspěšnými podnikateli a manažery, stáže ve firmách, seznamování žáků s podnikáním). Významnou součástí podpory k podnikavosti je také praktická zkušenost s podnikáním např. prostřednictvím spolupráce s partnery a odborníky z praxe.

V současné době neexistuje národní strategie/koncepce v oblasti výchovy k podnikavosti. Na druhou stranu je v posledním období podpora podnikavosti a kreativity akcentována v rámci vícero strategických dokumentů a dochází k nárůstu aktivit, které se snaží podporu podnikavosti a kompetencí k podnikavosti mezi žáky a studenty škol rozvíjet. V rámci této podkapitoly jsou níže identifikovány a analyzovány strategie a koncepce, které pracují s rozvojem kompetencí k podnikavosti či podporou podnikavosti v obecné rovině na krajské úrovni, okrajově jsou pak uvedeny také vybrané na národní úrovni. Zároveň jsou v této podkapitole identifikovány problémy související s touto klíčovou kompetencí, jejich příčiny a cíle. Výše uvedené skutečnosti týkající se definování podnikavosti, souvisejících schopností a dovedností a realizace opatření na podporu podnikavosti ve škole jsou zohledněny v rámci analýzy těchto strategických dokumentů a identifikace problémů, jejich příčin a cílů.

2.1.1 Analýza strategických dokumentů

V rámci této podkapitoly jsou identifikovány a analyzovány strategické (koncepční) dokumenty relevantní pro podporu kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Olomouckém kraji a na úrovni národní. V rámci analýzy jsou vyhodnocovány jednotlivé dokumenty z hlediska jejich zaměření, resp. jejich zohlednění tématu podnikavosti, případně iniciativy a kreativity. Zároveň lze vycházet z předpokladu, že mnohé z těchto dokumentů řeší další témata, která s kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě souvisí, či se doplňují, toto však již nebylo předmětem analýzy v rámci této podkapitoly.

Mezi strategické dokumenty na národní úrovni, které jsou významné z hlediska podnikavosti, iniciativy a kreativity patří **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+**, která je obecným, zastřešujícím dokumentem popisujícím priority v oblasti vzdělávání v ČR, zejména pak regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, do roku 2030. Podnikavost je v rámci dokumentu zmiňována v rámci jedné z pěti strategických linií, konkrétně č. 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání, konkrétně v rámci části 1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání, ze které vyplývá, že důraz by měl být kladen na využívání znalostí ke kreativním aktivitám a propojování jednotlivých disciplín z oblasti přírodních věd a matematiky a jejich uplatňování pro praktické využití rozvine kritické myšlení žáků a chápání principů podnikavosti. V rámci části 1.8 věnované neformálnímu vzdělávání a celoživotnímu učení je zmiňována role vzdělávacích institucí vést lidi k podnikavosti v rovině osobní, profesní a společenské. V neposlední řadě také v části 1.7 zaměřené na odborné vzdělávání na SŠ a VOŠ je v rámci tématu kariérového poradenství, spolupráce se

zaměstnavateli a dalšími partnery zmiňována důležitost posilování podnikatelského ducha a podpora aspirací k zahájení a provozování vlastního podnikání.

Dalším v oblasti vzdělávání důležitým strategickým dokumentem na národní úrovni je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023**, který však s pojmem podnikavost přímo nepracuje a spíše se dotýká témat, která s kompetencemi k podnikavosti souvisí, jako např. kreativita, spolupráce se zaměstnavateli apod.

Téma podnikavosti, iniciativy a kreativity se věnuje také **Inovační strategie České republiky 2019–2030**, kde v rámci tzv. strategického pilíře Národní start-up a spin-off prostředí je jedním z cílů zavést v rámci výuky na všech úrovních škol vzdělávání k nabytí podnikatelských dovedností. V rámci strategického pilíře Polytechnické vzdělávání pak je jedním z cílů změna systému polytechnického vzdělávání s důrazem mimo jiné na kreativitu a badatelský přístup, logické a kritické myšlení a projektově zaměřenou výuku založenou na znalostním základu přírodních věd a matematiky.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024 je základní strategický dokument Olomouckého kraje stanovující základní směry rozvoje vzdělávání. Tento dokument je zpracováván jednou za čtyři roky a při přípravě jeho aktuální verze byl kladen důraz na soulad s KAP na období 2019–2021, na který navazuje KAP na roky 2023, 2024 a 2025.

Téma podnikavosti, iniciativy a kreativity je v rámci dlouhodobého záměru řešeno v rámci jednotlivých oblastí vzdělávání, resp. střednědobých záměrů a návrhů pro jednotlivé oblasti vzdělávání v jejich rámci stanovených opatření. V rámci základního vzdělávání je jedním z opatření podpora polytechnického vzdělávání na základních školách, manuální zručnost žáků, zvyšování podnikavosti, iniciativy a kreativity. Střední vzdělávání pak uvádí v rámci jednoho z opatření podporu klíčových kompetencí žáků, mezi nimiž výslovně zmiňuje čtenářskou, matematickou, finanční gramotnost a podnikavost. Speciálně je pak jako jedno opatření řešeno v rámci střednědobých návrhů a záměrů vzdělávání týkajících se gymnázií, kdy je jedním z opatření podpora podnikavosti, kreativity k rozvoji vlastního potenciálu žáků a směřování k odpovědnému podnikání.

Jednou z oblastí vzdělávání uváděných v části dlouhodobého záměru věnované střednědobým záměrům a návrhům je podkapitola věnovaná Krajskému akčnímu plánu vzdělávání a jeho implementaci, kdy jsou uváděny projektové záměry pro implementaci akčního plánu na roky 2019–2021 a jedna z celkem devíti aktivit uvedených v rámci jednoho ze dvou projektů je zaměřena na podporu kompetencí k podnikavosti.

Již výše uvedené lze považovat za silný „signál“ toho, že na téma podnikavosti, iniciativy a kreativity se v tomto klíčovém dokumentu pro vzdělávání nezapomnělo, ba naopak. Další kompetence a témata s podnikavostí, iniciativou a kreativitou pak souvisí a ty jsou také definovány, resp. uváděny v rámci střednědobých záměrů a návrhů jak v oblasti středního vzdělávání, tak také např. základního vzdělávání. Jedná se např. o čtenářskou, matematickou,

finanční a digitální gramotnost, dále pak polytechnické vzdělávání souvisí s tvořivostí, spolupráce se zaměstnavateli a spolupráce škol vzájemně je také důležitou součástí vzdělávání přispívající k rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a v neposlední řadě také cizojazyčné vzdělávání.

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (SROK) je dalším základním strategických (koncepčním) dokumentem Olomouckého kraje. Jedním z jeho hlavních úkolů je zformulovat rozvojové priority a cíle a oblasti podpory kraje na příslušné období. Aktuálně platný dokument je na období 2021 až 2027 a stanovuje dlouhodobé a střednědobé priority Olomouckého kraje. SROK je jakýmsi zastřešujícím strategických dokumentem, na nějž navazují další speciální strategie a koncepce Olomouckého kraje. I v této zastřešující strategii je téma podpory podnikavosti jedním z relevantních. Jeden ze tří strategických cílů celého SROK *„Rychlejší ekonomický růst postavený na podnikavosti, inovacích, výzkumu a vývoji, investicích s vyšší přidanou hodnotou a podpoře cestovního ruchu“* zmiňuje podnikavost a podnikavost je řešena také v rámci priorit.

Vazbu na podporu kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě lze v rámci priorit SROK identifikovat zejména v rámci prioritní oblasti A. Ekonomika a inovace (jedna ze 7 prioritních oblastí v rámci SROK), v jejímž rámci je určena priorita A.1 Zlepšení podmínek pro podnikání. Jednou z oblastí podpory v rámci této priority je *„Podpora rozvoje podnikatelských kompetencí ve všech stupních vzdělávání (například nový obsah a aktivity do výuky ve vazbě na Krajský akční plán pro vzdělávání, soutěže a inspirativní akce pro studenty)“*. I další oblasti podpory v rámci této priority souvisí s podporou podnikavosti jako např. podpora posílení motivace k zahájení podnikání např. formou soutěží, setkávání s úspěšnými podnikateli apod. Prioritní oblast B je pak přímo zaměřena na vzdělávání a zaměstnanost. V rámci priority B.1 Zajištění kvality vzdělávání a uplatnitelnosti absolventů jsou pak uváděny střednědobé návrhy a záměry Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024, jejichž vazba na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity je popsána výše.

RIS3 strategie Olomouckého kraje je výzkumnou a inovační strategií pro inteligentní specializaci Olomouckého kraje. Tato strategie je součástí komplexu implementace RIS3 strategie v ČR a je klíčovým dokumentem pro udržitelný rozvoj a posilování konkurenceschopnosti Olomouckého kraje v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Smyslem RIS3 strategie Olomouckého kraje je podpořit hospodářský růst a transformaci směrem ke znalostní ekonomice, tedy založit hospodářský růst a konkurenceschopnost kraje na využívání znalostí a inovacích s ohledem na specializaci kraje (domény specializace), tedy silné obory/témata jak z hlediska aplikační, tak z hlediska výzkumné sféry. Krajský akční plán rozvoje vzdělávání je jednou z relevantních koncepcí v Olomouckém kraji, které jsou uváděny v rámci analytické části RIS3 strategie Olomouckého kraje.

Co se týče vazby na podnikavost, tak nízká míra podnikavosti a zájmu ze strany žáků a studentů je identifikována jako hrozba v rámci SWOT analýzy v analytické části této strategie. Stejně tak za hrozbu je považována nekoordinovanost aktivit institucí/stakeholderů v regionu směřující k podpoře podnikavosti. RIS3 strategie Olomouckého kraje definuje jako jednu ze svých tří

vizi, aby byl Olomoucký kraj vnímán jako atraktivní region pro podnikavé a kreativní obyvatele. Tato skutečnost koresponduje s nezbytností podpory rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě na školách v Olomouckém kraji. Návrhová část strategie je členěna do pěti tzv. klíčových oblastí změn, přičemž klíčová oblast změn A: Otevřené a atraktivní prostředí pro inovativní podnikání, a zejména pak klíčové oblasti změn C: Rozvoj lidského potenciálu dále v rámci svých strategických a specifických cílů pracují s tématy souvisejícími s podnikavostí, podporou začínajících podnikatelů apod.

V případě klíčové oblasti změn A se jedná o témata podpory začínajících podnikatelů, start-upů. V rámci klíčové oblasti změn C je pak stanoven strategický cíl C 1 Motivace ke vzdělání v klíčových kompetencích k podnikavosti, kreativitě a iniciativě, který jednoznačně koresponduje s klíčovým tématem podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v rámci krajského akčního plánu vzdělávání. V rámci tohoto strategického cíle je pak dále definován specifický cíl C 1.1 Podpořit projekty a aktivity zaměřené na rozvoj podnikavosti, kreativity a iniciativy na základních a středních školách. V neposlední řadě jako jednu z domén specializace Olomouckého kraj uvádí tato strategie Kulturní a kreativní průmysly.

RIS3 strategie Olomouckého kraje je součástí komplexní implementace RIS3 strategie na národní úrovni, která je strategicky ukotvena na základě Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021–2027 (Národní RIS3 strategie). Tzv. strategický rámec Národní RIS3 strategie definuje šest základních hodnot, na kterých je postavena, přičemž jednou z nich je podnikavost/entrepreneurship a druhou pak kreativita. SWOT analýza pak jako jednu ze slabých stránek uvádí „*ne zcela rozšířený podnikatelský způsob myšlení (entrepreneurial mindset)/entrepreneurial spirit*“.

2.1.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Podpora kompetencí k podnikavosti, rozvoj iniciativy a kreativity žáků jsou v dnešní době právem řazeny mezi priority vzdělávání, neboť žijeme ve vysoce konkurenčním prostředí, na které mladí lidé naráží již během svého studia, ale k opravdovému střetu dochází při ukončení vzdělání, kdy se každý musí rozhodnout, zda se nechá zaměstnat, začne podnikat či se např. vydá hledat uplatnění do zahraničí. V rámci Olomouckého kraje je dlouhodobě počet podnikatelů a živnostníků nižší, než je průměr České republiky. Podnikavost a s ní spojené schopnosti a dovednosti však nejsou relevantní kompetencí pouze pro samotné podnikání, ale je to významná kompetence využitelná také pro každého zaměstnance, např. může přispívat k inovativnosti a kreativitě v rámci řešení pracovních úkolů apod. Kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě je tak chápána v širším slova smyslu proaktivního přístupu jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Důležité pro rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity je vzdělávání nejen v ekonomických vzdělávacích oborech, ale zásadní je uplatňování vzdělávacích metod a postupů vedoucích k rozvoji těchto kompetencí ve všech vzdělávacích oborech, ve všech relevantních předmětech, tedy i neekonomických.

Pro identifikaci problémů, jejich příčin a způsobů jejich řešení v oblasti kompetence podpory k podnikavosti, iniciativě a kreativitě je důležitým vstupem dotazníkové šetření Národního pedagogického institutu ČR provedené v rámci projektu P-KAP na jaře 2021 mezi středními a vyššími odbornými školami. Další relevantním zdrojem je pak analytický materiál zpracovaný v rámci projektu P-KAP Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP – Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a v neposlední řadě také dosavadní zkušenosti a hodnocení vývoje v realizaci opatření na podporu této kompetence v předchozích obdobích, resp. v rámci předchozích KAP.

Střední a vyšší odborné školy v Olomouckém kraji měly možnost v rámci dotazníkového šetření Národního pedagogického institutu ČR hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro KAP. Z výsledku šetření vyplývá, že vnímání důležitosti podpory kompetencí k podnikavosti je ve třetí vlně vyšší než ve druhé vlně, ale nejvyššího skóre dosáhlo v první vlně šetření. Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě se v roce 2021 umístila na čtvrtém místě mezi 7 povinnými oblastmi, pouze pro 5 % škol je tato oblast zdaleka nejdůležitější a 12 % škol ji řadí na druhou pozici. Ve srovnání s průměrem ČR je to hodnota výrazně nižší, neboť v ČR celkem 12 % škol uvedlo oblast podnikavosti za nejdůležitější, druhá nejdůležitější je pak pro 17 % škol. Téma podnikavosti tak je stále relativně nevýznamné pro většinu škol ve srovnání s kompetencemi v oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů (pro 38 % škol nejdůležitější) a rozvoje infrastruktury školy (pro 35 % škol nejdůležitější oblast), ale i z pohledu srovnání s ČR. Výrazněji je důležitost tématu podnikavosti vnímána na gymnáziích a VOŠ, méně pak na SOŠ a zejména SOU.

Z výsledků šetření z pohledu úrovně vykonávaných aktivit na podporu podnikavosti vyplývá, že ve větší míře jsou vykonávány aktivity základní úrovně a mírně pokročilé úrovně, v nižší pak pokročilé úrovně a nejvyšší úrovně, z čehož vyplývá, že kompetence k podnikavosti jsou rozvíjeny zejména dílčími, méně systematickými aktivitami. Nejčastěji realizovanými aktivitami SŠ a VOŠ na podporu podnikavosti jsou žáky a studenty naučit myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (dvě třetiny škol), dále více než polovina škol realizuje výchovu k podnikavosti v rámci odborného i všeobecného vzdělávání a návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. Naopak nejméně využívané jsou aktivity jako práce žáků a studentů ve školní firmě, fiktivní firmy, Junior Achievement, činnost pověřeného pracovníka školy na aktivity na podporu podnikavosti.

Příčiny identifikovaných či potenciálních problematických oblastí v rámci výchovy k podnikavosti lze z pohledu dotazníkového šetření vztáhnout k hodnocení překážek, které omezují podporu kompetencí k podnikavosti na SŠ a VOŠ v Olomouckém kraji. Za nejvýznamnější překážku je považován nedostatek finančních prostředků na realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (60 % škol). Nadpoloviční většina škol se setkává s malým zájmem žáků a studentů o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (52 %) a dvě pětiny škol poukazuje na nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (41 %). Více než třetina škol pak naráží na malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci (38 %), nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků a malý zájem pedagogů o podporu

podnikavosti (shodně 33 %). S ostatními aktivitami se setkává méně než pětina škol. Téměř desetina škol uvedla, že v uvedené oblasti nenaráží na žádné překážky (9 %). Oproti předchozím šetřením došlo u většiny překážek k poklesu podílu škol, které se s nimi setkávají. Relativně nejvíce se zlepšila situace z pohledu výukových materiálů, pomůcek a metodik a příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků. Zároveň nepatrně vzrostl podíl škol, které se s žádnými překážkami nesetkávají, a klesl podíl škol, které se potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku. K téměř žádnému zlepšení nedošlo u překážky v podobě škol, které podnikavost považují za novou, nerozumí jí a nemají s ní zkušenosti.

Důležitá z hlediska identifikace příčin a cílů v oblasti podpory podnikavosti je pak ta část dotazníkového šetření, která se zabývala tím, co by SŠ a VOŠ nejvíce pomohlo při rozvoji kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě. Nejčastěji by školám pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (71 %), podpora školních projektů (67 %) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (65 %). V 55 % případů by pak významnou pomocí pro školy byly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti. Téměř polovina škol by uvítala komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT. Přibližně 45 % škol by za relevantní považovala pomoc v oblasti rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti a téměř 40 % škol vidí potenciál v analýze stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce. Z pohledu jednotlivých typů škol je u SOU výrazněji vnímána potřeba spolupráce s odborníkem z praxe ve výuce a zlepšení ICT vybavení. V případě SOŠ je relativně více zmiňována také spolupráce s odborníkem z praxe a dále podpora školních projektových dnů a metodické materiály a kurzy pro pedagogy. U gymnázií je pak více zdůrazněna potřeba ICT vybavení a také podpory školních projektových dnů.

Výsledky průzkumu Národního pedagogického institutu ČR ukázaly do značné míry relevantnost nastavených potřeb v území v předešlých KAP na období 2016–2018 a KAP na období 2019– 2021 a nutnost v nich nadále pokračovat tak, aby kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě byly skutečnou součástí výsledku vzdělání každého jedince.

Národní pedagogický institut ČR v rámci analytického materiálu Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP - Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě shrnuje v rámci SWOT analýzy silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby výchovy k podnikavosti v České republice, které lze do značné míry v obecné rovině považovat za relevantní i pro Olomoucký kraj. Mezi slabé stránky výchovy k podnikavosti (z kterých lze např. dovozovat problematické oblasti) patří např. časová náročnost a finanční náročnost realizace akcí, nedostatečná znalost/využití/sdílení již existujících programů k podnikavosti, legislativní překážky pro reálné podnikání žáků, nedostatek metodických a výukových materiálů, nedostatečná vzdělanost učitelů v oblasti podnikavosti, nepodnikaví učitelé, neochota učitelů měnit zaběhnuté postupy a v neposlední řadě nezájem/neochota některých žáků vzdělávat se v této oblasti. Mezi příležitosti k rozvoji výchovy k podnikavosti na středních školách jsou pak řazeny např. rozšíření metodické podpory, realizace dotačních programů na podporu vzdělávání

v oblasti podnikavosti, kurzy DVPP v oblasti podnikavosti, mentoring a metody koučování, zapojení učitelů do praxe, soutěže různých organizací, zapojení odborníků z praxe, stáže pro učitele a žáky, studentské iniciativy, rozvoj digitálních technologií pro použití ve výuce, mezinárodní projekty a spolupráce, projekty napříč vzdělávacím spektrem, inovativní metody výuky. Dále lze příležitosti spatřovat také např. v aktualizaci RVP, rozvoji prostřednictvím KAP, MAP, I-KAP a také v tlaku Průmyslu 4.0 na rozvoj této klíčové kompetence.

Ze SWOT analýzy pak vyplynulo, co lze např. realizovat na podporu podnikavosti:

- Předávat zkušenosti z inspirativní praxe mezi školami, např. využití tandemové výuky.
- Podporovat vznik podnikavých škol (školních firem), které dokážou propojit výchovu k podnikavosti s odborným výcvikem a hospodářskou činností školy.
- Předávat dosavadní pozitivní zkušenosti z výchovy k podnikavosti a rozvoje iniciativy a kreativity zpracovatelům RVP.
- Vytvářet metodické a výukové materiály např. na základě Evropského rámce kompetence k podnikavosti nebo učitelských a žakovských iniciativ, vytvořit databázi stávajících výukových materiálů.
- Vzdělávat učitele v oblasti rozvoje podnikavosti, iniciativy a kreativity.
- Realizovat projekty, díky kterým školy získají finanční prostředky na podporu rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.
- Realizovat osvětu v této oblasti.
- Sjednotit strategie směřující k podpoře kompetencí k podnikavosti, rozvoji iniciativy a kreativity a posílit důležitost tématu na školách.

Mezi další opatření, která byla identifikována v předchozím období, lze zařadit také např. účast odborníků z praxe na vzdělávání žáků a rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity již na ZŠ. Podpora rozvoje těchto kompetencí na ZŠ je realizována v rámci místních akčních plánů vzdělávání na území Olomouckého kraje.

Cíle v oblasti podpory rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě:

- **Informovaní pedagogičtí pracovníci využívající, aplikující a zajímající se o nejnovější poznatky z oblasti podpory rozvoje podnikavosti, iniciativy a kreativity, ve výuce všech předmětů, kteří mají dostatečnou nabídku metodických materiálů a kurzů, a kteří mají možnost spolupracovat s podnikateli v regionu v reálném prostředí.**

Základem úspěchu rozvoje kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě jsou podnikaví pedagogové, resp. pedagogové, kteří mají relevantní znalosti a kompetence, umí je využívat ve výuce a mají zájem o téma rozvoje podnikavosti, iniciativy a kreativity. Dotazníkové šetření poukázalo na nedostatečnou připravenost učitelů v oblasti rozvoje těchto kompetencí. Učitelé nedokážou vzdělávat žáky a studenty v kompetencích, které sami nemají osvojené, nemají dostatek kvalitních výukových materiálů, pomůcek a metodik a ve výuce učitelé kladou nižší důraz na kompetence k podnikavosti, resp. je malý zájem pedagogů o téma podnikavosti. V této oblasti je nezbytné zařadit inovační metody při školení učitelů ve výchově k podnikavosti. Je třeba realizovat vzdělávací kurzy pro pedagogy, odborné semináře s lidmi z praxe, může být

realizován např. job shadowing, stáže pedagogů u zaměstnavatelů. Vzdělávání může směřovat také k tématu projektového vyučování či zohledňování ekonomických aspektů i v neekonomických předmětech, řešení případových studií a další interaktivní metody jako např. praxe v reálné školní firmě. Díky praktickým zkušenostem budou učitelé tyto metody účinněji využívat při práci se studenty. Zajímavou zkušeností může také být mobilita pedagogů v rámci EU. Jde o vhodný způsob výměny zkušeností nejen mezi školami navzájem, ale také mezi pedagogy a světem obchodu. Je třeba vyvinout programy, které pedagogům umožní trávit čas v dalších institucích a/nebo v soukromém sektoru a pomohou jim skutečně se angažovat, učit a rozvíjet.

- **Systematicky přistupovat k rozvoji kompetenci k podnikavosti, iniciativě a kreativitě**

Z dotazníkového šetření mezi školami v kraji vyplynulo, že kompetence k podnikavosti jsou rozvíjeny zejména dílčími, méně systematickými aktivitami. Nejčastěji realizovanými aktivitami SŠ a VOŠ na podporu podnikavosti jsou žáky a studenty naučit myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. Na národní ani krajské úrovni neexistuje strategie/koncepce v oblasti výchovy k podnikavosti, byť na podporu výchovy k podnikavosti jsou v regionu realizovány různé aktivity. Mnoho škol stále považuje téma podnikavosti za relativně nové, či s ním má malé zkušenosti. Nedostatečná je také např. spolupráce škol v oblasti výchovy k podnikavosti, např. nedostatečná znalost/využití/sdílení již existujících programů/aktivit k podnikavosti, případně potenciál skýtá také v mezinárodní spolupráci. Existují také legislativní překážky pro reálné podnikání žáků a studentů. Potenciál v této oblasti je také ve spolupráci SŠ a VOŠ napříč vzdělávacím spektrem, tedy spolupráci se ZŠ (rozvoj výchovy k podnikavosti již na ZŠ) a zejména VŠ (např. téma vzdělávání pedagogů v této oblasti, metodiky, výukové materiály). K vnášení prvků větší koncepčnosti pojetí výchovy k podnikavosti přispívá také realizace projektů KAP, MAP, IKAP a v neposlední řadě „pozice“ koordinátora podnikavosti ve škole. Východiskem je také např. existence uceleného programu/koncepce na podporu podnikavosti a kreativity na školách v kraji, pilotní projekty za účelem ověření nových způsobů vzdělávání k podnikavosti a následné rozšíření výsledných osvědčených postupů a podpora zavedení otestovaných metod do škol.

- **Rozvíjet spolupráci škol s podnikateli, zaměstnavateli a sociálními partnery v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.**

V Olomouckém kraji dlouhodobě spolupracují školy s podnikateli, zaměstnavateli a sociálními partnery v různých oblastech, např. v oblasti odborného vzdělávání apod. Existence Průmyslu 4.0/Společnosti 4.0 posiluje význam spolupráce škol s podnikateli a dalšími partnery a přispívá k významu kompetence k podpoře podnikavosti, iniciativy a kreativity. Cílem je intenzivnější rozvoj spolupráce škol s podnikateli a dalšími partnery v oblastech, které podpoří rozvoj podnikavosti u žáků a studentů škol. Mělo by tedy dojít k dalšímu propojení vzdělávacího a podnikatelského sektoru. Cílem je také větší motivace podnikatelů ke spolupráci se školami, resp. aktivní přístup škol při hledání nových partnerů v podnikatelském sektoru a rozvoji spolupráce škol s podnikateli. Školy nemají často dostatečně zmapované podnikatelské prostředí v regionu a tím ani možnosti spolupráce s podnikatelským sektorem a dalšími

partnery. Cílem je realizace analýzy stávajících a možnosti rozvoje nových (potenciálních) partnerství/spolupráce škol s podnikateli a dalšími partnery v regionu za účelem získání motivovaných a ochotně se zapojujících podnikatelů a dalších partnerů do činnosti školy, resp. pro spolupráci, která by přispěla k rozvoji výchovy k podnikavosti ve vzdělávání v kraji. Taková analýza je jedním z opatření, které v rámci dotazníkového šetření identifikovaly školy v kraji jako relevantní pro podporu podnikavosti a zároveň malý zájem podnikatelů o spolupráci byl identifikován jako významná překážka pro podporu kompetence k podnikavosti. Mezi aktivity, které mohou přispět k rozvoji kompetencí k podnikavosti založené na spolupráci s podnikateli a dalšími partnery, patří např. praxe žáků, přednášky, besedy s úspěšnými podnikateli pro žáky, studenty, ale i učitele, exkurze žáků, studentů a učitelů u podnikatelů, návštěva podnikatelů ve výuce, spolupráce na úrovni fiktivních a studentských firem, stáží žáků, studentů a učitelů ve firmách nebo spolupráce s podnikateli v rámci soutěží pro žáky a studenty podporujících kompetence k podnikavosti. Smyslem je v obecné rovině pravidelná interakce, resp. vliv podnikatelské obce na školské zařízení.

- **Aktivně zapojovat žáky a studenty do činností a aktivit podporujících rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, a to jak ve formálním, tak neformálním vzdělávání.**

Jednou z překážek podpory podnikavosti je nezájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty. Celkově je mezi žáky a studenty škol (absolventy) relativně málo těch, kteří vidí své pracovní uplatnění v roli podnikatele a nikoli zaměstnance. Byť se situace mění, stále je role podnikatelů ve společnosti vnímána často negativně, a proto mladí lidé v rámci pracovní kariery o podnikání neuvažují. V průběhu vzdělávacího procesu je vhodné vytvářet u dětí povědomí o pozitivní roli podniků a podnikatelů ve společnosti a ekonomice. Pro aktivní zapojení žáků a studentů je důležitá podpora setkávání s úspěšnými podnikateli z regionu, mladými podnikateli, organizace debat, besed a exkurzí, tematických výletů k dané problematice s žáky, studenty, pedagogy a odborníky z praxe a nalákání žáků a studentů do projektů fiktivních firem, kde by si vyzkoušeli podnikatelské dovednosti, dále pak aktivity jako školní firmy (podnikavá škola), školní projekty, Junior Achievement. Pro aktivizaci žáků a studentů škol jsou pak přínosné tzv. preinkubační aktivity pro žáky a studenty – zájemce o informace o podnikání, ale také témata týkající se start-up apod. Cestou je pak dále také účast v různých soutěžích pro žáky a studenty škol zaměřených na rozvoj relevantních schopností a dovedností, zapojení žáků a studentů do školou organizovaných akcí v roli organizátorů, případně realizace různých kroužků/kurzů/workshopů zaměřených na podporu kompetencí k podnikavosti apod.

- **Zajišťovat financování aktivit a materiálního/technického vybavení škol na podporu kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.**

Z dotazníkové šetření mezi školami v Olomouckém kraji vyšlo také najevo, že nejvýznamnější překážkou pro rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě je nedostatek finančních prostředků na vzdělávání mimo vlastní výuku. Vnímat však lze tento problém nedostatku finančních prostředků šířeji ve smyslu zajištění financování výuky, resp. relevantního technického/materiálního vybavení škol pro výuku a nácvik praxe v oblasti

výchovy k podnikavosti. Jednou z možností, jak zlepšit tento stav, je vyšší míra podpory této priority na úrovni zřizovatele většiny středních škol, tj. Olomouckého kraje. Pomocí cíleného veřejného financování lze např. povzbuzovat zaváděním pilotních projektů ve školách, za účelem otestování různých způsobů podnikatelského vzdělávání ve výuce, ale také na realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku. Pro zajištění finanční stability je potřebné, aby se krátkodobé projekty staly součástí ucelené strategie. Významným zdrojem finančních prostředků však je realizace projektů (např. financovaných s podporou EU), díky kterým školy mohou získat finanční prostředky na podporu výuky podnikavosti včetně prostředků na zlepšení technického vybavení školy pro tyto účely. Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy bylo školami v rámci dotazníkového šetření uváděno jako jedno z nejvíce žádaných opatření, které by přispělo k rozvoji výchovy k podnikavosti. Aby se výuka podpory podnikavosti mohla rozvíjet na určité úrovni, je potřeba specifické vybavení školy, resp. učeben jako je ICT technika, software, kancelářská technika, ale také prostředky na vybavení firmy a účast studentů na různých akcích, veletrzích, seminářích apod.

2.2 Podpora polytechnického vzdělávání

Polytechnické vzdělávání, kterému je jako klíčovému tématu dle Postupů KAP III věnována tato kapitola, je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako souhrn vědomostí, dovedností a zkušeností ve členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Polytechnické vzdělávání je tedy nutno chápat jako vzdělávání integrující přírodovědné, technické, řemeslné a environmentální vzdělávání, a jako komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi – a to napříč stupni vzdělávání. Jedná se o integraci

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání,
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti, a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o řemeslné, přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění základním přírodovědným pojmům a zákonům, na porozumění a užívání metod vědeckého zkoumání přírodních faktů (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je rozvíjet schopnosti potřebné při využívání přírodovědných vědomostí

a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly osvěty jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Polytechnické vzdělávání také konkrétněji směřuje k utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k (RVP PTV):

- pozitivnímu vztahu k různým formám lidské práce, jejich společenským přínosům a k odpovědnosti za kvalitu a dopady svých i společných výsledků práce,
- osvojení základních pracovních dovedností, znalostí a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě,
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku,
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka,
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí,
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení,
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci.

Složky výchovy se orientují na intelektuální, estetickou, pracovní, etickou a tělesnou stránku člověka. Jednotlivé složky výchovy se navzájem prolínají a doplňují. Polytechnická výchova v sobě zahrnuje pracovní a estetickou výchovu se zaměřením na rukodělnou zručnost, poznávání drobného technického materiálu a estetické vnímání výsledků rukodělné činnosti. Při polytechnických činnostech se u žáků rozvíjí smyslové vnímání jednotlivých materiálů, praktická zručnost a inteligence.

S polytechnickou výchovou se děti setkají v předškolních zařízeních, později na základních, školách a během volnočasových aktivit. Za specializovanou polytechnickou výchovu můžeme považovat i vzdělávání na odborných středních a vysokých školách.

Zručnost byla dříve hlavní součástí běžného života. Řemesla a rukodělné dovednosti se předávaly z rodičů na děti. Děti mohly pozorovat rodiče při práci a tím se od nich učily. Práce pro ně byla přirozenou součástí jejich života, protože již od útlého věku musely pomáhat v hospodářství a v domácnosti. Tato zkušenost dnešním dětem velmi chybí. Moderní povolání jsou pro jejich způsob chápání velmi abstraktní, rodiče pracují mimo domov, práce se vykonává na počítači a děti tak vlastně často ani nevědí, co jejich rodiče dělají, co umí a co by se od nich mohly naučit. Přírodní materiály jsou dnes nahrazeny technicky vyráběnými materiály a rukodělná činnost strojovou výrobou.

V polytechnické výchově tento fakt není nijak zavrhován, ani není považován za špatný. Nejde o návrat k „mrtvým řemeslům“, naopak se jedná o snahu moderní činnosti a technologie dětem vysvětlit a přiblížit. Využívají se k tomu původní výrobní technologie, děti se učí poznávat výchozí technické materiály, s kterými se setkávají ve svém okolí. Polytechnické činnosti umožňují dětem vlastnoručně se podílet na výrobě. Pozorovat při práci někoho, kdo tuto činnost ovládá, je i pro dnešní děti ideální metodou, jak se mohou leccos naučit. Díky jednoduchým konceptům dokáží lépe pochopit vývoj a fungování složitějších technologií a strojů.

Tento přístup koresponduje nejen se stálou potřebou pochopení úlohy tradičních řemesel, ale také s nástupem technologických změn, který je daleko rychlejší, než jsme si kdy dokázali jako společnost představit. Pro rozvoj současného a funkčního modelu polytechnického vzdělávání je třeba přijmout fakt, že potřebujeme celkovou změnu jeho systému, konkrétně spojenou s důrazem na kreativitu, jazykovou vybavenost, technickou představivost, logické a kritické myšlení, řešení problémů, vyhodnocování informací, projektově zaměřenou výuku založenou na znalostech základu přírodních věd a matematiky, s těsnější provazbou na požadavky zaměstnavatelů, čímž lze zajistit obecně lepší uplatnitelnost a konkurenceschopnost na trhu práce.

2.2.1 Analýza strategických dokumentů

V rámci této podkapitoly jsou identifikovány a analyzovány strategické (koncepční) dokumenty relevantní pro podporu rozvoje polytechnického vzdělávání v Olomouckém kraji a případně související dokumenty na úrovni národní. V rámci analýzy jsou vyhodnocovány jednotlivé dokumenty z hlediska jejich zaměření, resp. jejich zohlednění tématu podpory polytechnického vzdělávání.

Jedná se především o **Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+**, jež se zabývá změnami v oblasti vzdělávání na národní úrovni a v obecné rovině deklaruje několik strategických linií, reflektujících proměny ve společnosti i ve vzdělávání, s důrazem na rozvoj digitálního vzdělávání, zapojení odborníků z praxe, a především zavádění duálního systému vzdělávání a nalézání vhodných způsobů spolupráce škol a firem. Téma aktualizace oborů v souladu s měnícími se podmínkami profesního života a podpory mezioborových prvků u úzce

specializovaných oborů je také relevantní pro oblast polytechniky, stejně jako proměna odborného vzdělávání v závislosti na probíhajících proměnách trhu práce, kdy bude větší podíl vyučování (praktického, ale i teoreticky odborného) realizován ve spolupráci se zaměstnavateli.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023 definuje klíčové cíle ministerstva a pracuje s tématy v obecné rovině, týkající se především nutnosti revize kurikula základního vzdělávání a rámcových vzdělávacích programů středního vzdělávání, inovací v nových akreditovaných studijních oborech vyššího odborného vzdělávání s ohledem na měnící se trh práce. Dále deklaruje obecné principy rozvojové strategie, jako např. zvyšování kompetencí kreativity ve vzdělávání, spolupráce se zaměstnavateli apod. Podporuje také zvýšení kvality průběhu a podmínek vzdělávání a odborné přípravy včetně digitálních gramotností a doporučuje podporovat a rozvíjet krajské a místní akční plánování ve vzdělávání a využívat jeho výstupy.

Inovační strategie České republiky 2019–2030 v kapitole o polytechnickém vzdělávání tyto změny více konkretizuje a určuje cíle pro národní úroveň, tyto cíle se však propisují také do strategických dokumentů na úrovni krajské.

V dokumentu je akcentována především dlouhodobě neutěšená situace v oblasti podpory polytechnického vzdělávání. Uvádí se zde, že ačkoliv ČR disponuje kvalitním vzdělávacím systémem, oblast polytechnické výuky je dlouhodobě podceňována. Chybí propracovaný systém STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics), který představuje jednu z klíčových kompetencí v rámci nového pojetí kurikula od úrovně mateřských škol přes základní až po středoškolské vzdělávání.

Na základních školách je zřetelná absence povinného předmětu zaměřeného na techniku (rozvoj technického myšlení, prakticky aplikovatelných dovedností, jemné motoriky a technické tvořivosti) s vazbou na nové technologie, přičemž dále stagnuje nejen vzdělávání učitelů v daných oblastech, ale také zapojení odborníků z praxe do výuky.

Situaci na středních odborných školách charakterizuje nedostatečné propojení výuky s praxí i se základními školami. Dále chybí výuka s prvky duálního systému vzdělávání, systémová a řízená spolupráce škol se zaměstnavateli ve vazbě na regionální infrastrukturu a seznamování žáků a pedagogických pracovníků s nejnovějšími technologiemi.

Na polytechnicky orientovaných vysokých školách chybí systém motivující k zakládání spin-offů, start-upů a vytváření přirozené spolupráce studentů s firmami v pokročilých technologiích, včetně zakládání vlastních podniků (tzv. entrepreneurial university).

Česká společnost taktéž není dostatečně připravena na využívání disruptivních modelů ve vzdělávání. Toto může ve svém důsledku znamenat další nedostatek kvalifikovaných pracovníků v oblasti nových technologií, a to jak v podnikové praxi, tak ve výzkumné sféře.

Národní RIS3 strategie tematizuje obecnou nedostatečnost modernizace a transformace systému odborného vzdělávání a přípravy v ČR tak, aby vybavil jedince dovednostmi potřebnými pro průmyslovou transformaci, která nás v nejbližší době čeká. Dále konstatuje, že

oblast polytechnické výuky je dlouhodobě podceňována a svými tvrzeními v podstatě kopíruje sdělení, která vyplývají z Inovační strategie České republiky 2019-2030. K těmto ještě doplňuje, že v případě dalšího vzdělávání jsou nízké možnosti rekvalifikace, pokud jde o přípravu na využívání nových technologií spojené se změnami v pracovní náplni.

Základním krajským strategickým dokumentem, vycházejícím z národních strategií, je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje 2020–2024 (DZ OK)**. Tento dlouhodobý záměr stanovuje základní směry rozvoje v oblasti vzdělávání, včetně podpory polytechnického vzdělávání a řemesel, a je zpracováván jednou za čtyři roky. Tato aktuální verze vychází z dokumentu KAP 2019–2021 a systematicky navazuje na následující roky 2023, 2024 a 2025. Na toto období je na krajské úrovni plánováno pokračovat v podpoře polytechnického vzdělávání v Olomouckém kraji včetně rozvoje potřebných kompetencí.

V rámci DZ je podpora polytechnického vzdělávání a řemesel v Olomouckém kraji uskutečňována formou finanční podpory žáků středních škol se sídlem na území Olomouckého kraje bez ohledu na jejich zřizovatele ve vybraných oborech vzdělání s cílem:

- Zvýšit zájem žáků o studium vybraných dlouhodobě perspektivních učebních oborů s vysokou uplatnitelností na trhu práce.
- Podporovat aktivity vedoucí ke zvýšení počtu žáků v technických a řemeslných oborech vzdělání zakončených maturitní či praktickou zkouškou perspektivních na trhu práce.
- Motivovat žáky k lepším výsledkům v oblasti chování i vzdělávání.
- Podporovat trh práce zajištěním dostateku kvalifikované pracovní síly v uvedených oborech.

Prostřednictvím této podpory se daří zabránit poklesu zájmu o některé obory vzdělání, či dokonce zvýšit počet žáků – např. u oboru obráběč kovů, instalatér nebo elektrikář. Další formou podpory polytechnického vzdělávání a řemesel v Olomouckém kraji je realizace aktivit a projektů na implementaci krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání, jejichž hlavní prioritou je právě podpora polytechnického vzdělávání. Do aktivit projektů je zapojena více než polovina všech středních a vyšších odborných škol v kraji.

I přes to, že je DZ hotovým a uceleným dokumentem, v části o podpoře polytechnického vzdělávání zcela chybí informace o způsobu či samotné existenci propojení klasických učebních a řemeslných oborů s digitálními kompetencemi, inovativními postupy a technologiemi, úzce vázanými na oblast průmyslu 4.0. Absence tohoto propojení může mít za následek nižší odbornost, tudíž menší uplatnitelnost na trhu práce.

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (SROK). Hlavním cílem této strategie je formulace základních rozvojových priorit kraje, ke kterým relevantními aktivitami přispívá jak Olomoucký kraj a jím zřizované organizace, tak i ostatní subjekty působící na území kraje. Strategie navazuje na Strategii regionálního rozvoje ČR. Současně Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje přistupuje k rozvoji regionu komplexněji. Mezi klíčové priority SROK patří v rámci zvyšování uplatnitelnosti absolventů na trhu práce také

podpora polytechnického vzdělávání a řemesel jako jedna z klíčových priorit pro rozvoj vzdělávání v Olomouckém kraji. Cíle jsou totožné s cíli strategického dokumentu DZ obohaceny však o následující cíle:

- Zajistit dostatek kvalifikované pracovní síly v uvedených oborech.
- Zvýšit počet žáků na středních školách na Jesenicku a zvýšit motivaci žáků ke vzdělávání v tomto regionu (Jesenické stipendium).
- Schvalovat nabídku oborů středního vzdělávání jednotlivých škol tak, aby nabídka odpovídala dostupnosti a požadavkům trhu práce.
- Periodicky hodnotit práci ředitelů škol a školských zařízení.

Na závěr můžeme říci, že se ve všech strategických dokumentech objevuje potřeba zdůraznit nedostatečnou jazykovou vybavenost žáků a studentů, která je i v polytechnických oborech více vyžadována a jejíž absence tak značně komplikuje jejich následnou uplatnitelnost na dynamicky se vyvíjejícím trhu práce. Dalším důležitým aspektem, jenž se objevuje ve všech dokumentech, je také práce s pedagogickými pracovníky, potřeba jejich dalšího vzdělávání v souladu s novými požadavky na kvalifikaci. V rámci zvyšování zájmu o polytechniku se objevuje myšlenka o důležitosti spolupráce nejen na úrovni školy a zaměstnavatelů, ale také na úrovni rodiny.

2.2.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Polytechnické vzdělávání je v současné době jedním z akcentovaných témat Evropské unie, vlády ČR a je jednou z podporovaných priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jako priorita je polytechnické vzdělávání uvedeno v národních strategických dokumentech i v dalších navazujících dokumentech.

Stanovení polytechnického vzdělávání jako priority je reakcí na nedostatek pracovních sil, zejména v technických povoláních. Polytechnické vzdělávání na středoškolském stupni má připravit kvalitně vzdělané, flexibilní a odborně připravené pracovní síly, jejichž vzdělávání odpovídá struktuře a požadavkům trhu práce. Jako součást této vzdělávací priority však v dokumentech vzdělávací politiky není na středoškolské úrovni explicitně uváděn i kultivační cíl – utváření postojů k technice a technologiím v kontextu s postoji k porozumění vědě, společnosti a umění, ani cíl polytechnického vzdělávání pro oblast každodenního osobního a občanského života. Tento cíl platí pouze pro stupeň mateřských a základních škol.

Rozvoj v oblasti dalšího polytechnického a přírodovědeckého vzdělávání a sladování s potřebami trhu práce představuje na regionální úrovni velké téma. Důležité bude pochopení obecného a uceleného konceptu polytechnického vzdělávání, vznik dlouhodobě udržitelného propojeného systému podpory, propagace, na druhé straně i regulace konkrétních oblastí vzdělávání, který umožní realizaci zájmů a potřeb mladých lidí a současně pomůže zaměstnavatelům získávat motivované, kvalifikované lidi. Cílem je tak podpořit žáky ZŠ a průmyslových i odborných SŠ (včetně studentů se specifickými potřebami a studentů ze znevýhodněných skupin) tak, aby se snáze uplatnili na trhu práce, současně byli motivováni takovou prací dělat a rozuměli jí. To vyžaduje komplexní systém práce s dětmi a jejich rodiči

prostřednictvím dostupných metod a forem spolupráce, a otevřenou koncepční spoluprací mezi sociálními partnery a aktéry na trhu práce.

Díky průběžným analýzám a šetřením, spadajícím do podpory polytechnického vzdělávání, můžeme identifikovat problémy, zjistit jejich příčiny a zaměřit se na efektivní řešení nedostatků v této oblasti. Vycházeli jsme především z **Analýzy potřeb na školách v Olomouckém kraji**, která v kapitole o polytechnickém vzdělávání prezentuje důležité poznatky o aktivitách, cílech a překážkách, jež se objevují při implementaci podpory polytechnického vzdělávání na vybraných typech škol.

Analýza předkládá zjištění, že pokud jde o rozvoj škol v oblasti polytechnického vzdělávání v Olomouckém kraji, v nejvyšší míře jsou vykonávány aktivity patřící do základní úrovně, ve které je podpora polytechnického vzdělávání omezena na realizaci v souladu s RVP. Ve vysoké míře se realizují také aktivity z pokročilé úrovně a mírně pokročilé úrovně. V těchto úrovních již začíná podpora polytechnického vzdělávání i mimo rámec RVP. V nejnižší míře jsou realizovány aktivity nejvyšší úrovně, ve které je systematická podpora doplněna o dílčí aktivity. Nejvyšší posun školy plánují v rámci nejvyšší úrovně, čímž deklarují zájem o zvýšení podpory polytechnického vzdělávání. Oproti předchozím vlnám šetření školy vykazují téměř nezměněnou hodnotu činností spadajících do základní úrovně. Ostatní úrovně zaznamenaly souvislé zvyšování v rámci jednotlivých šetření.

Dále se v šetření uvádí, že v oblasti podpory polytechnického vzdělávání čtyři pětiny středních škol a vyšších odborných škol zapojují žáky do soutěží a olympiád. Více než polovina škol zahrnuje laboratorní cvičení, pokusy apod. do polytechnických předmětů, realizuje motivační akce pro žáky ZŠ, připravuje výukové materiály pro výuku a spolupracuje se ZŠ. SOU a SOŠ spolupracují se ZŠ relativně častěji než gymnázia. Oproti předchozím vlnám vzrostl u většiny realizovaných činností podíl aktivních škol.

Za klíčový lze považovat fakt, že v oblasti podpory polytechnického vzdělávání více než tři pětiny škol naráží na nedostatečnou znalost žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání. Polovina škol naráží na nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů, zastaralé vybavení IT pro výuku, nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání a nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek alespoň k mírnému poklesu škol, které se s nimi potýkají.

V oblasti polytechnického vzdělávání by školy v Olomouckém kraji nejvíce ocenily zvýšení počtu a kvality počítačů, notebooků, tabletů (71 %), účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (67 %), zvýšení softwarového vybavení školy (66 %) a zkvalitnění IT sítí (65 %). Alespoň tři pětiny škol by potřebovaly nákup a přípravu materiálů pro výuku (64 %), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (63 %), možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (61 %) a nákup softwarového vybavení pro podporu polytechnického vzdělávání (61 %). Ostatní opatření by ocenila alespoň čtvrtina škol. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. K nejvyššímu poklesu došlo u potřeby úhrady mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (pokles o 20 p. b. než ve II. vlně šetření), nákupu učebnic, pomůcek

a výukových materiálů (pokles o 17 p. b. vůči II. vlně šetření) a u podpory nepovinné výuky matematiky (pokles o 16 p. b. vůči 34 II. vlně šetření). Oproti oběma předchozím vlnám mírně vzrostla potřeba vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace a podpora spolupráce se ZŠ.

Pro další rozvoj polytechnického vzdělávání se nabízí využít vliv kariérového a dalšího poradenství pro zvyšování kompetencí žáků/studentů a jejich uplatňování v praxi, a také pro odstraňování případných bariér. **Podstatná je práce s aktuálními daty, reflektujícími vývoj na trhu práce, průběžná komunikace se zaměstnavateli, a implementace aktuálních trendů do vzdělávacích programů.**

Za klíčové považujeme umožnit pedagogickým pracovníkům a dalším relevantním pracovníkům škol a školských zařízení **zvyšovat jak jejich kompetence a kvalifikace, tak i povědomí o trhu práce.**

V souladu s tématem Průmysl 4.0 bude podstatné **usnadnění přístupu a vzdělávání v oblasti digitálních kompetencí** žáků i pedagogů. Požadavek podpory vzdělávání a větších kompetencí učitelů v digitální a kybernetické gramotnosti s cílem většího využívání současných technologií je jedním z klíčových požadavků platformy pro polytechnické vzdělávání. Doplnění digitálních kompetencí povede ke zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce.

Nezbytná pak bude participace a spolupráce všech zainteresovaných institucí. Dané změny s sebou totiž mohou nést i nepopulární opatření jako například tlak na změnu legislativy, řízení skladby oborů na školách, omezení podpory oborů s nízkou mírou uplatnění absolventů, zvýšení náročnosti studia na žáky, zavedení povinných dlouhodobějších praxí atd.

Analýzou strategických dokumentů byly stanoveny hlavní rozvojové cíle v oblasti polytechnického vzdělávání takto:

- podporovat změny systému polytechnického vzdělávání: důraz na kreativitu, badatelské přístupy, technickou představivost, logické a kritické myšlení, řešení problémů, vyhodnocování informací, projektově zaměřenou výuku založenou na znalostním základu přírodních věd a matematiky,
- zavést systém předvídání kvalifikačních potřeb, rozvoj kariérového poradenství (ÚP– zaměstnavatelé – školy – stát),
- podporovat kreditní systém,
- podporovat individuální práci se žáky s technickým a přírodovědným nadáním,
- podporovat žákovské soutěže s technickým a přírodovědným zaměřením,
- podporovat další vzdělávání učitelů technických i všeobecně vzdělávacích předmětů rozvíjejících polytechnické vzdělávání, podpora vzdělávání učitelů v digitální a kybernetické gramotnosti s cílem většího využívání současných technologií,
- rozvíjet mezipředmětových vazeb polytechnických předmětů s matematikou,
- podporovat spolupráce ZŠ, SOŠ, SŠ s VŠ a zaměstnavateli v oblasti polytechnického vzdělávání,

- propagovat výuku technických a přírodovědných předmětů metodou CLIL (strategie dvojazyčného vzdělávání),
- podporovat organizace a instituce provádějících mimoškolní polytechnické vzdělávání,
- podporovat přírodovědné vzdělávání – rozvoj matematiky, fyziky a dalších přírodovědných oborů s motivací žáků ke studiu technických oborů SŠ a VŠ,
- podporovat rozvoj technických oborů na úrovni SŠ, SOU, OU a U – zlepšit a modernizovat vybavení škol, podpora partnerství mezi školami a firmami, podpora tvorby oborových metodik a učebních dokumentů, podpora uplatnitelnosti žáků na trhu práce,
- rozvíjet pozitivní přístup k práci, k hodnotám lidské práce a k zodpovědnosti a motivaci soustavně pracovat,
- podporovat firemní specializační studia (tvorba vzdělávacích programů pro klíčové technické pracovníky na základě konkrétních potřeb jednotlivých firem),
- popularizovat polytechnické vzdělávání a technické obory,
- zvyšovat jazykové kompetence žáků a studentů v angličtině nebo jiných cizích jazycích, především pak u absolventů technických a některých přírodovědných oborů,
- podporovat rozvoj podnikavosti žáků a studentů, zejména formou spolupráce se zaměstnavateli, což se může dít formou např. podpory odborných exkurzí žáků, včetně zahraničních,
- podporovat stáže učitelů praxe a mistrů odborného výcviku u vybraných firem,
- podporovat zapojení odborníků ze špičkových pracovišť do výuky žáků odborných škol,
- podporovat inovace a konsolidace uceleného národního systému polytechnického vzdělávání s prvky duálního vzdělávání, ve spolupráci se zaměstnavateli a podporou kraje,
- podporovat vznik a působení center metodické podpory pro stávající a budoucí pedagogy s cílem dostatečné přípravy na implementaci nových technologií do vzdělávání na ZŠ a SŠ.

2.3 Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů

Sledované klíčové téma podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol se zaměstnavateli je zaměřené na odborné vzdělávání, které je úzce propojeno se světem práce. Odborné vzdělávání je nemyslitelné bez aktivního kontaktu školské a zaměstnavatelské sféry. Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí však byla v 90. letech 20. století přerušena a došlo k odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů. Spolupráce zaměstnavatelů a škol je stěžejní především z hlediska získávání odborných dovedností v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, novými trendy a celkově poměrně dynamickým vývojem v některých odvětvích. Zásadní je také např. z hlediska budování správných pracovních návyků, flexibility, adaptability, samostatnosti, komunikačních schopností, schopnosti týmové práce, přijímání kritiky nebo znalosti firemních procesů, tedy rozvíjení dovedností, po nichž zaměstnavatelé volají a které u absolventů nezdědka postrádají. Takovéto dovednosti usnadňují absolventům přechod do praxe a následně umožní jejich lepší uplatnění a vyšší spokojenost v zaměstnání.

Zodpovědnost za přípravu žáků, a to i za přípravu poskytovanou na pracovištích zaměstnavatelů, je sice formálně na školách, ale prakticky může a měla by být sdílená. Samotná spolupráce škol a zaměstnavatelů však postrádá legislativní ukotvení a je tedy založena především na dobrovolnosti a iniciativě jedné, či v ideálním případě obou stran. I z tohoto důvodu má spolupráce škol a zaměstnavatelů mnoho různých forem a podob. Co však zaměstnavatele spojuje a zároveň motivuje ke spolupráci se školami, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s jejich (dílem specifickými) potřebami, a také vědomí, že škola sama o sobě nemá všechny podmínky k tomu, aby kvalitní a aktuální vzdělání absolventům zajistila. Existují ovšem výrazné odlišnosti v možnostech a způsobech spolupráce, což je sice dáno velkým množstvím existujících oborů na úrovni středního vzdělání, ale různé varianty spolupráce existují i uvnitř jednoho konkrétního oboru vzdělání. Odlišnosti jsou patrné také napříč celým krajem a rovněž v závislosti na velikosti, přístupu a možnostech konkrétní firmy.

Mnoha zaměstnavatelům není vývoj v oblasti odborného školství lhostejný a projevují v posledních letech vyšší ochotu se do jeho zlepšení do určité míry zapojit. Podniky i školy se přitom musí vypořádat s tím, že mezi žáky i jejich rodiči klesá zájem o studium odborných škol a zejména o programy s výučním listem a stoupá zájem absolventů pokračovat po maturitě v terciárním vzdělávání. Komplikací je i to, že část absolventů nehledá uplatnění ve svém oboru a celá řada z nich ho s ohledem na ne zcela odpovídající oborovou strukturu konkrétní školy nebo sítě škol jako celku ve svém regionu ani nalézt nemůže. V situaci převahy poptávky nad nabídkou pracovní síly, která se projevuje i nízkou nezaměstnaností absolventů škol, je spolupráce se školami pro zaměstnavatele jedním z mála možných zdrojů nových perspektivních zaměstnanců. Pro střední školy je pak spolupráce se zaměstnavateli zpětnou vazbou na aktuálnost a kvalitu výuky oborů a na potřebnost jejich absolventů.

2.3.1 Analýza strategických dokumentů

Klíčové strategické dokumenty na krajské úrovni hodnotí oblast podpory odborného vzdělávání včetně **spolupráce škol a zaměstnavatelů** následujícím způsobem.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje 2020–2024 (DZ OK) je základním strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání a je zpracováván jednou za čtyři roky (naposledy v roce 2020). Při jeho přípravě byl kladen důraz na soulad s aktuálním i budoucím KAP.

DZ 2020–2024 se v rámci popisu socioekonomické charakteristiky zabývá zaměstnaností v Olomouckém kraji, potřebami trhu práce a problematikou uplatnitelnosti absolventů škol. Prioritou orgánů státní správy ve školství, ale stejně tak územních samosprávných celků (kraje a obcí) je sladit strukturu oborů vzdělání s dynamicky se vyvíjejícím trhem práce a vyšším podílem žáků vstupujících následně do vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělávání. Podpora středního školství je proto zaměřena na rozvoj kvality vzdělávání, na rozvoj pedagogických pracovníků i řídicích pracovníků ve školství, na klíčové kompetence žáků (včetně digitálních kompetencí), na rozvoj technických a přírodovědných oborů apod. To vše

je zajišťováno zejména formou začleňování technologií do výuky, formou rozvoje spolupráce středních a vysokých škol, formou spolupráce škol a zaměstnavatelů (praxe a stáže, workshopy, kulaté stoly, zapojení odborníků z praxe do výuky, stáže pedagogů ve firmách, využívání prvků duálního vzdělávání aj.), formou spolupráce s Hospodářskou komorou ČR a profesními svazy a sdruženími na programech, který zvyšují kvalitu oborů středního vzdělání s výučním listem a prestiž řemesla, dále formou systému krajských stipendií zaměřených na rozvoj trhu práce v regionu podporou studia těch učebních a maturitních technických oborů, jejichž absolventi jsou nejžádanější, a dále prostřednictvím kariérového poradenství.

Součástí systému odborného vzdělávání podle potřeb trhu práce je i další vzdělávání (jako součást celoživotního vzdělávání) pro účely měnících se potřeb trhu práce v návaznosti na rozvoj informačních a komunikačních technologií, na rychlou technologickou změnu a související změny v organizaci práce apod. Střední školy (za podpory CUOK – Centrum uznávání a celoživotního učení v Olomouckém kraji) v tomto systému působí jako centra celoživotního učení. Cílem je zejména motivace dospělých k dalšímu vzdělávání. Prostředkem ke sblížení potřeb trhu práce a výstupů vzdělávání může být v rámci celoživotního vzdělávání také Národní soustava kvalifikací jako nástroj pro uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Struktura škol a školského systému v Olomouckém kraji bude orientována na potřeby vyváženého rozvoje společnosti a obsahy učiva přizpůsobovány měnícímu se hospodářskému i společenskému prostředí. Účelem je adekvátní, kvalitativně i kvantitativně efektivní síť škol na území kraje, která bude co do objemu i struktury plně vyhovovat potřebám regionu a jeho plynulého rozvoje.

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2021–2027 stanoví v návrhové části svůj primární cíl. Tím je „při zachování vysoké kvality života, zejména v Olomoucké aglomeraci, a dostupnosti kvalitních veřejných služeb a zajištění spolehlivého výkonu přenesené působnosti státní správy a samosprávy, podpořit rychlejší růst ekonomiky s cílem vytvořit více atraktivních pracovních míst a zaručit rozvoj dynamického podnikavého prostředí, které je podpořené fungujícím inovačním ekosystémem a spoluprací veřejného, soukromého a akademického sektoru a územích partnerů. Cílem je přilákání atraktivních investic a ekonomických aktivit, které podpoří inteligentní specializaci ekonomiky.“

Mezi aktivity vlajkových projektů navržených v této strategii patří např. lákání talentů, investic a pracovní síly do kraje a snížení míry migrace z kraje, restart Jesenicka a Šumperska (mj. prostřednictvím podpory podnikavosti, tvorby pracovních míst a zaměstnanosti), a rozvoj inovačního ekosystému a chytrého regionu (zejména prostřednictvím Inovačního centra Olomouckého kraje). Všechny tyto aktivity mají souvislost s trhem práce a týkají se jak škol, tak i zaměstnavatelů.

V prioritní oblasti B Vzdělávání a zaměstnanosti jsou střednědobými prioritami *Zajistit kvalitu a rovné příležitosti ke vzdělávání na všech stupních* a *Zvýšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce*. Klíčovými aktivitami pro první prioritu jsou podpora polytechnického vzdělávání, podpora mimořádně nadaných žáků a excelence na gymnáziích a podpora rovných příležitostí ve vzdělávání. Klíčovými aktivitami pro druhou prioritu jsou rozvoj krajského vzdělávání

(včetně podpory zapojení škol do KAP), podpora polytechnického vzdělávání a řemesel, podpora spolupráce zaměstnavatelů a škol a spolupráce s vysokými školami v regionu.

RIS3 strategie Olomouckého kraje (aktualizace k 26. 9. 2022) stanoví pro kraj zejména tyto domény (oblasti specializace):

- biomedicína, Life Science a Well-being
- zemědělství pro 21. století
- optika a jemná mechanika, optoelektronika,
- čerpací a vodohospodářská technika,
- pokročilé materiály a technologie
- kulturní a kreativní průmysl.

Problémovou analýzou byl (s ohledem na potřebu digitalizace a šíření inovací) v oblasti lidských zdrojů identifikován např. nedostatek vysoce kvalifikovaných odborníků nutných pro rozvoj a udržení konkurenční výhody firem (i technicky zaměřených zaměstnanců v dělnických pozicích), nízká míra podnikavosti studentů, horší vnímání kvality některých absolventů středních škol ze strany zaměstnavatelů, nedostatek oborů integrujících vědecké a výzkumné aktivity s manažerskými a/nebo inženýrskými dovednostmi, chybějící vysoká škola technického zaměření. Dále je uvedeno, že pro dlouhodobý pobyt kvalifikovaných odborníků (zejména zahraničních) je Olomoucký kraj méně atraktivní.

Protože kvalita lidských zdrojů je výchozím předpokladem pro rozvoj znalostí a inovačního podnikání, zaměřuje se strategie mj. na změnu v této oblasti. Vychází z toho, že firmy pocítují nedostatek pracovníků zejména technického zaměření v celé vzdělanostní škále. Stále chybí obsah výuky, který by směřoval k získání klíčových kompetencí v oblasti technického vzdělání. Žáci škol nemají dostatek informací o firmách v regionu a o možnostech následného uplatnění po ukončení studia. Chybí návaznost technických středních škol na vysoké školy v kraji. Část studentů se po absolvování technické vysoké školy nevrací zpět do kraje. Další část absolventů technických vysokých škol nezůstává v oboru. Tyto ztráty v oblasti lidských zdrojů nejsou kompenzovány příchodem talentů a odborníků z jiných regionů a ze zahraničí (často je to kvůli menší příležitosti zaměstnání a nižším výdělkům). Cílovým stavem je optimální nabídka kvalifikované pracovní síly – středoškoláci a vysokoškoláci, absolventi technických oborů s kvalifikací oceněnou zaměstnavatelem, se znalostí technologických trendů, univerzálně zaměření, kteří snadno nacházejí uplatnění. Cílem je také vysoká míra komunikace mezi firmami a studenty středních škol. Strategie se konkrétně zaměřuje na cíl zvýšit atraktivitu (výuka, osvěta) polytechnických oborů ve spolupráci se zaměstnavateli a na podporu celoživotního vzdělávání s cílem vytvořit atraktivní systém celoživotního vzdělávání, reagující na celospolečenské trendy.

Jako specifické cíle při řešení výše uvedených slabých stránek strategie požaduje rozšířit spolupráci škol s firmami, zavést inovativní přístupy ve vzdělávání na základních a středních školách, zvýšit popularitu technického vzdělávání pro základní stupně vzdělávání a zvýšit množství lidí, kteří zahajují podnikání v oborech s vysokou přidanou hodnotou, včetně zvýšení

zájmu dětí o podnikání a založení vlastní firmy. Dále je požadována podpora rozvoje dovedností a znalostí klíčových zaměstnanců a udržení talentovaných lidí v regionu, včetně zvýšení jejich přílivu do regionu.

2.3.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Identifikace základních problémů, se kterými se v oblasti **podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů** Olomoucký kraj potýká, včetně stanovení příčiny a žádoucí změny: sumarizace, vyhodnocení a specifikace kvalifikačních potřeb zaměstnavatelů, je nutnou podmínkou k možným úpravám školních vzdělávacích programů.

Spolupráce škol a zaměstnavatelů i možnosti / schopnosti škol zapojit se do dalšího vzdělávání nejsou stejné, mezi školami existují velké rozdíly ve zkušenostech, spolupráci se zaměstnavateli a v partnerství, ve vybavení i v kvalitě a motivaci pedagogických pracovníků. KAP III a zkušenosti z KAP I a KAP II mohou být školám inspirací při posilování jejich slabých stránek, při využívání příležitostí i eliminaci hrozeb v této oblasti. Protože školy a firmy mají stejný cíl – výchovu kvalifikované pracovní síly podle potřeb trhu práce, je dohoda na spolupráci v této oblasti velmi často možná. Díky stále rostoucí ochotě zaměstnavatelů podílet se na přípravě kvalifikovaných pracovníků mají všechny školy šanci najít partnery.

Příkladem dobré praxe může být i pořádání Burz práce a vzdělávání v Olomouckém kraji, kde se každým rokem představují firmy, kterým dlouhodobě chybí kvalifikovaná pracovní síla a střední školy (příp. i vysoké), na kterých je možné nedostatkové vzdělání získat. Burzy organizují hospodářské komory okresů a kraje, Svaz průmyslu a dopravy ČR a Úřad práce ČR. Burzy jsou i příležitostí k navazování nových partnerství nebo rozvíjení kariérového poradenství.

Další problémy související s kvalitou odborného vzdělávání lze řešit důslednou aplikací úplného cyklu kvality – plánování-realizace-zhodnocení-revize – na celou oblast spolupráce se zaměstnavateli a odborné vzdělávání. Některé problémy z oblasti obnovy/údržby materiálně technické základny lze řešit zavedením udržitelného modelu financování.

Koncepčně budovaná vzdělávací soustava kraje (ve vazbě na potřeby trhu práce, ve spolupráci s Úřadem práce, zaměstnavateli a sociálními partnery) přispívá k pevnější pozici jednotlivých škol na trhu vzdělávání.

Školy mohou pomoci silných stránek využít příležitosti, např.:

- Využít nabídky možností spolupráce s různými relevantními partnery, zejména v situaci, kdy škola učí unikátní nebo vícečetné obory. Zkoušet i nové formy spolupráce.
- Zhodnotit již získané zkušenosti z projektů – vlastní, i jiných SŠ a VOŠ.
- Zvýšit informovanost veřejnosti o činnosti škol, zkvalitnit marketing, využívat moderní formy komunikace.
- Zlepšit postavení školy na trhu vzdělávání – posílit její materiálně technické vybavení, kvalitu pedagogických pracovníků i schopnost poskytovat vzdělávání v souladu s požadavky trhu práce.

- Důsledně propojovat teoretické a praktické vyučování, i ve spolupráci se zaměstnavateli.
- Zavádět prvky duálního vzdělávání (aktivní zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacího procesu žáka na základě dobrovolnosti, na základě smlouvy zaměstnavatele se školou).
- Stát se autorizovanou osobou (NSK) a v rámci doplňkové činnosti poskytovat dospělým nové nebo další profesní kvalifikace, které potřebují k pracovnímu uplatnění.

Školy mohou příležitosti využít k odstranění/posílení slabých stránek, např.:

- Budovat image školy na základě dobré praxe školy, prezentovat školu jako kvalitního poskytovatele polytechnického vzdělávání.
- Zvýšit objem čerpání z projektů EU, a podpořit tím dosažení cílů školy např. v oblasti vybavení školy nebo v oblasti kompetencí pedagogů.
- Využít potenciál školy – pedagogické pracovníky a vybavení školy – i v synergii se zaměstnavateli – ve prospěch podpory odborného vzdělávání.
- V navázaných partnerstvích se zaměstnavateli hledat nová řešení problémů spojených s praktickým vyučováním (např. vysoká finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele).
- Zabezpečit další finanční zdroje pro školu, vycházející z její vedlejší činnosti.
- Zhodnotit již získané zkušenosti z projektů – vlastní, i jiných SŠ a VOŠ.
- Podpořit rozvoj pedagogických pracovníků, umožnit jejich seberealizaci v oblasti podpory.
- Rozvíjet odborné kompetence pedagogických pracovníků.
- Využít spolupráci se zaměstnavateli v jiných oblastech a k jiným cílům než dosud.
- Rozvíjet kariérové poradenství ve spolupráci s Úřadem práce, s Krajským centrem prevence předčasných odchodů ze vzdělávání a s dalšími subjekty včetně zaměstnavatelů. Využívat spolupráci se zaměstnavateli k prolomení stereotypů o práci v technických oborech.
- Využít projektů na Šablony (personální podpora) z OP JAK.

Školy mohou silné stránky využít k odvrácení hrozeb, např.:

- Aktualizovat oborovou nabídku školy a inovovat ŠVP podle požadavků trhu práce (s ohledem na podmínky v dané škole).
- Využít dobré praxe školy, kvalitních pedagogických pracovníků a materiálního vybavení pro informovanost veřejnosti a nábor žáků a pro rozvíjení spolupráce se zaměstnavateli ve všech oblastech.
- Získat nová partnerství – se zaměstnavateli i sociálními partnery.
- Rozvíjet svůj přínos pro kraj, obce, firmy, sociální partnery, jednotlivce.
- Zhodnotit již získané zkušenosti z projektů – vlastní, i jiných SŠ a VOŠ.

Školy mohou snížit hrozby ve vztahu ke slabým stránkám, např.:

- Neustálou medializací odborného vzdělávání ve vazbě na trh práce informovat veřejnost, využívat moderní formy komunikace. Posílit marketing orientovaný na podporu odborného vzdělávání.

- Zvýšit informovanost o benefitech odborného vzdělávání pro žáky, zaměstnavatele, rodiče, veřejnost.
- Poskytovat veřejnosti, rodičům, žákům i zaměstnavatelům informace o uplatnitelnosti v technických povoláních a dalších povoláních žádaných na trhu práce.
- Investovat do rozvoje a údržby materiálního vybavení a personálního zajištění odborného vzdělávání.
- Zvýšit zájem a aktivní přístup pedagogických pracovníků ve prospěch podpory odborného vzdělávání.
- Motivovat pedagogy k dalšímu vzdělávání, mj. ve vazbě na požadavky zaměstnavatelů.
- Zhodnotit již získané zkušenosti z projektů – vlastní, i jiných SŠ a VOŠ, a jejich potenciál pro snížení hrozeb.

2.4 Rozvoj kariérového poradenství

Kariérové poradenství, kterému je jako klčovému tématu dle Postupů KAP III věnována tato kapitola, je spektrum činností, které umožňují občanům všech věkových kategorií a v každém okamžiku svého života identifikovat své možnosti, dovednosti a zájmy, dělat smysluplná vzdělávací a profesní rozhodnutí a řídit svou individuální dráhu v oblasti vzdělávání, práce a v dalších situacích, v nichž jsou tyto možnosti a dovednosti získávány a/nebo používány.

Aby byl dospívající člověk schopen uskutečnit zodpovědnou volbu povolání, musí posoudit nejen své osobní předpoklady pro výkon zvoleného povolání, ale také poznat trh práce a jednotlivá povolání. Profesní orientaci a zejména prvotní volbu povolání zajišťují odborná zařízení výchovného poradenství, školy, podniky a úřady práce.

Prvotní volba povolání zahrnuje rozhodování o celkové profesní orientaci, hledání vhodného oboru středního vzdělávání a výběr konkrétní školy.

Volba povolání je první důležité rozhodování patnáctiletých žáků a ti na ně nejsou dostatečně připraveni. Kariérové poradenství usiluje zejména o odstranění následujících problémů při volbě povolání:

- malá informovanost žáků o světě práce a jednotlivých povoláních, o nezbytných zdravotních předpokladech, o požadovaných znalostech a dovednostech, a především o skutečném výkonu povolání a jeho perspektivách na trhu práce,
- neznalost školského systému (nároky jednotlivých typů a stupňů škol, jejich učební plány, zaměření aj.),
- nedostatečný stupeň sebepoznání, tj. přehled o vlastních schopnostech, o nadání, způsobilosti, fyzických a psychických předpokladech aj.,
- krátkodobá orientace (tj. zaměření převážně na bezprostřední cíle) a nejasné představy o vlastní budoucnosti.

Sledovaná oblast rozvoj kariérového poradenství se zaměřuje zejména na prevenci prostřednictvím kariérového vzdělávání a nabývání dovedností pro řízení vlastní kariéry. Hlavními aktéry jsou přitom poradci na školách, školská poradenská zařízení, která poskytují

zvláště pedagogicko-psychologickou pomoc při volbě vzdělávací dráhy a informační poradenská střediska Úřadu práce ČR. Žáci a jejich rodiče využívají i online zdroje, zejména internetový portál www.infoabsolvent.cz.

Na podporu volby povolání Olomoucký kraj (OK) také každoročně pořádá prezentační výstavu oborů vzdělání středních škol a vyšších odborných škol Olomouckého kraje SCHOLARIS a společně s úřadem práce se podílí na vydání a distribuci atlasů školství s přehledem oborů vzdělání středních škol a vyšších odborných škol OK. Další aktivitou s jasnou orientací na potřeby trhu práce je i Burza práce a vzdělání, což je aktivita klíčových partnerů v okresech (hospodářské komory, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Úřad práce ČR, Olomoucký kraj, střední školy a zaměstnavatelé), zaměřená na společnou prezentaci oborů vzdělání, které jsou v souladu s potřebami trhu práce v kraji.

Nejvýznamnější úlohu v kariérovém poradenství na školách hraje výchovný poradce, který v rámci specializované činnosti poskytuje zejména kariérní informace (o studijních příležitostech, zaměstnáních, kariérních postupech, trendech a podmínkách trhu práce, vzdělávacích institucích apod.), dále kariérovou výchovu, která pomáhá pochopit studentům jejich motivace a hodnoty a porozumět tomu, jak mohou být ve společnosti prospěšní, která zahrnuje i vlastní kariérové poradenství, jež pomáhá porozumět vlastní identitě a činit uvědomělá rozhodnutí ohledně povolání. Výchovní poradci získávají kvalifikaci pro svou činnost na školách specializovaným studiem pro výchovné poradce dle §8 vyhlášky č. 317/2005 Sb., ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů, které v Olomouckém kraji poskytuje Pedagogická fakulta Univerzity Palackého. Výchovní poradci mohou také dále zvyšovat svou kvalifikaci v oblasti kariérového poradenství v kurzech celoživotního učení, případně využít Šablon (Personální podpora a Vzdělávání pedagogických pracovníků) z OP JAK.

Další podporu získávají kariéroví poradci také díky činnosti Krajského centra kariérového poradenství (KCKP), které svou činnost poskytuje v rámci aktivit projektu na implementaci KAP 2019–2021 (v realizaci do 30. 11. 2023). Obecným cílem centra je podpora kariérového poradenství prostřednictvím síťování a tvorby zázemí pro zvyšování kompetencí, výměnu zkušeností a metodické vedení kariérových, případně výchovných poradců na školách v kraji. Kariérové poradenství a prevence předčasných odchodů ze vzdělávání se navzájem doplňují a jejich témata jsou provázaná. Předčasné odchody ze základní i střední školy mají svůj specifický průběh, který probíhá v několika fázích. Na začátku často stojí nevhodná volba oboru a ta může přes rostoucí obtíže při studiu vést až k odchodu ze střední školy, případně i registraci mladistvého nezaměstnaného na úřadě práce. Krajské centrum kariérového poradenství chce situaci předčasných odchodů ze vzdělávání preventivně řešit ihned na jejím začátku a to tím, že žákům nabídne možnost využít spolupráce s vyškoleným kariérovým poradcem, který na škole působí.

2.4.1 Analýza strategických dokumentů

Důraz na potřebu a podporu rozvoje kariérového poradenství v OK je zmiňován v řadě strategických dokumentů.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024 (DZ 2020–2024) je základním strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání a je zpracováván jednou za čtyři roky. Při jeho přípravě byl kladen důraz na soulad s KAP 2019-2021.

DZ 2020–2024 pro rozvoj kariérového poradenství navrhuje následující opatření:

- Zajistit organizaci prezentační výstavy oborů vzdělání středních škol a vyšších odborných škol Olomouckého kraje.
- Podílet se i nadále na vydávání Atlasů školství.
- Informovat veřejnost o podpoře Olomouckého kraje žáků vybraných oborů požadovaných na trhu práce.
- Organizovat setkání výchovných poradců základních škol Olomouckého kraje, pravidelně, alespoň 1x ročně, informovat výchovné poradce o aktuální situaci na trhu práce, podmínkách přijímacího řízení atd.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství.
- Podporovat spolupráci výchovných poradců a úřadu práce a výchovných poradců se zaměstnavateli.

V **Strategii ITI Olomoucké aglomerace** byly definovány potřeby v oblastech Olomouc, Přerov, Prostějov (které však kopírují podmínky v oblasti vzdělávání v rámci celého kraje), které zároveň definují nově vznikající potřeby i pro oblast poskytování kariérového poradenství.

- Žáci středních a vyšších odborných škol v rámci Olomoucké aglomerace nejsou dostatečně podporováni a motivováni ke studiu na navazujících technických oborech. Olomoucká aglomerace trpí nedostatkem kvalifikované pracovní síly v technických a přírodovědných oborech.
- Odborné kompetence absolventů jsou v současnosti na relativně nízké úrovni a v konečném důsledku neodpovídají požadavkům firem. Uplatnitelnost žáků a studentů na trhu práce je tak snížena a absolventi základních, učňovských a středních škol jsou ve větší míře ohroženi nezaměstnaností.
- Je také nedostatečná podpora soft-skills, nízká míra podnikatelských kompetencí a znalostí nutných k zahájení podnikatelské činnosti u absolventů VŠ, nesoulad oborové nabídky VŠ se zájmem ze strany mládeže a poptávkou ekonomických subjektů, absence VŠ technického směru.

Strategie klade důraz na podporu kariérového poradenství směrem ke zvýšení atraktivity odborného vzdělávání a překonání stereotypů. Zvýšením atraktivity technických a přírodovědných oborů a rozvojem soft-skills může dojít ke zlepšení přenosu informací ke

konečnému příjemci, tj. k žákům, rodičům a učitelům, o požadavcích na výkon povolání, o pracovním prostředí či o možnosti uplatnění.

V rámci realizace opatření *Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury základních škol* této strategie by mělo dojít ke zvýšení úrovně základních gramotností a manuálních, technických, přírodovědných dovedností a znalostí žáků ZŠ, zvýšení motivace žáků ke studiu technického či přírodovědného zaměření, a tím zlepšení možností intervence v oblasti kariérového poradenství směrem k žákům. Podobně by pak realizace opatření *Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury středních a vyšších odborných škol* měla přinést zvýšení manuálních, technických, přírodovědných dovedností a znalostí studentů, zvýšení motivace k návaznému studiu technického či přírodovědného zaměření, a tím zlepšení možností intervence v oblasti kariérového poradenství směrem ke studentům

Motivaci žáků ke studiu učebních a technických oborů, o jejichž absolventy je dlouhodobý zájem ze strany zaměstnavatelů, řeší i **Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje**. Motivace je zvyšována například skrze motivační stipendia pro žáky vybraných oborů, což by mělo mít pozitivní dopad při výběru budoucího studijního zaměření, překonání stereotypů souvisejících s profesní volbou a na následné uplatnění na trhu práce.

2.4.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Hlavní problémy rozvoje kariérového poradenství jsou spatřovány v následujících oblastech:

- Legislativa, která nevytváří podmínky pro dostatečnou kapacitu (financování) příslušných poradenských pracovníků ve školách.
- Nedostatečná časová kapacita výchovného poradce na ZŠ, SŠ pro oblast kariérového poradenství (z finančních důvodů se slučuje pozice kariérového a výchovného poradce).
- Úzké pojetí kariérového poradenství na ZŠ i SŠ (chybějící přehled kariérních poradců o aktuálním stavu trhu práce po ukončení ZŠ/SŠ).
- Kariérové poradenství se ve většině škol obvykle zaměřuje pouze na informace „kam po škole“.
- Nedostatečná spolupráce rodičů s kariérovými poradci na školách (nedocení role kariérového poradce při volbě povolání dítěte).
- Roztříštěnost až izolovanost aktivit, činností a poradenských služeb, které realizují různé skupiny aktérů/poskytovatelů směrem k různým cílovým skupinám bez další návaznosti a propojení s ostatními službami.
- Nízká dostupnost služeb a jejich různá kvalita.
- Na úrovni škol není systémově nastavena provázanost mezi kariérovým vzděláváním (v současné době reprezentovaným vzdělávací oblastí nebo průřezovým tématem Člověk a svět práce) a kariérovým poradenstvím, kterým bývá pověřen pedagogický pracovník v rámci školního poradenského pracoviště.
- Nedostatek výukových aktivit vázaných na pozdější profesní život žáků a nedostatek podpory pro odpovědné profesní a kariérní rozhodování.

- Chybějící oblast kariérového poradenství na školách směrem k samostatnému podnikání, chybějící přehled kariérních poradců o možnostech zahájení samostatného podnikání.
- Nedostatečná informovanost obyvatel o formách a možnostech kariérového poradenství, dostupné nejen ve školách a na úřadech práce, ale také poradenství poskytované jinými profesionály.
- Neexistující propojení kariérových poradců s trhem práce a jeho aktuálními potřebami.
- Chybí provázanost celého pedagogického sboru s kariérovým poradcem – kariérové poradenství by měl zajišťovat celý pedagogický sbor; chybí užší spolupráce třídního učitele s kariérovým poradcem – slabá informovanost, znalost klientů.

Jako hlavní příčiny přetrvávajících problémů v oblasti kariérového poradenství se jeví nedokončená optimalizace škol, sdružování pozice kariérového poradce s výchovným poradenstvím, malá nebo téměř nulová znalost školních poradců o situaci na trhu práce a jeho aktuálních potřebách, malá propagace technických oborů, pomalá reakce školství na změny situace potřeb trhu práce, důraz na získávání hlavně teoretických znalostí ve školách, nedostatečná propagace a podpora technických oborů, systém financování činnosti kariérových poradců na školách, nedostatečný prostor a nabídka možností studia pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství a v oblasti podnikání a podnikavosti a v neposlední řadě neochota rodičů spolupracovat při volbě povolání se školním poradcem.

Analýzou strategických dokumentů byly stanoveny rozvojové cíle v oblasti kariérového poradenství takto:

- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství.
- Rozvíjet vzdělávání pro pedagogické pracovníky škol v oblasti kariérového poradenství tak, aby základní kariérové poradenství mohl realizovat například třídní učitel, který má k žákům nejbližší.
- Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků realizujících kariérové poradenství na středních školách za účelem zlepšování informovanosti žáků o podmínkách vzdělávání na střední škole, resp. o podmínkách studia na vysoké škole, s cílem předcházet předčasným odchodům žáků ze vzdělávání.
- Rozvíjet spolupráci výchovných poradců s firmami – prezentace na burzách práce, společná organizace stáží ve firmách; vzájemná spolupráce na propojení potřeb zaměstnavatelů a kompetencí žáků škol; spolupráce s firmami poskytujícími poradenství v dalším vzdělávání a kariéře v rámci profesní dráhy zaměstnanců.
- Podporovat spolupráci výchovných poradců a Úřadu práce (mapování trhu práce, sledování trendů, uplatnitelnosti absolventů škol, mapování motivací a potřeb absolventů).
- Podporovat rozvoj nástrojů neformálního vzdělávání výchovných poradců v oblasti kariérového poradenství – budování spolupracující sítě výchovných poradců škol, sdílení příkladů dobré praxe, spolupráce s rodiči.
- Podporovat zavádění prvků duálního systému vzdělávání.
- Využívat Národní soustavy kvalifikací v kariérovém poradenství (hodnotící a kvalifikační standardy).

- Zohledňovat doložené výstupy neformálního a zájmového vzdělávání ve školním portfoliu jednotlivých žáků, při přijímacím řízení nebo v rámci kreditového systému vysokých škol.
- Zavádět výukové aktivity představující jednotlivé profese, odvětví a využití školních poznatků v životě a v práci (motivace pro vzdělávání a přípravu na povolání).
- Zavádět výukové aktivity vedoucí k sebepoznání a utváření identity jedince, rozhodování týkající se formálního vzdělávání, odborné přípravy, dalšího vzdělávání a uplatnění se na trhu práce, a nabývání dovedností řízení kariéry v průběhu života.
- Podporovat integraci kariérového poradenství s dalšími aktivitami na úrovni vzdělávací instituce (nepohlížet na něj vyčleněně).
- Podporovat zavádění pozice kariérového poradce se sníženým rozsahem přímé pedagogické činnosti v základních a středních školách.

2.5 Podpora gramotností

Tato kapitola se věnuje v souladu s Postupy KAP III dvěma klíčovým tématům – podpora čtenářské gramotnosti a podpora matematické gramotnosti. Dále také tématu podpora pohybové gramotnosti, jejíž rozvoj je jednou z priorit ve vzdělávání v Olomouckém kraji. Problematika každé z uvedených gramotností je v rámci jednotlivých podkapitol řešena samostatně.

Čtení a počítání patřily historicky k základním dovednostem, jimiž škola vybavovala každého žáka pro další studium a život. Svět se rychle mění a stejně tak se mění nároky kladené na absolventy vzdělávacího systému. Přesto funkční schopnost různými způsoby používat texty a další dokumenty a zacházet s kvantitativními údaji i prostorovými a dalšími vztahy zůstává i dnes předpokladem k utváření mnoha klíčových kompetencí, a tedy nezbytnou výbavou člověka a také jeho uplatnění na trhu práce. Např. také ve Strategickém rámci evropské spolupráce ve vzdělávání 2030 je ve Strategickém cíli 2 (Zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy) zahrnuto – Rozvíjet spolupráci v těchto oblastech: základní dovednosti ve čtení, matematice a přírodních vědách: prozkoumat a šířit stávající osvědčené postupy a výsledky výzkumu týkající se schopnosti žáků porozumět psanému textu a vypracovat závěry o způsobech, jak zlepšit gramotnost v celé EU. Prohloubit existující spolupráci tak, aby se zlepšily znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy, a posílit výuku přírodních věd. Je zapotřebí konkrétních opatření ke zlepšení úrovně základních dovedností, včetně dovedností dospělých.

Strategie 2030+ zdůrazňuje roli vzdělávání zaměřeného na kompetence a gramotnosti jako celek. Budoucí vývoj směřuje k podpoře aktivního učení se žáků. Přístup k podpoře gramotností v souvislostech a komplexně je jednoznačně žádoucí, nicméně v následujících podkapitolách je řešena analýza strategických dokumentů na národní i krajské úrovni a zde jsou jednotlivé gramotnosti řešeny samostatně. V souvislosti s tímto pojetím se zaměříme v následujícím textu v souladu s prioritami Olomouckého kraje primárně na čtenářskou, matematickou a pohybovou gramotnost. V rámci kapitoly 2.7 je pak ještě ve vazbě na téma digitalizace vzdělávání řešena podpora digitální gramotnosti.

Pro čtenářskou, matematickou i pohybovou gramotnost existuje řada vymezení či definic, které osvětlují různé aspekty problému. Uvádíme např. **Čtenářská gramotnost (ČG)** je celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi a postoji potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech. Další např. ČG představuje porozumění, využívání, posuzování a angažování se v psaných textech za účelem dosažení cílů jedince, rozšíření jeho znalostí a potenciálu a aktivní účasti ve společnosti (PISA). **Matematická gramotnost (MG)** je schopnost jedince poznat a pochopit roli, kterou hraje matematika ve světě, dělat dobře podložené úsudky a proniknout do matematiky tak, aby splňovala jeho životní potřeby jako tvořivého, zainteresovaného a přemýšlivého občana. **Pohybová gramotnost (PG)** je koncept, který popisuje celoživotní kvalitativní úroveň člověka; jde o schopnost a snahu založenou na motivaci uplatňovat pohybové dovednosti, schopnosti a vědomosti prakticky prostřednictvím tělesné zdatnosti jedince, jenž vyústí v pohybové chování přispívající ke zdravému životnímu stylu a aplikované do každodenního režimu. Zjednodušeně je PG schopnost, důvěra a touha být pohybově aktivní po celý život.

2.5.1 Analýza strategických dokumentů

Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ vydalo MŠMT ČR a představuje systém opatření, která si kladou za cíl řešit problémy vzdělávací soustavy v ČR a zároveň berou v potaz širší proměny, které se v soudobé společnosti odehrávají. Cílem této Strategie 2030+ je modernizovat vzdělávání tak, aby děti i dospělí obstáli v dynamickém a neustále se měnícím světě 21. století. Představuje dva hlavní strategické cíle: 1. zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život, 2. snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů, zejména se zaměřením na velmi nízkou úroveň základních typů gramotností.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období let 2019–2023 je zpracován v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jako jeden z hlavních cílů v oblasti základního vzdělávání je maximalizovat rozvoj potenciálu každého žáka, zjednodušení a revidování rámcového vzdělávacího programu, zlepšování kvality vzdělávání, které povedou k lepším vzdělávacím výsledkům žáků včetně schopnosti vyhodnocovat kvalitu výuky, dále ji rozvíjet a poskytovat zpětnou vazbu žákům i jejich rodičům. Dalšími cíli jsou zajištění rozvoje technického myšlení, zručnosti a tvořivosti, upevnění vědomostí a dovedností a kladení důrazu na matematiku a polytechnické vzdělávání žáků. Dále je kladen důraz na dokončení programů profesního rozvoje pro pedagogy zaměřené na podporu implementace inovovaného kurikula v oblastech matematiky, českého jazyka, finanční gramotnosti, přírodních věd, digitální gramotnosti, cizího jazyka i společenskovedního vzdělávání. V oblasti dalšího vzdělávání učitelů ZŠ se zaměřuje zejména na inovace ve vzdělávacích programech, především v oblasti výuky matematiky a cizích jazyků, pedagogické dovednosti, zlepšení oborových didaktik, implementaci průřezových témat do výuky apod.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na 2020–2024 je základní strategický dokument Olomouckého kraje stanovující základní směry rozvoje v oblasti vzdělávání. V rámci jednotlivých oblastí vzdělávání jsou definovány návrhy a záměry kraje. Prioritním cílem v oblasti základního vzdělávání je omezení vnější diferenciací v základním vzdělávání a snaha o maximální rozvoj potenciálu každého žáka. V případě tohoto vzdělávání se klade v opatřeních důraz na matematické dovednosti žáků dále také na čtenářskou gramotnost vzhledem k dlouhodobým výsledkům testování žáků. Financování probíhá prostřednictvím státního rozpočtu a strukturálních fondů Evropské unie. Vzhledem ke specifickým jednotlivých typů středních škol Olomoucký kraj stanovuje střednědobé cíle jak pro střední školství obecně, tak i specificky pro gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště a učiliště. U středního vzdělávání je jedním z opatření podpora tzv. klíčových kompetencí žáků – čtenářská, matematická, finanční gramotnost, podnikavost aj. Tato podpora je financována prostřednictvím strukturálních fondů Evropské unie, a to v podobě evropských dotačních programů.

Tematická zpráva – Tělesná zdatnost žáků na základních a středních školách 2022/2023 byla vydána Českou školní inspekcí. Obsahuje nový prvek, tj. měření tělesné zdatnosti žáků ZŠ a SŠ prostřednictvím vybraných motorických testů. Zpráva se věnuje hodnocení těchto oblastí: úroveň tělesné zdatnosti žáků, prostorové a materiální podmínky pro tělesnou výchovu a pohybové aktivity žáků, personální zajištění tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit žáků, průběh výuky v rámci pravidelného rozvrhu hodin tělesné výchovy, další školní a mimoškolní pohybové aktivity žáků a spolupráce škol s dalšími sportovními či jinými volnočasovými organizacemi působícími v oblasti sportu. Hlavním cílem tematického šetření je 1. zhodnotit podmínky, průběh a podporu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit žáků ZŠ a SŠ v návaznosti na předcházející šetření ze školního roku 2015/2016, včetně formulace konkrétních námětů a doporučení a 2. zhodnotit stav tělesné zdatnosti žáků 3. a 7. ročníku základní školy a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a 2. ročníku středních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií.

Průběžná zpráva o vyrovnávání nerovností ve vzdělávání ve školském roce 2021/2022, kterou vydala Česká školní inspekce, se zabývá důležitostí vyrovnat nesrovnalosti ve vzdělávání způsobených pandemií a postupně tak snižovat tyto negativní dopady na žáky, učitele i samotnou výuku na základních i středních školách. Postupné vyrovnávání rozdílů ve vybraných znalostech, dovednostech a kompetencích žáků způsobených dlouhodobou distanční výukou a souvisejícími omezeními v oblasti vzdělávání žáků je zcela zásadním tématem tohoto dokumentu. Tato průběžná zpráva zahrnuje také oblasti matematické, čtenářské či pohybové gramotnosti ad. Dokument sleduje zavedení tzv. doučovacích aktivit, které by měly přispět ke zlepšení znalostí, dovedností i kompetencí žáků a podporují efektivitu jejich vzdělávacího procesu.

Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI (dále „VZ ČŠI“). Obsahuje přehled inspekční činnosti ve školním roce 2021/2022 v předškolním, základním a středním vzdělávání, dále v základním uměleckém vzdělávání, v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a ve školských poradenských zařízeních,

data z metodického portálu Kvalitní škola a platforma vzdělávání, informace o systémovém projektu Projekt komplexní systém hodnocení, přehled a informace o mezinárodních aktivitách a mezinárodní spolupráci, data o školní úrazovosti a z kontrolní činnosti v zařízeních školního stravování. Ve zprávě je možné najít informace také o dalších velmi důležitých a specifických tématech např. problematika společných znaků vzdělávání v úspěšných základních školách, vyrovnávání nerovností ve vzdělávání způsobených dlouhotrvajícím distančním vzděláváním, diagnostické aktivity školských poradenských zařízení, vzdělávání nadaných a talentovaných žáků, úspěšné střední školy s učitelskými obory nebo informace o vzdělávání ukrajinských dětí a žáků.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2021 – vydána MŠMT ČR. Tato zpráva podává přehledné a souhrnné informace o fungování a vývoji našeho školství kalendářním roce 2021. Rok 2021 byl stejně jako rok 2020 poznamenán pandemií onemocnění covid-19, jejíž dopad na školství byl u nás obrovský, což se projevilo i v obsahu zprávy. Z dokumentu se dozvíme o formách podpory MŠMT ČR školám - např. nové metodické materiály a další potřebné informace, Střední článek podpory – konzultace či webináře, úprava podmínek maturitních, závěrečných a přijímacích zkoušek, informace o opatřeních pro snížení negativních dopadů uzavřených škol na žáky a studenty (např. letní kempy), Národní plán doučování a navazující Národní plán obnovy. Ze zprávy se dozvíme o pokračování implementace Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, která v roce 2021 vstoupila do prvního roku implementace, kdy proběhla revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v oblasti ICT a začalo se pracovat i na tzv. velké revizi RVP ZV. Dalšími tématy z roku 2021 – rozběhnutí podpory škol a opatření pro snižování administrativy, ale také zřízení Středního článku podpory škol a zřizovatelů. V roce 2021 byl rovněž schválen programový dokument Operačního programu Jan Amos Komenský na období 2021 až 2027. Ve zprávě je zmíněna také důležitá informace, kdy v roce 2022 čeká ČR důležitý úkol, a totiž předsednictví v Radě Evropské unie.

Tematická zpráva – Rozvoj čtenářské gramotnosti na středních školách ve školním roce 2019/2020 – vydána ČŠI. Zpráva obsahuje nejprve závěry z šetření s hlavním cílem zhodnotit jednak podmínky a průběh vzdělávání se vztahem k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků, jednak úroveň čtenářské gramotnosti žáků 1. ročníku SŠ včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií – a na základě získaných zjištění následně formulovat doporučení na úrovni systému, školy i jejího zřizovatele. Ambicí šetření bylo identifikovat a pojmenovat rizika nedostatečné podpory rozvoje čtenářské gramotnosti ve středních školách vzdělávajících žáky se slabou úrovní čtenářské gramotnosti, současně s tím také hledat společné znaky škol, v nichž je rozvoj čtenářské gramotnosti hodnocen pozitivně s cílem formulovat aplikovatelná doporučení pro doposud méně úspěšné školy. Zjištění prezentovaná v této tematické zprávě vycházejí z informací. Zpráva obsahuje rovněž vybrané případové studie SŠ navštívených v rámci tematicky zaměřené prezenční inspekční činnosti. Zpráva obsahuje také závěry z druhé významné součásti šetření, tj. výběrové zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti žáků 1. ročníku ve vybraném vzorku středních škol, a to testovou formou realizovanou s využitím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET.

Tematická zpráva – Rozvoj matematické gramotnosti na základních školách ve školním roce 2019/2020 – vydána ČŠI. Zpráva shrnuje hlavní zjištění z tematického šetření, které bylo realizováno ve školním roce 2019/2020 na vzorku základních škol s cílem zhodnotit jednak podmínky a průběh vzdělávání se vztahem k rozvoji matematické gramotnosti, tj. se vztahem k rozvoji matematických dovedností a k aplikační rovině matematických znalostí žáků, a jednak úroveň matematické gramotnosti žáků 6. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a na základě získaných poznatků následně formulovat doporučení na úrovni systému i školy. Dokument obsahuje rovněž vybrané případové studie, které ilustrují podstatu konkrétního jevu tak, jak byly zaznamenány během tematické inspekční činnosti v navštívených základních školách. Ze zprávy se dozvíme také data z druhého typu šetření – výběrové zjišťování dosažené úrovně matematické gramotnosti žáků 6. ročníku ZŠ realizované testovou formou v prostředí inspekčního systému elektronického testování InspIS SET.

Výroční zpráva dále informuje také o cílech přijatých v rámci EU, kdy byl přijat nový **ET 2030 – Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě do roku 2030.** Základní zásada, na které spočívá celý rámec, je celoživotní učení. Nejdůležitějším úkolem je zajistit, aby každý získal klíčové kompetence. Proto ET 2020 mj. vymezuje evropské referenční ukazatele, cílové hodnoty průměrných výsledků zemí EU ve společných prioritních oblastech, které by měly být dosaženy do roku 2020. Jedním z nich je cíl, aby podíl 15letých žáků, kteří mají problémy se čtením, matematikou a přírodními vědami, byl nižší než 15 %. Dalším cílem stanoveným ET 2020 je učinit učení obecně přitažlivějším pomocí zavádění nových forem učení a využívání nových výukových a studijních technologií. Cílem je také prozkoumat a šířit stávající osvědčené postupy a výsledky výzkumu týkající se schopnosti žáků porozumět psanému textu a vypracovat závěry, jak zlepšit gramotnost v celé EU, zlepšit znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy. A rovněž více zohledňovat klíčové průřezové kompetence v osnovách, hodnocení a kvalifikacích.

Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022 – Evropská komise každoročně hodnotí u jednotlivých členských států pokrok v plnění stanovených cílů v tzv. Education and Training Monitoru. Na webových stránkách EU lze najít souhrnné informace ze srovnávací zprávy členských států EU, zprávy o jednotlivých zemích a soubor nástrojů monitoringu

Akční plán inkluzivního vzdělávání 2019–2020 je dokument MŠMT ČR, který přináší kromě prioritizace témat a jednotlivých oblastí i doporučení konkrétních kroků pro implementaci inkluzivního vzdělávání jako jedné z priorit státní vzdělávací politiky České republiky. Akční plán inkluzivního vzdělávání (dále APIV) staví na dvou strategických cestách: 1. na komunikaci a práci s daty, 2. na podpoře pedagogů a žáků. Pod druhý bod spadají oblasti, které přímo ovlivňují kvalitu školního prostředí a úspěšné vzdělávání všech žáků: posilování kompetencí a dovedností, kvalitní poradenské služby, zajištění zdravotní péče ve školách, čeština jako druhý jazyk, snížení administrativní zátěže a omezení segregáčnických procesů. APIV má vedle dopadu na veřejný rozpočet také potenciál celospolečenského dopadu, neboť jeho cílová skupina je široká a zahrnuje jak pedagogickou, tak i laickou nepedagogickou veřejnost.

Strategický rámec Zdraví 2030 soustřeďuje specifické cíle Strategického rámce Česká republika 2030 do tří specifických cílů: 1. Ochrana a zlepšení zdraví obyvatel, 2. Optimalizace zdravotnického systému, 3. Podpora vědy a výzkumu. Tyto strategické cíle se pak rozpadají na 7 specifických cílů, které budou realizovány prostřednictvím 6 navazujících implementačních plánů. Mezi nimi je také prevence nemocí, podpora a ochrana zdraví; zvyšování zdravotní gramotnosti. Význam tohoto cíle je důležitý nejen v kontextu s řešením pandemie COVID-19, ale vychází zejména z dostupných mezinárodních srovnání a provedených národních statistických šetření. Staví na řadě závěrů, např. také na vztahu k behaviorálním faktorům zdraví, jako je nezdravý životní styl, nesprávná výživa, nezdravé stravovací návyky, nízká úroveň pohybové aktivity, sedavý způsob života, které jsou stěžejními faktory rozvoje nadměrné tělesné hmotnosti, což zaujímá v ČR taktéž přední pozice. Tento dokument staví také na podpoře celoživotních pohybových aktivit, na snižování nerovností v přístupu k pohybovým aktivitám, na uplatňování evidence-based přístupu a rovněž na zdůrazňování zdravotní a pohybové gramotnosti spolu s finanční realitou aktivit a investic a efektivitou jednotlivých opatření. Lze předpokládat, že výsledný text následného dokumentu bude reflektovat nesplněné úkoly nastavené předešlým strategickým dokumentem Zdraví 2020.

Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025 je materiálem, který předkládá směry rozvoje a podpory českého sportu, pilíře, priority, strategické cíle i podmínky naplnění v období let 2016–2025 a navazuje na předchozí strategické dokumenty MŠMT ČR v oblasti sportu. Vysoká ekonomická spoluúčast rodin na sportování, nízká členská základna v organizovaném sportu, trvalý pokles zdatnosti populace, snižující se úroveň pohybové gramotnosti, růst obezity a vysoký výskyt civilizačních chorob jsou v ČR ve srovnání se zeměmi EU alarmující a je nutné hledat systémové řešení rozvoje sportu. Koncepce vychází z řady základních zjištění, mezi nimiž je také snižování úrovně pohybové gramotnosti dětí a mládeže (více zdrojů) a to že až 85 % pohybových aktivit dětí je realizováno v EU na školách (HEPA 2015).

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (OSN) je strategický dokument vytvořený v roce 2006 OSN, jehož smluvní stranou se ČR stala v roce 2009 (publikována byla pod č. 10/2010 Sb. m. s.). Účelem této úmluvy je podporovat, chránit a zajišťovat plné a rovné užívání všech lidských práv a základních svobod všemi osobami se zdravotním postižením a podporovat úctu k jejich přirozené důstojnosti. Právo na vzdělávání (článek 24) a na účast v pohybových aktivitách (článek 30) je nezpochybnitelné. Škola je povinna využít nástrojů pro zařazení žáků se SVP do společného vzdělávání včetně školní tělesné výchovy. Tento dokument řeší právo na sport (v nejširším smyslu slova) a volný čas s cílem umožnit osobám se zdravotním postižením podílet se na rovnoprávném základě s ostatními a na rekreační, zájmové a sportovní činnosti.

2.5.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

V oblasti **čtenářské gramotnosti (ČG)** patří mezi zásadní problémy snížená schopnost žáků porozumět textu a následné zužitkování získaných informací, přemýšlet v souvislostech a návaznostech, formulace vlastních myšlenek, posuzovat věrohodnost textů, neochota žáků číst a nedostatečné komunikační schopnosti žáků.

Dle mezinárodního **šetření PISA 2018** odpovídá výsledek České republiky průměru zemí OECD a je srovnatelný s výsledkem dalších devíti zemí včetně Německa, Francie, Nizozemska, Rakouska nebo Švýcarska. Při interpretaci je však třeba vzít v úvahu, že v důsledku vývoje výsledků v zemích OECD se od roku 2000 snížila hodnota průměru OECD. Díky tomu se Česká republika v roce 2018 dostala do průměrného pásma, ačkoli její výsledek má prakticky stejnou hodnotu jako v roce 2000, kdy byl podprůměrný. Nejlepších výsledků v oblasti čtenářské gramotnosti (PISA 2018) dosáhli žáci v Estonsku, Kanadě, Finsku a Irsku, jehož výsledek je srovnatelný ještě s výsledkem Koreje a Polska.

Ve ČG se ze všech domén nejvíc projevuje genderová nerovnost výsledků. Výrazně lepší jsou dívky, a to jak v České republice, tak v zemích OECD. Rozdíly mezi dívkami a chlapci ve ČG ukazují, že je především třeba podporovat zájem o čtení všech typů textů a rozvíjet čtenářskou gramotnost všemi možnými prostředky právě u chlapců.

V oblasti ČG jsou také nejvíce patrné obrovské rozdíly, které v České republice panují ve výsledcích žáků jednotlivých druhů škol. Rozdíl mezi výsledkem žáků víceletých gymnázií a středních odborných škol bez maturity je ve všech oblastech větší než dvě úrovně. Téměř polovina učňů má čtenářské dovednosti na nejnižší úrovni.

Česká školní inspekce představila aktuální zjištění z mezinárodního šetření PIRLS 2021, které se zaměřuje na zjišťování úrovně čtenářských dovedností českých žáků 4. ročníku ZŠ ve srovnání s ostatními zúčastněnými zeměmi. Do šetření bylo zapojeno 57 zemí a 8 ekonomických regionů, avšak pro přehlednější a výstižnější porovnání výsledků žáků jsou výsledky žáků ČR představeny v porovnání s výsledky dalších členských zemí EU a OECD. Celkem byla sebrána data od více než 400 000 žáků, 380 000 rodičů, 20 000 učitelů a 13 000 škol. Kromě sledování úrovně čtenářských dovedností žáků PIRLS pravidelně sbírá řadu kontextových informací prostřednictvím dotazníků pro ředitele, učitele, žáky a jejich rodiče, které přinášejí cenné poznatky o podmínkách a průběhu výuky, o rodinném zázemí žáků, čtenářských zvyklostech a postojích ke čtení. Napomáhají k vysvětlování rozdílů ve výsledcích a mohou být využity společně s dalšími informacemi o kvalitě vzdělávacího systému poskytovanými Českou školní inspekcí pro jeho efektivní řízení. Průměrný výsledek českých žáků 4. ročníků v šetření čtenářských dovedností PIRLS 2021 dosahuje hodnoty 540 bodů a je nad průměrem škály PIRLS. Česká republika přitom zaostala za pěti členskými zeměmi EU, které se testování zúčastnily. Lepšího výsledku v rámci členských zemí EU dosáhli žáci Irska, Chorvatska, Litvy, Finska a Polska. Při porovnání dlouhodobého vývoje výsledků České republiky za uplynulých 20 let je třeba konstatovat, že se průměrná úroveň čtenářských dovedností významně nezlepšila.

Shrnutí hlavních zjištění ČŠI za rok 2019/2020 v oblasti ČG jsou následující. Žáci 1. ročníku středních škol dosáhli v testu ČG nízké průměrné úspěšnosti 39 %, který je stejně jako v šetření realizovaném ve školním roce 2017/2018 horší než očekávaný výsledek. V základních školách je takto slabých žáků necelých 30 %. Dlouhodobější zjišťování naznačují, že ke zhoršování postojů žáků ke čtení dochází především na 2. stupni základní školy. Dosažená úroveň ČG žáků středních škol v národních šetřeních ČŠI zůstává v čase stabilní, což je v souladu se

zjištěními z mezinárodního šetření PISA. Nižší čtenářskou praxi a zájem o čtení vykazují podle očekávání žáci nematuritních oborů vzdělání, žáci pocházející z horšího socioekonomického prostředí a chlapci. Téměř polovina z navštívených škol nesledovala ve své činnosti ucelenou strategii rozvoje čtenářské gramotnosti žáků a cíle ČG stanovovala pouze na základní úrovni náročnosti (tj. cíle směřující k rozvoji jednodušších dovedností žáků). V navštívených hodinách výuky byl méně často pozorován výskyt čtenářských situací, které vyžadují zasazení práce s textem do jejího širšího kontextu, což je zásadní pro rozvoj ČG žáků. Časový prostor, který je možné věnovat rozvoji čtenářských dovedností žáků k řešení běžných praktických situací, omezuje také výuka směřovaná k úspěchu středoškoláků v maturitní zkoušce. Rozvoj ČG žáků opakovaně nepatří k nejčastějším a nejvíce aktuálním tématům, kterým se středoškolští učitelé českého jazyka a literatury věnují v rámci DVPP (možnosti posilování dovedností učitelů utvářet ve výuce vzdělávací situace pro aktivaci čtenářských dovedností žáků při řešení běžných životních situací).

V rámci zjišťování postojů a preferencí žáků je zde uvedeno, že více než třetina (35 %) žáků knihy bez vazby na školu vůbec nečte a další více než třetina (37 %) středoškoláků čte knihy podle vlastního výběru méně než hodinu týdně. Naopak více než půl hodiny denně čte knihy bez vazby na školu pouze 8 %. Za příznivou nelze považovat také skutečnost, že více než polovina žáků, kteří knihy podle vlastního výběru vůbec nečtou, je s tímto stavem spokojena. Důležitým aspektem vztahujícím se k rozvoji ČG je motivace žáků ke čtení, která je spojena také s jimi preferovaným literárním žánrem. Sci-fi a fantasy byly v tomto ohledu označeny za nejzajímavější literární žánr nejvyšším podílem žáků, přičemž mezi jeho příznivci podle očekávání výrazně převažovali chlapci.

Pro učitele je hlavní překážkou obsahová přetíženost RVP (odpovědělo 36 % učitelů z dotazovaných) a obecný nezájem žáků o vlastní vzdělávání, který může být spojen také s převažující nechutí k českému jazyku (odpovědělo 36 % učitelů z dotazovaných). Jiné hlavní překážky, které byly uváděny méně často:

- Vytváření kvalitních didaktických návodů pro realizaci náročnějších oblastí učiva se vztahem k ČG žáků.
- Rozvoj schopností a dovedností učitelů pro výuku k rozvoji ČG žáků, a to včetně studentů a absolventů učitelského studia na VŠ.
- Omezení časových možností výuky v kontextu vysokého počtu akcí vedoucích k odpadnutí výuky.
- Vysoký počet žáků ve třídě.
- Chybějící reflexe kulturního a společenského vývoje – digitální kultura, kinematografie, typografie ad.
- Nedostatečná propagace čtenářství a literatury v médiích a obecný nezájem společnosti.
- Nedostatečná příprava žáků na komplexní práci s textem již na základních školách.

Na základě výše uvedených zjištění ČŠI doporučuje:

- Zavádět či posilovat koncepční přístup škol k rozvoji ČG svých žáků, a to v rámci širokého spektra dílčích elementů takového přístupu.
- Dbát o rozvoj pokročilých čtenářských schopností a dovedností žáků systematickým zařazováním vhodných čtenářských situací do výuky a utvářením kvalitních didaktických návodů.
- Přijímat vhodná opatření pro snižování míry zaostávání žáků s velmi nízkou úrovní ČG, a to s důrazem na zvyšování motivace těchto žáků ke čtení.
- Nadále spolupracovat s externími subjekty (např. veřejné knihovny).
- Využívat pro rozvoj čtenářských dovedností žáků úlohy uvolněné z mezinárodních šetření (např. PISA).

Dotazníkového šetření realizované Národním pedagogickým institutem ČR (NPI ČR) za rok 2020/2021 (III. vlna šetření) na středních a vyšších odborných školách výše identifikované problémy potvrzuje. V celorepublikovém souhrnu výsledků šetření zaměřeném na ČG uvádí 80 % škol, že hlavní překážkou pro rozvoj ČG je nedostatečná úroveň ČG žáků ze ZŠ, a 76 % škol uvedlo jako příčinu nedostatek motivace žáků v rozvoji ČG. Až polovina škol za problém považuje nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje ČG na škole. Alespoň 44 % škol spatřuje překážku nedostatku finančních prostředků na mimotřídní aktivity, které by mohly rozvíjet ČG a dalších 41 % škol uvádí nedostatek časového prostoru na rozvoj ČG ve výuce napříč předměty.

Z Analýzy potřeb škol v Olomouckém kraji provedené na základě výše uvedeného šetření vyplývá, že v nejvyšší míře jsou vykonávány aktivity patřící do základní úrovně (38 %), aktivity realizovány v rámci výuky českého jazyka a literatury. Ve vysoké míře jsou vykonávány aktivity mírně pokročilé a pokročilé úrovně (shodně 36 %). V těchto úrovních na škole působí koordinátor ČG a probíhá snaha o začlenění ČG do výuky. V nejnižší míře se rozvíjejí aktivity nejvyšší úrovně (17 %), v té je zpracovaná ucelená koncepce rozvoje ČG. V rámci rozvoje čtenářské gramotnosti má většina škol v Olomouckém kraji vlastní knihovnu, pracuje s odbornými texty ve výuce a zvyšuje motivaci žáků ke čtení.

V souvislosti s překážkami omezujícími rozvoj ČG na SŠ a VOŠ se nejčastěji školy setkávají s nedostatečnou úrovní čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ (80 %) a s nedostatečnou motivací žáků (76 %) k rozvoji ČG. Bohužel oproti II. vlně šetření v motivaci žáků nedošlo k pozitivnímu progresu. Polovina škol se setkala s nedostatkem finančních prostředků – nejčastěji chybí prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu. Zhruba dvě třetiny škol by ocenily využívání ICT a interaktivních médií na podporu ČG a podporu ČG napříč předměty.

V matematické gramotnosti (MG) jsou dle výsledků dotazníkového šetření realizovaného NPI ČR v celostátním pojetí zásadními problémy nedostatečné znalosti matematiky žáků ze ZŠ (uvedlo více než 90 % škol), nedostatečná motivace žáků k rozvoji MG (více než 70 % škol), skutečnost, že nastavení maturitní zkoušky z matematiky nesměruje k rozvoji MG (méně než

50 % škol), chybějící strategie rozvoje MG na celostátní úrovni a příliš vysoká administrativní zátěž na zajištění finančních prostředků (více než 40 % škol) a v neposlední řadě nedostatek finančních prostředků, ať už na realizaci mimotřídních aktivit podporujících MG či na materiální zajištění rozvoje MG na škole (méně než 40 %). Dále některé ze škol uvádějí za příčinu nedostatek výukového materiálu, nedostatek finančních prostředků na další vzdělávání pedagogů, nedostatek pedagogů, neochota učitelů vzdělávat se v této oblasti a v případě maturitních oborů na základě nastavení maturitních zkoušek z matematiky nevede k rozvoji této gramotnosti a není časový prostor k jejímu rozvoji, tudíž je tento čas spíše věnován k přípravě na maturitu.

Změny by měly být dosaženy propojováním matematiky s každodenním životem a budoucích profesí, podporou rozvoje matematické gramotnosti napříč jinými předměty, využitím digitálních technologií ve výuce, zvýšením finanční podpory, která by umožnila půlení hodin matematiky, nákup učebních pomůcek a literatury dle potřeb škol, umožnění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, zajištění finančních prostředků na odborné vedení žáků zapojených do soutěží a samozřejmě také dalším vzděláváním pedagogických pracovníků v dané oblasti.

Výsledky šetření PISA 2018 oblasti matematické gramotnosti dosáhli nejlepších výsledků mezi zeměmi OECD a EU (PISA 2018) žáci z Japonska, Koreje, Estonska a Nizozemska. Do skupiny zemí se statisticky významně lepším výsledkem, než je průměr zemí OECD, patří také Česká republika. Dlouhodobý vývoj výsledků českých žáků v matematické gramotnosti lze popsat jako plochý klesající trend, od roku 2009 bez významných změn v zastoupení žáků v nejvyšší a nejnižší úrovni. Podíl žáků v nejnižší úrovni v matematických testech se dlouhodobě pohybuje kolem 20 %. Rozdíly mezi českými dívkami a chlapci nejsou v matematických testech PISA statisticky významné.

V průměru zemí OECD dosáhli v roce 2018 v MG chlapci o pět bodů lepšího výsledku než dívky. V České republice se výsledky dívek a chlapců významně neliší, stejně jako v roce 2015. V MG lze od 2003 do 2018 pozorovat pokles hodnot průměrných výsledků ve všech SOŠ bez maturity. Průměrný výsledek ZŠ sleduje celkový výsledek ČR, avšak má nižší hodnotu. Mezi roky 2015 a 2018 byl zaznamenán mírný nárůst průměrného výsledku ČR, na němž se podílely všechny druhy škol, zejména SOŠ bez maturity.

Hodnocení výsledků v matematice má v šetření PISA 2022 zásadní význam, protože se matematika znovu stává hlavní hodnocenou oblastí. Výsledky v matematice byly hodnoceny již v šetřeních PISA 2000, 2003, 2006, 2009, 2012, 2015 a 2018. Koncepce PISA 2022 je navržena tak, aby se matematika stala pro patnáctileté žáky jasnější, srozumitelnější a zároveň aby testovací úlohy vycházely ze smysluplných a autentických kontextů. Hlavní šetření PISA 2022 se uskutečnilo na jaře roku 2022 a v ČR se jej zúčastní minimálně 8 000 žáků z více než 300 škol. **Zveřejnění výsledků** z hlavních testovaných domén ve formě národní a mezinárodní zprávy **je plánováno na poslední čtvrtletí roku 2023** a v roce 2024 na něj naváže publikace s výsledky inovativní a volitelné domény.

Shrnutí hlavních zjištění ČŠI za rok 2019/2020 v oblasti MG jsou následující. Klíčové aspekty konceptu MG (tj. rozvoj matematických dovedností žáků a představení významu

matematiky v každodenním životě) označil nejvyšší podíl učitelů za nejdůležitější cíle výuky matematiky. Pro hodnocení dosažené úrovně MG žáků byl ve školním roce 2019/2020 zvolen poměrně obtížný test, což je potřeba vzít do úvahy při interpretaci nižší dosažené průměrné úspěšnosti žáků (24 %). Ta naznačuje, že žákům vstupujícím na 2. stupeň ZŠ činí potíže řešit v omezeném čase vyšší počet aplikačních úloh vyžadujících jejich samostatný přístup k nalezení odpovědi a často také současnou aktivaci vyššího počtu matematických dovedností. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že na základě mezinárodních šetření PISA (viz výše) a TIMSS nedochází z vývojového hlediska v posledních zhruba deseti letech ke zhoršování výsledků českých žáků v oblasti matematického vzdělávání. Zřetelněji se projevují rozdíly v dosažených výsledcích žáků víceletých gymnázií a žáků ZŠ. Možnost nejen učitelů, ale i žáků pracovat v hodinách matematiky s počítačem byla pozorována na přibližně polovině navštívených škol, v navštívených hodinách však byla práce žáků s digitální technikou spíše výjimečná. Téma vybavenosti zejména ZŠ digitální technikou pro matematické vzdělávání tak zůstává i nadále aktuálním tématem. Podobně jako v předchozích šetřeních byla zaznamenána účast učitelů v DVPP se zaměřením na matematiku a MG. Postupně roste zájem ředitelů ZŠ o zavádění nových metodických přístupů k výuce matematiky s důrazem na konstruktivistické prvky a praktickou orientaci. V téměř třetině navštívených škol byl rozvoj MG žáků napříč předměty ukotven přímo v ŠVP či v jiném koncepčním dokumentu školy, v dalších téměř dvou třetinách z nich tak činili učitelé spontánně. Dále se opakuje často zmiňovaný poznatek o klesající oblibě matematiky při přechodu žáků z prvního stupně ZŠ na stupeň druhý.

Učitelé matematiky opakovaně řadí mezi nejvýznamnější překážky rozvoje MG svých žáků jednak obecný nezájem žáků a také nedostatek času pro výuku témat souvisejících s MG. Inspirace v oblasti metod a forem výuky pak patří k nejčastěji uváděným oblastem, v jejichž rámci by učitelé matematiky na ZŠ uvítali podporu své práce.

Z Analýzy potřeb škol v Olomouckém kraji provedené na základě dotazníkového šetření za rok 2020/2021 (III. vlna šetření) vyplývá, že pro rozvoj MG jsou školami v nejvyšší míře vykonávány aktivity patřící do základní úrovně, a to v rámci výuky matematiky. Ve vysoké míře jsou vykonávány také aktivity mírně pokročilé úrovně. Školy plánují rozvoj činností především v rámci pokročilé úrovně.

V rámci rozvoje MG na alespoň čtyřech pětinach škol vyučující s žáky rozebírají jejich řešení, žákům jsou předkládány úlohy vycházející z reálného života a využívá se ICT. Na třech čtvrtinách škol probíhají konzultace pro žáky. Více než čtyři pětiny SOU a SOŠ předkládají žákům úlohy z reálného života. Na více než čtyřech pětinach SOŠ dále vyučující s žáky jejich řešení rozebírají, probíhají konzultace pro žáky a žákům jsou předkládány úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy. Na všech gymnáziích vyučující s žáky jejich řešení rozebírají a žáci se zapojují do soutěží a olympiád. Více než čtyři pětiny gymnázií využívají ICT.

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj MG na SŠ a VOŠ, zmiňuje většina nedostatečnou úroveň MG žáků ze ZŠ. Necelá polovina škol uvedla, že nastavení maturitní zkoušky z matematiky nesměruje k rozvoji MG. Oproti II. vlně šetření téměř u všech překážek

poklesl podíl škol, který se s nimi setkává. K téměř žádné změně však nedošlo u nedostatečné motivace žáků k rozvoji MG, chybí strategie rozvoje MG na celonárodní úrovni a přetrvává neochota učitelů vzdělávat se v oblasti MG.

V oblasti rozvoje MG by téměř tři čtvrtiny škol potřebovaly výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a podporu rozvoje MG napříč všemi předměty. Více než tři pětiny škol by ocenily finanční podporu pro možné půlení hodin matematiky, další vzdělávání pedagogů v oblasti využití digitálních technologií.

Dalším identifikovaným problémem je klesající úroveň v oblasti **pohybové gramotnosti (PG)** ve společnosti. Toto je zapříčiněno celou řadou vlivů, mezi nimi bývají nejčastěji zmiňovány nadměrné užívání moderních komunikačních a informačních technologií, sociálních sítí atd., tedy tzv. „screen time“. Na základě výzkumných šetření zaměřených na dospívající žáky (HBSC, 2020) bylo zjištěno, že více než 55 % dívek a 60 % chlapců ve věku mezi 11-15 rokem tráví během běžného školního týdne více než 2 hodiny denně před televizí, počítačem nebo u videí. Toto vše na úkor realizace pohybových aktivit, kdy dochází k pohybové hypoaktivitě až inaktivitě. Nedostatečný rozvoj motorické úrovně, včetně nedostatečností, které toto způsobuje v oblasti minimální zdravotní zdatnosti, zasahuje nejen do oblastí zdraví, ale i pracovní uplatnitelnosti. Snižování požadavků ve školní TV a tím i snižující důraz na minimální motorické kompetence ve vztahu ke studiu a pracovnímu uplatnění můžeme být v praxi svědky nejen na základních školách, ale i ve všeobecném i odborném středním vzdělávání. Avšak řada výzkumných šetření také poukazuje na vztah mezi realizovanými pohybovými aktivitami (PA), respektive na objem a kvalitu pohybové úrovně, a na rozvoj kognitivních schopností a s tím související i pracovní výkon v jiných než manuálně orientovaných zaměstnáních. Vzhledem k vysoké míře sociální izolace v období pandemie ještě vzrůstá potřeba pohybově orientovaného chování s výrazným intersociálním efektem. Zejména v senzitivních obdobích dětského věku a v období dospívání mohou hrát společně realizované pohybové aktivity výrazně pozitivní roli. S ohledem na celkové snížení realizace organizovaných pohybových aktivit během pandemie dochází u celé řady žáků k absenci ve vztahu k pohybové gramotnosti, motivace k pohybu, preferencí a chování. Odborně vedené organizované pohybové aktivity jako je školní TV, pohybové programy v rámci zájmového vzdělávání nebo jiné pohybové aktivity realizované školskými zařízeními jsou považovány za nezbytnou součást holisticky pojatého vzdělávání s akcentem na otázky a prevenci rizik zdraví. Toto platí pro všechny děti, žáky i studenty, zejména však pro ty ohrožené sociální exkluzí, tedy zejména žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Pravidelná účast na PA se tedy pozitivně projevuje nejen na studijních výsledcích, zejména pro její efekt na kognitivní funkce organismu, soustředěnost a pozornost, ale také na zdravém životním stylu a prevenci nemocí.

Důležitými atributy, které ovlivňují pohybovou gramotnost, jsou motivace, sebevědomí a uvědomění si pohybu pro holisticky pojaté zdraví. U mladé generace se čím dál více projevuje negativní postoj ke školní tělesné výchově, sportu a k dalším pohybovým aktivitám. Tělesná výchova je zpravidla, kromě rodiny, jedním z nejdůležitějších prostředí, které ovlivňují vztah ke sportu, a pohybovým aktivitám. Hlavním cílem je tedy rozvíjet u dětí, žáků a studentů aktivní

pohybový režim, zvyšovat úroveň pohybových schopností, specifických motorických dovedností, rovněž i znalostí a vědomostí, ale především pozitivní vztah k pohybové aktivitě. Důležitý je pak i následný transfer těchto motorických kompetencí do běžného života, včetně pracovního režimu.

Vztah k pohybovým aktivitám je přímo ovlivňován tím, jakým způsobem je dítě vedeno svými rodiči již od útlého věku, dále svými vrstevníky nebo sourozenci, popřípadě zájmovými skupinami. Avšak až následná kompetentně řešená dlouhodobá systematická a periodická práce pedagogických pracovníků od předškolního věku až po mladou dospělost umožňuje rozvoj pohybové gramotnosti u všech dětí, žáků a studentů, včetně zapojení dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

PG je multidimenzionální konstrukt, je tedy obtížné najít jednoduchý nástroj na její měření. Můžeme charakterizovat a měřit jednotlivé atributy, jako je tělesná zdatnost, úroveň základních pohybových dovedností, pohybově aktivní chování (objektivně měřená denní PA), nebo psycho-sociálně-kognitivní faktory (vědomost o PA, motivace k PA, vlastní sebeúčinnost a sebevědomí). Jednoduchý nástroj k měření PG zatím chybí.

Z průběžné zprávy ČŠI o vyrovnávání nerovností ve vzdělávání ve školním roce 2021/2022 vyplývá, že nástup pandemie nemoci covid-19 v březnu 2020 a dlouhodobě trvající distanční vzdělávání žáků, které s sebou v mnoha případech přineslo ještě dramatictější omezení jejich PA, pak vnesly do tématu podpory pohybových dovedností žáků ještě větší naléhavost. Právě redukce výchovných předmětů, tedy i tělesné výchovy, tak tehdy byla výrazná. Podobná situace pokračovala i při distančním vzdělávání ve školním roce 2020/2021.

Více než třetina ředitelů ZŠ a více než čtvrtina ředitelů SŠ označila za velký problém v rámci hodnocení dopadů pandemie na vzdělávání nedostatky v sociálních dovednostech a kontaktech žáků a také nedostatek jejich PA. U ZŠ je častěji oproti SŠ uváděn např. problém komunikace se žáky, resp. s jejich zákonnými zástupci, absence sociálních kontaktů a PA. Pokud jde o podporu PA nad rámec hodin tělesné výchovy, tak cílená podpora byla zaznamenána ve více než čtyřech pětinach ZŠ a v necelých třech pětinach SŠ.

K řešení nedostatku sociálních kontaktů a nedostatku PA využívají školy širokou škálu nástrojů, různé projekty, proměny výukových metod, sportovní a adaptační kurzy, zavedení či rozšíření etické výchovy, větší rozsah pohybových aktivit i mimo hodiny tělesné výchovy apod. Na ZŠ jde nejčastěji o sportovní kroužky, o čtenější pobyt venku během vyučování, o pohybové chvílky zařazované v hodinách mimo tělocvik, o sportovní hry ve školní družině, případně o účast v soutěžích nebo organizaci sportovních dnů.

Česká školní inspekce (ČŠI) vytvořila ve spolupráci s odborníky z Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci, Pedagogické fakulty MU v Brně a České společnosti učitelů tělesné výchovy **metodický dokument „Inspirace pro podporu pohybových dovedností žáků v rámci různých školních aktivit“**, který představuje několik konkrétních možností rozvoje PA žáků v jejich denním školním režimu jako nezbytné součásti podpory zdravého životního stylu. Jsou jimi: aktivní transport do škol, aktivní využívání času přestávek, aktivní zařazování

tělovýchovných chviliek do jiných předmětů než tělesné výchovy a výuka v přírodě. To vše se týká podpory všech žáků, včetně těch se speciálními vzdělávacími potřebami.

Již dříve v roce 2016 vydala ČŠI **tematickou zprávu Vzdělávání v tělesné výchově, podpora rozvoje tělesné zdatnosti a pohybových dovedností**. Z této tematické zprávy je patrná vysoká míra uvolnění z TV, zejména pak na středních školách. Výrazná absence realizace alternativních forem či obsahů školní TV typu zdravotní TV nebo aplikovaná TV. Poměrně alarmující stav pak zpráva uvádí u kvalifikační a kompetenční úrovni zejména na druhém stupni ZŠ, kde téměř polovinu výuky TV zajišťují učitelé, kteří se ve svém pregraduálním vzdělávání nezaměřovali na TV, tedy nejsou tzv. aprobovaní. Z pozdější praxe se pak ještě prohlubuje nedostatečná kompetentnost u asistentů pedagoga při realizaci TV, která nebyla se s ohledem na schválení Vyhlášky č. 27/2016 Sb. v této zprávě zohledněna.

Národní zpráva o pohybové aktivitě českých dětí a mládeže 2022 uvádí, že téměř polovina dětí a dospívajících není dostatečně pohybově aktivní a že drtivá většina dětí a dospívajících tráví před obrazovkou více času, než se doporučuje. Zdrojem dat pro naši analýzu se staly čtyři průřezové studie využívající ke sledování pohybové aktivity objektivní i subjektivní výzkumné metody. „Screen time“ přitom může být hlavní příčinou nedostatečné úrovně pohybové aktivity. Hodnocení indikátoru vychází z informací získaných od celkem 16 240 dětí a dospívajících. Z dokumentu zjišťujeme také, že ČR patří k zemím, které doposud nemají vytvořený systém národního monitoringu pohybového chování obyvatel, který by umožňoval vyhodnocovat efektivitu zaváděných opatření a programů na podporu pohybové aktivity.

Program EU pro zdraví 2021-27 – Program byl přijat v reakci na pandemii COVID-19 s cílem posílit připravenost na další případné krize. Obsahuje čtyři obecné cíle (obecné ambice programu) a deset specifických cílů (oblasti intervence), např. zlepšit a posílit zdraví v Unii, umožnit přístup k léčivům, zdravotnickým prostředkům a výrobkům nutným v případě krize. Program „EU pro zdraví“ je prováděn prostřednictvím ročních pracovních programů.

Pro osvojování všech dalších gramotností (matematické, finanční, přírodovědné...) je obecně prostředkem čtenářská gramotnost a je cestou jejich integrace do gramotnosti funkční – určující je zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Vzdělávání ve smyslu práce se znalostmi se zaměřuje méně na jejich memorování a soustředí se více na jejich pochopení, využití a vzájemné provázání, rozvoj gramotností a zvyšování kompetencí.

Jako klíčové se jeví pochopení vzájemné návaznosti a propojení jednotlivých gramotností. Na základě mezinárodních testů je zřejmé, že největších úspěchů dosahují žáci ze států, jejichž vzdělávací systém není postaven pouze na oddělené výuce jednotlivých předmětů, ale zároveň na získávání průřezových kompetencí, dovedností a také zejména na „multigramotnosti“.

Přístup k podpoře efektivních způsobů rozvoje základních gramotností v souvislostech a pro život, tj. učení v souvislostech pomáhá k uvědomění si skutečného využití znalostí v životě. **Multigramotnost** však pomáhá žákům interpretovat okolní svět a porozumět jeho kulturní rozmanitosti, je postavena na celoživotním učení, na holistickém přístupu.

V Olomouckém kraji je kladen důraz na provázanost gramotností, kdy inspirací pro tento přístup může být např. **pojetí finského vzdělávacího systému** vycházejícího z následujících principů. Nejdůležitějším aspektem je posun od soustředění se na učební cíle jednotlivých předmětů k důrazu na širší kompetence získávané napříč všemi školními předměty.

Rozvoj multigramotnosti je podporován vícesmyslovým, holistickým a jevově orientovaným přístupem ve výuce a učení. Žáci jsou povzbuzováni k tomu, aby používali a vytvářeli různé druhy textů, měli z nich pozitivní prožitek a jejich prostřednictvím se vyjadřovali. Jsou plynule rozvíjeny základní dovednosti psaní a čtení. Texty v tomto kontextu znamenají informace prezentované prostřednictvím systémů verbálních, vizuálních, auditivních, číselných a kinestetických symbolů a jejich kombinací. Žáci také zlepšují svou dovednost pracovat s běžnými numerickými informacemi, včetně znalosti různých veličin. Jsou vedeni k rozvoji vizuální gramotnosti, tím, že používají vizuální způsoby vyjadřování a zkoumají, jak se vizuální stránka projevuje v jejich okolí. Žáci jsou vedeni k hledání informací z různých zdrojů a k tomu, aby je s ostatními žáky diskutovali. Jsou také vedeni k uvažování o vztahu mezi imaginárním a skutečným světem a o skutečnosti, že každý text má svého autora a svůj účel. Výuka a učení tedy podporují rozvoj kritického myšlení.

Žáci jsou vedeni k pochopení vzdělávání s akcentem na multigramotnost pro využití při studiu různých předmětů, v pozdějším studiu a pracovním životě. Jsou povzbuzováni k tomu, aby svou multigramotnost využívali při podílení se a zapojování se do svého okolí, médií a společnosti. Při rozvoji multigramotnosti se klade důraz na texty se specifickým kontextem a kontextem situací. Pokroku v multigramotnosti u žáků je dosahováno tím, že se žáci seznamují s různými textovými žánry, s vypravěčskými, popisnými, naučnými, argumentačními a reflexními texty. Při výuce a učení je podporována kulturní, etická a environmentální gramotnost. Jsou také analyzovány a interpretovány texty týkající se pracovního života. Žáci rozvíjejí své spotřebitelské a finanční dovednosti tím, že se seznamují s texty, které se těmito tématy všestranně zabývají, a učí se o kontextech, ve kterých jsou texty použity. Matematická gramotnost se rozvíjí například při hodnocení spolehlivosti výsledků průzkumu veřejného mínění nebo nákladové efektivity komerční nabídky. Žáci jsou vedeni k rozvoji své vizuální gramotnosti pomocí různých druhů interpretace a prezentace obrazů. Mediální gramotnost je rozvíjena zapojováním do různých médií a spoluprací s nimi. Žáci jsou vybízeni k tomu, aby vyjadřovali své názory pomocí různých prostředků komunikace a vlastního zapojení.

Z potřeb našich učitelů také **vyvstává potřeba mezipředmětové spolupráce, navázání mezipředmětových vazeb a propojení gramotností**. Školy by v tomto pojetí měly poskytovat množství informací, nových poznatků, ale zároveň také příležitosti pro experimentování, zkoumání, aktivní učení, pohybovou aktivitu a hru. Kulturní rozmanitost a jazykové povědomí by měly být rovněž klíčovými principy, které rozvíjejí kulturu ve školách.

Cílem, který by toto mohl pomoci naplnit, je vytvoření a pilotní ověření pomocí aktivit pro **rozvoj multigramotnosti**. Tyto aktivity by byly mezipředmětově provázány ve formě modelového a projektového vyučování s akcentem na problémové učení. Povinné předměty by

takto byly spojeny v jeden celek a aktivity simulující životní situace by zároveň rozvíjeli **gramotnosti pro život** a také kompetence z jednotlivých předmětů.

2.6 Rozvoj potenciálu každého žáka, studenta či účastníka neformálního vzdělávání

Tato kapitola se věnuje v souladu s Postupem KAP III klíčovému tématu rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání, přičemž se primárně zaměřuje na vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách a propojování s neformálním vzděláváním.

Jedním z cílů **Strategie 2030+** je zaručit spravedlivé šance dosáhnout na kvalitní vzdělání všem dětem v ČR, zlepšit kvalitu zaostávajících částí vzdělávací soustavy a maximálně rozvinout potenciál každého žáka vstupujícího do vzdělávání. Modernizace cílů a obsahů vzdělávání, včetně forem a metod výuky ve školách na všech úrovních vzdělávací soustavy, individualizace výuky a zavádění didaktických postupů umožňujících vzdělávání různorodých kolektivů jsou spolu se zajištěním spravedlivého přístupu ke kvalitnímu vzdělání a snížením segregace, nerovností a rizika vyloučení ohrožených skupin ze vzdělávání nezbytným předpokladem pro zajištění kvalitního života a dlouhodobé uplatnitelnosti jednotlivce ve společnosti a na trhu práce.

Pro rozvoj potenciálu každého jednotlivce je prospěšné **propojování formálního a neformálního** vzdělávání. Význam organizací v neformálním vzdělávání není jen v tom, že přímo pracují s dětmi a mládeží v jejich volném čase a prostřednictvím společných prožitků je vychovávají, ale také v tom, že většinu těchto dětí ovlivní i pro období dospívání a v jejich celoživotním směřování. Tito aktéři přinášejí do vzdělávání to, co je v dnešní době velmi potřebné a žádané a často v oblasti formálního vzdělávání chybí. Je to mj. výchova prožitkem (zážitková pedagogika), výchova k zodpovědnosti za sebe i za druhé, výchova formou přímého kontaktu dětí a mladých lidí s přírodou, výchova k dobrovolnictví, vedení k participaci apod.

Výše uvedená témata jsou v rámci krajského akčního plánování naplňována skrze činnosti platformy externích odborných spolupracovníků s názvem Podpora společného vzdělávání a akcí KLIMA.

Společné vzdělávání neboli inkluzivní vzdělávání je založeno na přesvědčení, že všechny děti, žáci a studenti (dále jen „žáci“) mají právo být vzdělávání ve skupinách se svými vrstevníky a mohou mít anebo mají prospěch ze vzdělávání ve školách v místě svého bydliště. Pedagogičtí pracovníci, rodiče i další zainteresovaní, spolupracují a mají k dispozici dostatečné a odpovídající zdroje, které zohledňují potřeby začleněného žáka.

Společné vzdělávání je tedy praxe zařazování všech žáků do běžné školy (do tzv. hlavního vzdělávacího proudu), která je na to příslušně připravena. V inkluzivní škole se neoddělují žáci se speciálními vzdělávacími potřebami od žáků bez nich. V jedné třídě se tak spolu vzdělávají

žáci zdravotně znevýhodnění, žáci nadaní, žáci cizinci, žáci jiného etnika, žáci s odlišným mateřským jazykem i žáci intaktní. Učitel se všem žákům věnuje rovnocenně. Heterogenní složení kolektivu, kde se každý jedinec stává objektem individualizovaného přístupu, považuje společné vzdělávání za přínos pro všechny žáky, má své principy, kterými se liší od vzdělávání žáků se znevýhodněním v běžných školách formou integrace. Předmětem snahy zúčastněných není pouze umístění žáka se znevýhodněním do běžné školy, ale spíše přizpůsobení školy jeho potřebám. Důraz je kladen na kvalitu vzdělávání a akcentuje prospěch pro obě strany.

Na školu, která vede společné vzdělávání, jsou ovšem kladeny vyšší nároky spojené s širokou heterogenitou složení jejich žáků. Jedná se především o uzpůsobení prostředí, pomůcek, využívání asistentů či externích odborníků a péči o duševní zdraví všech žáků i učitelů.

Společné vzdělávání prosazuje otevřenost a individuální přístup ke každému žákovi podle jeho specifických potřeb, ať se jedná o žáka mimořádně nadaného či znevýhodněného, vychází přitom z práva na rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání.

Ve škole se společným vzděláváním se s odlišností počítá, je přijímána, respektována, a dokonce vítána jako dobrá zkušenost a přínos pro všechny. Žákům přináší setkání s odlišností důležité vybavení do budoucího života v podobě získání respektu k sobě i ostatním, schopnosti empatie, tolerance, ohleduplnosti a zodpovědnosti. Žáci se učí komunikovat, spolupracovat a vzájemně si pomáhat. Učí se také o pomoc požádat, uvědomit si a pojmenovat své potřeby.

Společné vzdělávání představuje rovněž významný přínos pro učitele. Dává mu zažít různorodost, umožňuje poznat, že každý žák má nějaké silné stránky, na nichž se dá stavět, nutí ho zamýšlet se nad pedagogickými postupy a strategií výuky a hledat nové cesty, dává prostor tvořivosti a kreativitě a nezbytností dalšího vzdělávání podporuje svůj profesionální růst.

Společné vzdělávání žáků neprobíhá jen v běžných školách, ale i ve speciálních školách v Olomouckém kraji, které jsou zaměřeny na vzdělávání žáků s mentálním postižením, s tělesným postižením, souběžným postižením více vadami, dále se věnují zrakovým, sluchovým, logopedickým problémům, autismu a závažným vývojovým poruchám učení a chování. Mezi priority Olomouckého kraje patří rovněž podpora osob s poruchou autistického spektra.

Pojem akce KLIMA vnímáme jako synonymum pro kvalitu vzdělávání. Pozitivní prostředí lze vytvořit díky podpoře klíčových složek kvality školy: kultury učení, leadershipu (pedagogického vedení školy), inkluzivního prostředí, metodické podpory učitelům (mentoringu) a aktivizačních forem učení. Z počátečních písmen uvedených oblastí se skládá akronym akce KLIMA.

Kultura školy je soubor pravidel, která utvářejí celkovou atmosféru dané školy a která je pro danou školu specifická. Akce KLIMA si klade za cíl, aby byla škola místem, kde se žáci rádi učí a učitelům dobře pracuje. Nastavení proinkluzivních podmínek přispívá i k tomu, že pomáhají žákům se speciálními vzdělávacími, případně žákům nadaným rozvíjet naplno své možnosti při aktivním plnění úloh a řešení situací, které odpovídají úrovni jejich znalostí a dovedností (pomocí aktivizačních forem učení). Učitelům při vedení takové výuky mohou

pomáhat zkušenější učitelé, mentoři znalí efektivních výukových metod a také lídři z řad učitelů nebo vedení školy, kteří dokáží vidět školu v širším společenském kontextu a motivovat všechny zapojené ke sledování dlouhodobějších cílů rozvoje školy.

MŠMT zvolilo promyšlený přístup při definování cílů. Filozofií celé akce KLIMA je, že vztah k učení ovlivňuje to, zda žák zažije ve škole úspěch, který nespočívá jen v pěkné známce na vysvědčení, ale hlavně ve vyřešení problému a získání hodnotného poznatku, který je možné využít v běžném životě i v přijetí a ocenění ze strany učitele i ostatních spolužáků. Takový úspěch žáka může zajistit hlavně učitel, který vytváří atmosféru ve třídě svým přístupem k žákům, využitými metodami a způsobem, kterým žákům poskytuje informace o pokroku v jejich vlastním učení. Je tak hlavním nositelem kultury školy a případným hybatelem změny. Proto právě k učitelům je směřována podpora projektů akce KLIMA, kterou se MŠMT rozhodlo podpořit prostřednictvím systémových projektů OP VVV.

2.6.1 Analýza strategických dokumentů

Analýza vychází z dostupných dat uvedených ve strategických dokumentech Olomouckého kraje. Analýza byla provedena s ohledem na připravenost Olomouckého kraje na společné vzdělávání v oblasti edukace. Klíčové strategické dokumenty na krajské úrovni poukazují na podporu rozvoje potenciálu každého účastníka formálního i neformálního vzdělávání a na oblast podpory společného vzdělávání.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024 je základní strategický dokument Olomouckého kraje stanovující základní směry rozvoje v oblasti vzdělávání. Je zpracováván na základě ustanovení § 9 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dlouhodobý záměr respektuje ekonomická a sociální specifika Olomouckého kraje, zejména pak ve vztahu ke stavu a vývoji vzdělávací soustavy na jeho území.

Opatření Dlouhodobého záměru Olomouckého kraje 2020–2024:

- Zefektivnit systém školských poradenských zařízení zavedením sjednocených postupů při poskytování poradenských služeb, a to zejména při identifikaci speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a doporučování podpůrných opatření.
- Podporovat zavádění opatření pro usnadnění přechodu, začleňování a setrvání dětí a žáků do hlavního vzdělávacího proudu.
- Podporovat vznik multidisciplinárních služeb prevence a včasné intervence, včetně přímé odborné multidisciplinární podpory škol v práci s dětmi s problémovým chováním, emoční zátěží, duševním onemocněním.
- Zasazovat se o maximální rozvoj potenciálu všech dětí, žáků a studentů, včetně rozvoje jejich tvořivosti.
- Pokračovat v podpoře propojení školního a mimoškolního vzdělávání.
- Podporovat činnost Krajského centra kariérového poradenství v oblasti podpory nadání.
- Podporovat činnost Regionálního centra aplikovaných pohybových aktivit.

- Nadále podporovat školy a třídy zřízené v souladu s § 16 odst. 9 školského zákona a jejich počet optimalizovat v souladu s reálnými potřebami Olomouckého kraje.
- Podporovat práci Spolku speciálních škol a zařízení Olomouckého kraje.
- Podporovat vzdělávání žáků s poruchou autistického spektra a nastavení jejich vzdělávání tak, aby se žák mohl co nejvíce rozvíjet.

Školská inkluzivní koncepce Olomouckého kraje pro období 2020-2021 (ŠIKK) je dokument, který byl v kraji vytvořen poprvé, a to na období let 2020–2021. Informace v něm obsažené jsou nicméně stále aktuální. Problém nerovnosti je třeba řešit na všech úrovních – nejen změnou legislativy či naopak přímou pomocí jednotlivým školám, ale i na úrovni místní a krajské. Školská inkluzivní koncepce nabízí potenciál pro změnu strategického uvažování a plánování v oblasti společného vzdělávání.

ŠIKK obsahuje akční plán, který stanovuje následující dílčí cíle:

- Podporovat rovný přístup ke vzdělávání ve společnosti vrstevníků.
- Podporovat stírání rozdílů v kvalitě poskytovaného vzdělávání jednotlivými školami.
- Podporovat omezování vnitřní i vnější diferenciaci dětí, žáků a studentů do různých typů tříd a škol.
- Významná podpora činnosti školních poradenských pracovišť na základních i středních školách.
- Podporovat úspěšné spolupráce školních poradenských pracovišť a školských poradenských zařízení a dostupnosti poradenských služeb a spolupráce se sociální sférou, s ÚP.
- Podporovat zvyšování efektivity a kvality činnosti asistentů pedagoga.
- Podporovat identifikaci a rozvoj nadaných a mimořádně nadaných dětí, žáků student.
- Podporovat rozvoj kariérového poradenství a činnost kariérových poradců na školách.
- Podporovat rozvoj kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě dětí, žáků a student.
- Podporovat rozvoj matematické, čtenářské a digitální gramotnosti.
- Podporovat rozvoj pohybové gramotnosti dětí, žáků, studentů primárně těch se SVP.
- Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání.
- Podpora zlepšení klima školy.
- Podporovat strategické a akční plánování ve vzdělávání na úrovni kraje, ORP, obcí a akční plánování škol.

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (dále „SROK“) pro období 2021–2027 je zastřešujícím koncepčním dokumentem, určující dlouhodobou vizi, strategické cíle a dlouhodobé a střednědobé priority pro rozvoj Olomouckého kraje. Strategie rozvoje Olomouckého kraje v rámci vzdělávacího systému vychází z národních koncepčních dokumentů a ze sektorových a územních koncepčních dokumentů na území Olomouckého kraje a výrazně také z poptávky na trhu práce a požadavků firem a zaměstnavatelů.

Mezi klíčové priority SROK v oblasti vzdělávání patří:

- Rozvoj lidských zdrojů, kdy je nezbytně nutné zvýšit uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce a průběžně přizpůsobovat oborovou strukturu středních škol potřebám trhu práce.
- Podporovat mimořádně nadané žáky a excelenci na gymnáziích.
- Podporovat rovné příležitosti ve vzdělávání.

Integrovaná strategie ITI Olomoucké aglomerace 2014–2020 si klade za cíl navrhnout účinná opatření k eliminaci problémových oblastí identifikovaných v území. Mezi hlavní opatření patří **zkvalitnění vzdělávací infrastruktury středních a vyšších odborných škol**, přičemž nezbytnou podmínkou všech projektů je zajištění fyzické dostupnosti a bezbariérovosti vzdělávacích zařízení.

Mezi podporované aktivity v rámci ITI patří: Podpora stavebních úprav budov a učeben, školních poradenských pracovišť, pořízení vybavení nábytkem, stroji, přístroji didaktickými a kompenzačními pomůckami a kompenzačním vybavením pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami.

Integrovaná strategie ITI Olomoucké aglomerace pro období 2021–2027 navazuje na předchozí ITI strategii a byla schválena Zastupitelstvem města Olomouce 7. 3. 2022. Koncepci lze charakterizovat jako strategický dokument, který analyzuje vymezené území, popisuje jeho konkrétní problémy a potřeby a s přihlédnutím na ně stanovuje cíle a opatření, které budou naplněny realizací vzájemně provázaných (integrováných) projektů.

V rámci strategického cíle Vzdělanější a inkluzivní společnost budou prostřednictvím opatření Zvýšení kvality vzdělávací infrastruktury základních škol podporovány aktivity zaměřené na zajištění podmínek pro žáky se specifickými potřebami – např. vytvoření zázemí pro školní poradenská pracoviště a pro práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo vytvoření zázemí pro komunitní aktivity při ZŠ vedoucí k sociální inkluzi.

Podmínkou pro aktivity v rámci opatření Zvýšení kvality infrastruktury zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže a celoživotní učení pak bude zajištění fyzické dostupnosti a bezbariérovosti vzdělávacích zařízení.

2.6.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů bylo provedeno na základě analýzy strategických dokumentů v předchozí podkapitole a je ve většině identické s údaji uvedenými v dokumentu Analýza potřeb na školách v Olomouckém kraji, který se opírá o výsledky dotazníkového šetření na středních a vyšších odborných školách v roce 2021 a který vznikl jako výstup systémového projektu Podpora krajského akčního plánování, realizovaného NPI ČR a ukončeného k 31. 12. 2021.

Problémem středního vzdělávání i v Olomouckém kraji je **narůstající počet žáků, kteří ukončí vzdělávání předčasně**, tj. po ukončení povinné školní docházky nebo bez úspěšně

dokončené střední školy. Proto již v roce 2020 bylo ve spolupráci s PPP a SPC Olomouckého kraje založeno Krajské centrum prevence předčasných odchodů ze vzdělávání (KCPPO), které poskytuje podporu a pomoc školám a školním poradenským pracovníkům a velmi úzce spolupracuje s kariérovými poradci na školách. Zaměřuje se na komplexní problematiku snižování rizika budoucí nezaměstnanosti, sociálního vyloučení a chudoby. Přípravuje a do praxe škol přenáší opatření preventivní povahy. Pomáhá však řešit i individuální situace konkrétních žáků a studentů. Činnost KCPPO je třeba dále podporovat a rozvíjet.

Nedostatečně funkční je **propojování formálního a neformálního vzdělávání**. Toto propojování je přitom prospěšné pro obě oblasti vzdělávání, ale zejména pak pro děti a mládež. Naplňuje se již samotnou komunikací a spoluprací mezi pedagogickými pracovníky a dalšími pracovníky nebo dobrovolníky pracujícími s dětmi a mládeží. Nezbytně nutné je zohledňování neformálně získaných znalostí a dovedností ve formálním vzdělávání žáka a hledání nových inovativních forem práce s dětmi a mládeží. Jak ve formálním, tak v neformálním vzdělávání musí práce s dětmi a mládeží přispívat k nastolení vztahů s dospělými založených na vzájemné důvěře napříč všemi generacemi, k budování zdravých vztahů s vrstevníky, stejně tak jako k vytváření bezpečného prostoru motivujícího mladé lidi k rozvoji jejich plného potenciálu. V této souvislosti je na místě podporovat učitele, aby do své výuky zařazovali prvky neformálního vzdělávání, neboť prostřednictvím neformálního vzdělávání se významně posilují klíčové životní kompetence (tzv. life skills), rozvoj charakteru, odpovědnosti, zdravého životního stylu, adaptabilita, odolnost, vytrvalost, komunikace, kreativita, práce v týmu, řešení problémů, poznání silných a slabých stránek apod. Smysluplné využívání volného času je dlouhodobě osvědčenou a efektivní formou prevence vůči negativním vlivům.

Další problém, na který se nejvíce naráží, je **nedostatečné vzdělání asistentů pedagoga**, které je navíc ve vztahu organizace škol a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami špatně uchopené. Nejvyšší podíl asistentů pedagoga (40 % dle údajů ČŠI) získal kvalifikaci pro tuto pozici v kurzu Studium pro asistenty pedagoga (standardizovaný vzdělávací program v rozsahu nejméně 120 hodin), což však není pro práci se žáky se SVP dostačující. Je třeba se zaměřit, ve spolupráci s UP v Olomouci a dalšími vzdělávacími institucemi, na zvýšení odborné přípravy asistentů pedagoga a jejich dalšího vzdělávání v oblasti pedagogických a psychologických dovedností; nabídnout kazuistické semináře určené pro asistenty pedagoga, při kterých by se rozebíraly jednotlivé případy z praxe.

Jedním z dalších problémů je neustálená pozice asistenta pedagoga na škole a nevyjasněné jeho kompetence, a to jak ve vztahu k žákům, tak ve vztahu k pedagogům (ujasnění role a pozice mezi učitelem a asistentem ve třídě, ve škole). V řadě případů pak **činnost asistenta pedagoga nemá očekávaný přínos**.

Z Analýzy potřeb ve školách v Olomouckém kraji zpracované NPI ČR na základě dotazníkového šetření vychází další problém, který uvádí 24 % škol, a tím je **nedostatečná profesní příprava pedagogů v oblasti společného vzdělávání**, což je způsobeno nedostatečným dalším vzděláváním pedagogických pracovníků, nepřipraveností učitelů na práci se žáky se SVP na běžných školách a nedostatečnou délkou praxe ve školských zařízeních.

Dalším problémem společného vzdělávání, a to jak na základní škole, tak i škole střední, je **vysoký počet žáků ve třídě**, který je dán vyhláškami. Při vysokém počtu žáků není pedagog schopen kvalitně zabezpečit výuku všech žáků. Data z Analýzy potřeb ve školách v Olomouckém kraji uvádějí, že 29 % škol se potýká s tímto problémem. V návaznosti na tento problém se jeví jako velice důležité snížení počtu žáků ve třídě. Pro pedagogy, a především pro začínající pedagogy, je velmi obtížné nastavit v heterogenní třídě, kde jsou vzdělávání společně žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, žáci s odlišným mateřským jazykem, žáci nadaní a žáci, kteří nepatří ani do jedné z uvedených skupin výchovně vzdělávací proces tak, aby vedl k nastavení té nejvhodnější vzdělávací dráhy pro každého z nich.

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zásadní volba vhodného oboru, který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění.

Stále se jako problematické ukazuje také nedostatečné **technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání**. Dle Analýzy potřeb ve školách v Olomouckém kraji tento problém uvádí až 25 % škol. Je potřeba zajistit především dostatečný objem **finančních prostředků** pro kvalitní vzdělávání dětí se zdravotním postižením (speciální metody, formy, postupy, speciální učebnice, didaktické materiály, pořízení kompenzačních, speciálních pomůcek, podpůrná opatření).

Nesystematičnost celé koncepce společného vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (společné vzdělávání) je i nadále jedním z problémů. Nejpalčivěji je tato nesystematičnost vidět především v kapacitní **nedostatečnosti školských poradenských zařízení, špatně nastaveném financování a fungování školních poradenských pracovišť**, s příliš vysoko nastavenou přímou pedagogickou činností výchovných poradců, nedostatečnou kvalifikací asistentů pedagoga a jejich perspektivou stálého zaměstnání a nadměrnou administrativní zátěží spojenou se zpracováním podpůrných opatření.

V návaznosti na tyto problémy se jeví jako velice důležité **budování integrovaného poradenského systému** a pokračování v systematické kooperaci všech poradenských pracovišť (pedagogicko-psychologických poraden, speciálně-pedagogických center) v Olomouckém kraji a v koordinaci jejich odborných činností (administrativně i organizačně) společně se zvyšováním odbornosti pracovníků, navyšováním počtu pracovníků a přizpůsobení přístupů regionálními potřebám terénu.

Již v minulém období docházelo ke zvyšování **dostupnosti poradenských služeb** v rámci celého Olomouckého kraje, kdy byla zřizována nová místa poskytování poradenských služeb, popřípadě navyšována kapacita či provozní doby pracovišť stávajících. Je nadále nutné sledovat regionální potřeby poradenských služeb a udržovat jejich potřebnou kapacitu a považovat za prioritu propojování poradenských služeb na území kraje, přičemž zachovat hlavní cíl Olomouckého kraje – zabezpečit dostatečnou dostupnost služeb pro všechny uživatele.

Důležitým prvkem je plánování a podpora systematického vzdělávání odborných pracovníků zaměřeného na společné vzdělávání a na další zkvalitnění nejen samotné výukové, ale i diagnostické, intervenční, metodické, terapeutické a konzultační činnosti. Udržovat integrovaný poradenský systém v Olomouckém kraji spoluprací s dalšími příbuznými institucemi a podporou prostupnosti celého systému včetně neziskových organizací (do spolupráce zapojit Poradnu pro rodinu Olomouckého kraje, speciálně pedagogická centra v kraji, Středisko sociální péče a o spolupráci i s neziskovými institucemi: P-centrum, spolek, Společnost Podané ruce o.p.s. ad.).

V rámci fungování školských poradenských zařízení v Olomouckém kraji je třeba i nadále zachovávat, popřípadě dle potřeby rozšiřovat, integritu školského poradenského systému, tak aby odborníci poskytovali ucelené služby, které jsou uživatelům dostupné v celém regionu.

Na optimální využití sítě školských poradenských zařízení v Olomouckém kraji je třeba navázat s mapováním stavu rozšířených školních poradenských pracovišť a jejich fungováním na jednotlivých školách. Je třeba brát v potaz, že školní poradenská pracoviště jsou důležitým odborným i komunikačním mezistupněm od školských poradenských zařízení k samotnému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole. Dle Analýzy potřeb ve školách v Olomouckém kraji 28 % škol uvádí, že jim zcela chybí toto pracoviště. Na základě informací z praxe by bylo vhodné zpracovat možnosti ustálení **rozšířených školních poradenských pracovišť v systému** jednotlivých škol tak, aby byla nedílnou součástí fungování školy. Ustálení jejich financování, tak, aby rozšířené školní poradenské pracoviště nebylo jen dílčím výsledkem realizace různých projektů a programů. Dále bude nutné zjistit a nastavit možnosti správného metodického vedení těchto pracovišť.

Mimořádně nadané děti jsou definovány jako skupina mající specifické vzdělávací potřeby, na které je zapotřebí reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Momentálně je k dispozici **nižší počet poradenských pracovníků zabývajících se mimořádně nadanými žáky**. Je potřebné v rámci dalšího vzdělávání **rozšířit počet odborných pracovníků**, kteří se zabývají problematikou mimořádně nadaných žáků a v rámci Olomouckého kraje zajistit koordinaci péče o tyto žáky v kontextu integrovaného poradenského systému. V současné době stoupá zájem z řad rodičů a pedagogů o diagnostiku a odbornou péči nejen o žáky mimořádně nadané, ale i děti nadané a talentované. Stále častěji se také setkáváme i s problematikou dvojí výjimečnosti.

Podpora péče o nadané se neomezuje pouze na cílovou skupinu mimořádně nadaných dětí, žáků a studentů, nýbrž je zaměřena širěji, a to na podporu identifikace, rozvoje a uplatnění nadání žáků. Je tedy pojata jako podpora nadání, včetně nadání mimořádného na pozadí širšího cíle, jímž je podpora maximálního rozvoje a plného využití potenciálu všech žáků. Hlavní cílovou skupinou systému podpory nadání musí být nejen žáci, ale i pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení, pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání a v oblasti volného času dětí a mládeže.

Celý systém podpory nadání se opírá o střední článek – tzv. **krajské sítě**, které zajišťují funkci systému podpory na krajské úrovni s ohledem na potřeby, možnosti a specifika regionu.

V Olomouckém kraji pracuje Krajská koordinační skupina pro podporu nadání (dále „krajská skupina“), jejíž činnost garantuje NPI ČR. Krajskou skupinu tvoří koordinátor podpory nadání NPI, odborní pracovníci PPP a SPC, pedagogové MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ, pedagogové DDM a SVČ, zástupce ČŠI, KÚOK a dalších organizací zabývajících se péčí o nadané a talentované žáky.

Prioritně je potřeba se zaměřit na zesílení **proškolování pedagogických pracovníků** v oblasti podpory nadání, **rozvoj krajské sítě podpory nadání, výměnu zkušeností** v oblasti podpory nadání, **vyhledávání dalších vhodných lektorů pro DVPP a vyhledávání dalších spolupracujících subjektů v rámci sítě podpory nadání.**

Do sítě podpory nadání se v kraji mimo jiné velmi aktivně zapojila i střediska volného času (domy dětí a mládeže), která vytváří přirozené prostředí pro identifikaci i rozvoj nadání.

Klíčovým opatřením se tedy jeví vytvořit a dále rozvíjet **otevřený koordinovaný meziresortní systém podpory nadání a péče o nadané.**

Stanovení cílů:

- Podporovat rovnost v přístupu ke vzdělávání na všech úrovních škol.
- Zasazovat se o maximální rozvoj potenciálu všech jedinců, účastníků vzdělávání formálního i neformálního.
- Podporovat systematické vzdělávání pedagogických a dalších odborných pracovníků zaměřených na společné vzdělávání, zaměřit se na další zkvalitnění nejen samotné výukové, ale i diagnostické, intervenční, metodické, terapeutické a konzultační činnosti.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti různých forem hodnocení a využívání formativního hodnocení žáků.
- Zaměřit se na kvalitní přípravu asistentů pedagoga a obsah studia pro získání kvalifikace asistent pedagoga a jejich další vzdělávání.
- Zaměřit se na systematictější a stálejší zaměstnávání asistentů pedagoga, vyjasnění jejich pozice a role.
- Účinnými metodickými postupy, diagnostickými nástroji a podpůrnými opatřeními snížit negativní dopad vysokého počtu žáků ve třídě na kvalitu vzdělávacího procesu.
- Vytvářet odpovídající materiální, technické, a především finanční podmínky pro oblast společného vzdělávání.
- Aktivovat úzkou spolupráci se školami a školskými poradenskými zařízeními v Olomouckém kraji a nadále výrazně rozvíjet integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného typu škol.
- Zpracovat možnosti ustálení rozšířených školních poradenských pracovišť v systému jednotlivých škol tak, aby byla nedílnou součástí fungování školy, a nejen dílčím výsledkem realizace různých projektů a programů.
- Sledovat regionální potřeby poradenských služeb a udržovat jejich potřebnou kapacitu a považovat za prioritu propojování poradenských služeb na území kraje, přičemž zabezpečit dostatečnou dostupnost služeb pro všechny uživatele.

- Posilovat oblast kariérového poradenství, participovat při volbě vzdělávací cesty žáků a úzce spolupracovat v této oblasti se školními poradenskými pracovišti.
- Vytvořit prostředí pro systematickou péči a ucelený systém podpory o mimořádně nadané a nadané žáky na školách a školských zařízeních, podporovat činnost Krajské sítě podpory nadání a Krajské koordinační skupiny na podporu nadání v Olomouckém kraji.
- Rozvíjet otevřený koordinovaný meziresortní systém podpory nadání a péče o nadané, v němž budou jasně vymezeny role jednotlivých subjektů.

2.7 Podpora digitalizace ve vzdělávání

Tato kapitola je věnována tématu podpora digitalizace ve vzdělávání jako dalšímu klíčovému tématu na rámec povinných dle Postupů KAP III. Podpora v této oblasti je v kraji ve vzdělávání řazena mezi priority.

V souladu se Strategií 2030+ se tato priorita kraje ve vzdělávání soustředí na proměnu obsahu, podporu digitální a informační gramotnosti a infromatického myšlení. Dále na zlepšení úrovně vybavení škol. V neposlední řadě cílí na podporu digitálních kompetencí pedagogů, což je nutný předpoklad pro inovaci výuky a získání potřebných dovedností žáků.

Globálním cílem priority „podpora digitalizace ve vzdělávání“ je přispět k rozvoji digitálního vzdělávání v souladu s vizí Strategie 2030+ a Akčním plánem pro digitální vzdělávání (DEAP).

Obecný a zastřešující dokument popisující priority, které je třeba ve vzdělávání řešit, představuje **Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+**. Ve strategické linii 1 – Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání dokument popisuje digitální vzdělávání následujícím způsobem:

V proměně hospodářství a společnosti ovlivněné rozvojem digitálních technologií hraje vzdělávání klíčovou roli. Významným faktorem vzdělávacího procesu je vztah žáků i učitelů k digitálním technologiím. Žáci dnes sice hojně využívají digitální technologie, ale cílem je, aby svoje znalosti a dovednosti uměli zodpovědně, samostatně a vhodným způsobem používat i v kontextu vzdělávání, práce či zábavy. Učitel je v tomto procesu tím, který ukáže žákům silné i slabé stránky využívání digitálních technologií, rizika s nimi spojená, a naučí je využívat tyto technologie k získávání relevantních informací.

Vhodné a věku adekvátní využívání digitálních technologií by mělo být samozřejmostí ve všech oblastech vzdělávání. Mělo by se stát smysluplnou součástí výuky a podporovat jak infromatické myšlení, tak digitální gramotnost žáků. Samotná výuka informatiky by se neměla omezit pouze na principy fungování digitálních technologií, ale měla by být předpokladem účelné aplikace digitálních technologií ve všech oblastech.

Důraz tak musí být kladen na rozvoj konceptu infromatického myšlení (computational thinking) a dalších konceptů vzdělávání zaměřených na podporu modernizačních aktivit jako je například Průmysl 4.0. Zároveň je však žádoucí se v této souvislosti zaměřit i na prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti.

2.7.1 Analýza strategických dokumentů

V následující kapitole budou analyzovány klíčové strategické dokumenty na krajské úrovni ve vztahu k digitalizaci ve vzdělávání.

Základním strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje 2020–2024**. Rozvoj digitálních kompetencí, digitální gramotnosti, ale také podpora využívání digitálních technologií patří mezi priority, které jsou zahrnuty do podporovaných opatření od předškolního po střední vzdělávání, a to nejen u žáků, ale také pedagogů.

V oblasti předškolního vzdělávání je mezi plánovanými opatřeními pokračovat v podpoře polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální), rozvoj digitálních kompetencí a znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti včetně tvořivosti.

Mezi opatřeními v základním vzdělání je uvedeno:

- Zaměřit se na oblast matematických dovedností žáků a čtenářské a digitální gramotnosti vzhledem k dlouhodobým výsledkům testování žáků.
- Začleňovat nové technologie do výuky, podporovat využívání digitální technologie s důrazem na rozvoj digitálních kompetencí, jejich propojení s rozvojem technického myšlení, technické tvořivosti, zručnosti, informatického myšlení žáků a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na rozvoj digitálních kompetencí.

Mezi opatření ve středním vzdělávání patří:

- Začleňovat nové technologie do výuky, podporovat využívání digitální technologie s důrazem na rozvoj digitálních kompetencí, jejich propojení s rozvojem technického myšlení, technické tvořivosti, zručnosti, informatického myšlení žáků a prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na rozvoj digitálních kompetencí.
- Podporovat činnost krajského metodického kabinetu digitální gramotnosti, automatizace a virtuální reality.

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje je základním střednědobým koncepčním dokumentem. Jedním z jejích hlavních úkolů je sdílet s obyvateli Olomouckého kraje dlouhodobé vize a cíle, rozvojové priority a oblasti podpory kraje na období 2021–2027 tak, aby co nejúčinněji přispívaly k vyváženému a udržitelnému rozvoji územního obvodu.

Ve strategickém cíli Podpora digitalizace ekonomiky a veřejných služeb patří mezi oblasti podpory související se vzděláváním podpora rozvoje digitálních kompetencí v rámci vzdělávacího systému i celoživotního vzdělávání s následujícími aktivitami:

- Rozvoj ICT oborů – výuka digitálních kompetencí a programování od prvních stupňů základních škol až po celoživotní vzdělávání.
- Digitalizace vzdělávání (online kurzy, mix online vzdělávání se vzdáváním ve škole, personalizace vzdělávání, sdílení know-how a interakce mezi učiteli prostřednictvím digitálních technologií).

Oblasti podpory v cíli Zajištění kvality vzdělávání a uplatnitelnosti absolventů pak vycházejí z výše uvedeného Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje 2020–2024.

Dalším strategickým dokumentem v území je **Strategie ITI Olomoucké aglomerace** (zahrnující města Olomouc, Prostějov a Přerov a celkem 174 obcí), jejímž hlavním cílem je navrhnout účinná opatření k eliminaci problémových oblastí identifikovaných v území. Zastupitelstvo města Olomouce dne 7. 3. 2022 schválilo novou **Strategii ITI OA pro období 2021–2027**. V rámci opatření Zvýšení kvality vzdělávací infrastruktury základních škol bude podporováno pořízení nového a moderního vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen, čímž dojde k modernizaci výuky a zvýšení odborné kvality vzdělávání žáků. Podporována bude zejména oblast přírodovědných a technických oborů a další klíčové kompetence, jako jsou výuka cizích jazyků a rozvoj dovedností v práci s digitálními technologiemi. V návaznosti na to budou podporovány projekty zajišťující vnitřní konektivitu škol a připojení k internetu.

V rámci opatření Zvýšení kvality infrastruktury zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže a celoživotní učení bude podporováno zlepšení vybavenosti těchto zařízení včetně podpory konektivity s cílem rozvíjet klíčové schopnosti v přírodovědných, řemeslných a technických oborech a dále v oblasti výuky cizích jazyků a digitálních technologií.

Oproti Strategii ITI Olomoucké aglomerace na předchozí období neobsahuje stávající strategie samostatné opatření zaměřené na vzdělávací infrastrukturu středních a vyšších odborných škol.

2.7.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

V oblasti digitalizace ve vzdělávání lze identifikovat sedm základních problémů:

- Nedostatečné prostory nebo vybavení škol (hardwarové i softwarové) pro moderní, mobilně orientovaný rozvoj digitálních kompetencí.
- Nedostatečná úroveň konektivity na školách.
- Nedostupnost vhodného digitálního zařízení pro část žáků a učitelů.
- Nedostatečná úroveň digitálních kompetencí učitelů souvisejících s podporou informatického myšlení žáků a studentů.
- Nedostatečná podpora povědomí o kybernetické bezpečnosti a problémy spojenými s implementací Zákona o kybernetické bezpečnosti.
- Přetrvávající nedostatečná motivace žáků a studentů k rozvoji klíčových kompetencí, včetně digitálních, v rámci formálního i neformálního vzdělávání.
- Nedostatečná provázanost mezi vzdělávacím systémem a současnými a budoucími potřebami zaměstnavatelů v oblasti digitalizace a využití moderních digitálních technologií.

I přes významné zlepšení v uplynulých letech zásadní problém stále představují **nedostatečné prostory nebo hardwarové vybavení** škol pro moderní, mobilně orientovaný rozvoj digitálních kompetencí, což potvrzují i výstupy z dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“ realizovaného v období březen–květen 2021, kdy tuto překážku při realizaci digitálního vzdělávání uvádí takřka polovina středních a vyšších odborných škol v Olomouckém kraji. **Nedostatečné softwarové vybavení** pak jako překážku identifikuje třetina škol. Infrastrukturu je totiž nutné neustále obnovovat a školám se nedaří nastavit pravidelný a adekvátní cyklus obnovy infrastruktury respektující její technologickou i morální životnost.

Podobná situace je patrná i v oblasti **konektivity škol** a jejich síťové infrastruktury (metalické i bezdrátové), kdy z šetření vyplývá, že tři pětiny škol by ocenily vysokorychlostní připojení školy k internetu. Morální zastarání stávajících datových rozvodů, budování specializovaných a laboratoří s prvky ICT, rozšíření počtu nabízených síťových služeb pro žáky, ale i jejich rodiče (web školy, systémy studijní agendy apod.) a zvýšení nároků na elektronizaci agendy škol zapříčinily, že stávající intranetové rozvody a připojení k poskytovatelům internetu již neodpovídají těmto potřebám a jsou značně poddimenzované. V oblasti bezdrátového pokrytí škol jsou potřeby pro jejich rozšíření zapříčiněny především rozšířením konceptu BYOD (Bring Your Own Device), zvýšením počtu mobilních zařízení pro výuku (notebooky, tablety apod.) a také využíváním moderních forem výuky v podobě distančního vzdělávání.

Dalším problémem, který se ukázal zejména během období distanční výuky zapříčiněné pandemií Covid-19, je **nedostupnost vhodného digitálního zařízení**. Zejména díky rozsáhlým finančním intervencím v letech 2020 a 2021, které umožnily dovybavit školy digitální technikou a tuto techniku v případě potřeby zapůjčovat, je míra vlivu problémů s digitální technikou mnohem menší, než tomu bylo na jaře 2020, přesto se dle dotazníkového šetření nedostupnost vhodného digitálního zařízení týká poloviny žáků a necelé čtvrtiny učitelů. U žáků se jedná zejména o děti ze sociálně nejslabších rodin, ale také z rodin s více dětmi.

Ačkoliv v důsledku nutnosti přechodu na online distanční výuku v roce 2020 došlo k výraznému zvýšení digitálních kompetencí učitelů a zvládnutí využívání digitálních technologií, stále takřka třetina učitelů dle šetření na školách **nedosahuje dostatečné úrovně digitálních kompetencí** souvisejících s podporou informatického myšlení žáků a studentů. Příčinou je jednak fakt, že mnozí učitelé se vzdělávání v digitálních kompetencích a digitalizaci výuky brání, jelikož nechťejí přistoupit na tak zásadní změny a učit se tolik nových věcí, tak malá nabídka specializovaných vzdělávacích kurzů zaměřených na rozvoj digitálních kompetencí učitelů v oblasti podpory rozvoje informatického myšlení žáků a studentů (algoritmizace, programování, robotika apod.). Svou roli hraje také přesvědčení některých pedagogů, že moderní technologie žáci ve výuce nepotřebují, jelikož je jinde používají pořád, tak proč jim je ještě nabízet ve škole. Digitální kompetence přitom musí mít učitel i proto, že potřebuje rozumět stále se vyvíjícímu digitálnímu prostředí. Jedině tak bude chápat nebezpečí a rozměry kyberšikany nebo bude vědět, že opisovat se dá i prostřednictvím moderních technologií jako jsou chytré hodinky aj.

V návaznosti na přesun školní výuky do distanční formy v online prostředí vyvstala řada otázek souvisejících s **kyberbezpečností ve vzdělávání**. Dovednost bezpečného a etického využívání digitálních technologií a internetu by měla být nedílnou součástí všedního života, přesto zůstává napříč společnostmi značně podceňovanou a nedostatečně pochopenou. Výuka kyberbezpečnosti pak není v českém školství na úrovni odpovídající požadavkům rozvinuté informační společnosti a je proto potřeba navyšovat povědomí a gramotnost v těchto otázkách nejen u žáků, ale také pedagogů.

Dalším identifikovaným problémem je i přes zlepšení kvůli dlouhé online výuce přetrvávající **nedostatečná motivace žáků a studentů k rozvoji klíčových kompetencí, včetně digitálních**, v rámci formálního i neformálního vzdělávání. Dnešní žáci sice prakticky všichni využívají digitální technologie zcela běžně a vnímají je jako přirozenou součást svého života, na stranu druhou však pro ně využití technologií k učení představuje výzvu, protože jde mnohdy o jiné způsoby využití, než na jaké jsou zvyklí z mimoškolního prostředí.

Posledním, nikoliv však svým významem, zásadním problémem v oblasti digitalizace ve vzdělávání je **nedostatečná provázanost mezi vzdělávacím systémem a současnými a budoucími potřebami zaměstnavatelů** v oblasti digitalizace a využití moderních digitálních technologií. V posledních letech důsledkem postupné automatizace a digitalizace výrobních technologií (Průmysl 4.0) dochází k výrazným proměnám na trhu práce v požadavcích na absolventy zejména středního odborného vzdělávání, ale nejen na ně. Na neustálý nárůst potřeb soukromého i veřejného sektoru v oblasti digitalizace a využití moderních digitálních technologií pro zvýšení efektivity práce nedokáže vzdělávací systém flexibilně reagovat.

V návaznosti na identifikované problémy a jejich příčiny je v oblasti digitalizace ve vzdělávání možné vymezit sedm základních cílů:

- Podporovat budování a vybavování (hardwarové, softwarové) výukových prostor pro moderní, mobilně orientovaný rozvoj digitálních kompetencí.
- Podporovat zvyšování rychlosti a kvality připojení škol a jejich prostor k počítačové síti v rámci metalických, optických i bezdrátových sítí.
- Podporovat vybavování žáků a učitelů škol vhodnou mobilní i stacionární výpočetní technikou a celky audiovizuální techniky.
- Podporovat zvyšování digitálních kompetencí učitelů souvisejících s podporou rozvoje informatického myšlení žáků a studentů v rámci dalšího vzdělávání a specializovaných kurzů.
- Podporovat zvyšování povědomí žáků a učitelů o kybernetické bezpečnosti, včetně hmotné a metodické podpory správců školních sítí, koordinátorů ICT a školních metodiků prevence v oblasti provozu a ochrany informačních systémů.
- Zvyšovat motivaci žáků a studentů k rozvoji klíčových kompetencí, včetně digitálních, v rámci formálního i neformálního vzdělávání.
- Podporovat aktivity směřujících k vyšší provázanosti mezi vzdělávacím systémem a současnými a budoucími potřebami zaměstnavatelů v oblasti digitalizace a využití moderních digitálních technologií.

2.8 Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

Pro dosažení cílů v oblasti vzdělávání (Strategie 2030+) je nutné, aby školy byly vedeny jako učící se organizace, které jsou schopny naplňovat potřeby svých žáků. Školy potřebují ředitele lídry a dobře připravené a motivované učitele, kteří jsou v profesi spokojeni a dovedou vytvářet kvalitní a spravedlivé učební prostředí pro své žáky.

Nezbytný je i dostatečný počet dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků zajišťujících optimální a efektivní fungování školy. Bez kvalitních učitelů, ředitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání a bez jejich dobré spolupráce je efektivní a spravedlivé vzdělávání nemyslitelné, a proto je potřeba je podporovat. Řízení kvality vzdělávání je klíčovou oblastí, která ovlivňuje jeho výsledky. Nejdůležitějším faktorem pro zvyšování kvality vzdělávání žáků jsou kvalifikovaní, aprobovaní a motivovaní pedagogičtí pracovníci. Olomoucký kraj se proto bude (v souladu s DZ OK 2020–2024) nadále věnovat zvyšování kvality a rozšiřování nabídky dalšího vzdělávání pro pedagogické pracovníky.

Zásadním předpokladem pro profesní růst každého pedagogického pracovníka je plánování profesního rozvoje a je opodstatněné jako podmínka zvyšování kvality výuky, a to i s ohledem na trend zvyšujících se požadavků na odbornou připravenost učitelů. Příklady dobré praxe potvrzují, že systém efektivního plánování profesního rozvoje vyžaduje existenci konkrétní vize rozvoje školy, s níž bude plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a plány profesního rozvoje pedagogů v souladu. Stejně tak je nezbytné, aby každý pedagogický pracovník sám chápal důležitost plánu profesního rozvoje a byl na přípravě tohoto plánu sám aktivně účasten. Jasná, srozumitelná a sdílená vize rozvoje školy poskytující východiska pro plánování profesního rozvoje pedagogů je faktorem, který umožňuje efektivně plánovat další rozvoj učitelů na úrovni školy a současně zvyšuje individuální porozumění smysluplnosti vlastního rozvoje a aktivní participaci ze strany učitelů.

2.8.1 Analýza strategických dokumentů

V následující kapitole jsou obecně analyzovány klíčové strategické dokumenty na národní a krajské úrovni ve vztahu k podpoře pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání. Podrobněji je problematika podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání analyzována v každé z předchozích kapitol ve vazbě na konkrétní klíčová témata.

Nejdůležitějším strategickým dokumentem na národní úrovni **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023**, kde je kladen důraz na dokončení programů profesního rozvoje pro pedagogy zaměřené na podporu implementace inovovaného kurikula v oblastech matematiky, českého jazyka, finanční gramotnosti, přírodních věd, digitální gramotnosti, cizího jazyka i společenskovedního vzdělávání. V oblasti dalšího vzdělávání učitelů ZŠ se zaměřuje zejména na inovace ve vzdělávacích programech,

především v oblasti výuky matematiky a cizích jazyků, pedagogické dovednosti, zlepšení oborových didaktik, implementaci průřezových témat do výuky apod.

Hlavním strategickým dokumentem v oblasti vzdělávání na krajské úrovni je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024**. Podle něho v Olomouckém kraji působí tři zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení – SCHOLA education - zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, s.r.o., Středisko volného času a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Doris Šumperk a Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola Viva, o.p.s. DVPP nabízí ale také Univerzita Palackého v Olomouci, krajské pracoviště Olomouc NPI ČR a střední školy v rámci doplňkové činnosti. Podle DZ OK současná nabídka DVPP adekvátně pokrývá potřeby klientů a po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru nebude podporován zápis nových zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků ani rozšiřování počtu míst poskytování vzdělávání.

Pozornost věnuje Olomoucký kraj jako zřizovatel hodnocení práce ředitelů škol a školských zařízení. V Olomouckém kraji jako prvním ze všech krajů probíhá již od roku 2002 periodické hodnocení práce ředitelů škol a školských zařízení. Ředitelé jsou ve tříletých cyklech postupně hodnoceni. Vzhledem k této skutečnosti můžeme konstatovat, že vedení škol v Olomouckém kraji dosahuje kvalitních výsledků.

Důležitým faktorem pro zkvalitnění vedení středních škol je nabídka vzdělávání v oblasti manažerských dovedností. Kromě funkčního studia se Olomoucký kraj zaměřuje na další zvyšování manažerských dovedností ředitelů škol a plánuje i nadále podporovat projekty zaměřené na tuto oblast.

V oblasti středního školství je kladen důraz na rozvoj kvality vzdělávání, na rozvoj pedagogických pracovníků i řídicích pracovníků ve školství, na klíčové kompetence žáků (včetně digitálních kompetencí), na rozvoj technických a přírodovědných oborů apod. To vše je dle DZ OK zajišťováno zejména formou začleňování technologií do výuky, formou rozvoje spolupráce středních a vysokých škol, formou spolupráce škol a zaměstnavatelů (praxe a stáže, workshopy, kulaté stoly, zapojení odborníků z praxe do výuky, stáže pedagogů ve firmách, využívání prvků duálního vzdělávání aj.), formou spolupráce s Hospodářskou komorou ČR a profesními svazy a sdruženími na programech, který zvyšují kvalitu oborů středního vzdělání s výučním listem a prestiž řemesla, dále formou systému krajských stipendií zaměřených na rozvoj trhu práce v regionu podporou studia těch učebních a maturitních technických oborů, jejichž absolventi jsou nejžádanější, a dále prostřednictvím kariérového poradenství.

2.8.2 Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů

Dlouhodobě se nedaří celostátně, nejen na krajské úrovni, stabilizovat kvalitu práce učitelů a podpořit její zvyšování. Pomalu narůstající a dosud nedostatečná podpora práce učitele, rostoucí nároky na učitele, zvyšující se průměrný věk učitelů i jejich nedostatek na trhu práce ukazují, že pro učitele jsou podmínky i požadavky jejich profese mimořádně náročné. Nezbytně

nutnou a žádoucí podporu pedagogům je potřeba zajistit prostřednictvím širokého spektra opatření a konkrétních aktivit na celostátní i krajské úrovni.

Samy školy v rámci **dotazníkového šetření** provedeného NPI ČR na jaře 2021 v Olomouckém kraji deklarují mimo jiné tyto závěry: nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků tematicky zaměřených, např. v oblasti IT, na témata kreativity a podnikavosti, v oblasti polytechniky podle jejich aprobace, v oblasti podpora spolupráce se ZŠ a další.

Podle dokumentu **Souhrnné informace ze Šablon II** (Výzva č. 02_18_065 Šablony pro SŠ a VOŠ II), který zpracoval NPI ČR, měl v Olomouckém kraji největší počet středních škol zájem o šablony na vzdělávání pedagogických pracovníků, zapojení odborníka z praxe do výuky a vzájemnou spolupráci pedagogů. Vyšší odborné školy nejčastěji volily šablony zaměřené na zapojení odborníka z praxe do výuky a stáže pedagogů u zaměstnavatelů.

V návaznosti na identifikované problémy a jejich příčiny výše i v předchozích částech kap. 2 je v oblasti podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání možné vymezit následující žádoucí změny a cíle:

- Informování pedagogičtí pracovníci využívající, aplikující a zajímající se o nejnovější poznatky z oblasti podnikavosti a ekonomiky ve výuce všech předmětů, kteří mají dostatečnou nabídku metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata rozvoje podnikavosti, a kteří mají možnost spolupracovat s podnikateli v regionu v reálném prostředí.
- Podporovat vznik a působení center metodické podpory pro stávající a budoucí pedagogy s cílem dostatečné přípravy na implementaci nových technologií do vzdělávání na ZŠ a SŠ.
- Podporovat management SŠ v získávání odborníků pro výuku a jejich udržení na škole.
- Systematická metodická a poradenská podpora činnosti kariérových poradců na školách. Důraz na zapojení kariérových poradců do hledání a využívání účinnějších forem propagace oborů nejvíce nedostatkových na trhu práce.
- Oddělovat kariérové poradenství od poradenství v oblasti výchovných problémů (pozice školního psychologa, pozice kariérového poradce); zavedení pozice KP se sníženým rozsahem přímé pedagogické činnosti.
- Poskytovat aktuální informace o uplatnění studentů na současném trhu práce; propojit svět vzdělávání a svět práce (např. práce s portfolii); posílení rozvoje soft-skills a kariérového vzdělávání (aktualizace ŠVP na základě revize RVP).
- Zavést systém přenosu aktuálních informací z oblasti podnikání do škol a také informací o uplatnění absolventů v samostatném podnikání; podpora soft-skills.
- Podporovat systematické a rozšířené další vzdělávání pedagogů včetně – významu ČG, MG a jejich motivace, cíleně předávat informace k využívání dostupné metodické podpory, o dostupných metodikách, projektech, seminářích, metodická podpora při tvorbě strategií pro rozvoj ČG, MG dostupné dostatečné finanční zdroje.
- Zvyšovat a rozvíjet základní pohybové a sportovní dovednosti a aktivit – větší informovanost o významu PG a zvyšování motivace, vzdělávání pedagogů v oblastech

PG s důrazem na používání adekvátních pomůcek ve výuce, začleňovat PA do vyučovacích hodin, zvýšení časové dotace pro výuku TV a její zatraktivnění dle preferencí žáků, rozšířit atraktivně nabídku PA pro žáky pro efektivní a aktivní trávení volného času, umožnit žákům využívat sportoviště v areálu školy např. před nebo po vyučování, inovace a vybavení a nákup vhodných/ adekvátních pomůcek pro danou věkovou kategorii pro sportovní a pohybové aktivity, zvyšovat povědomí o významu PG u zákonných zástupců, dětí a žáků.

- Vytvářet mezipředmětové spolupráce na základě propojení gramotností – tedy provázaných aktivit pro rozvoj multigramotnosti s akcentem na rozvoj dovedností, kompetencí žáků. Nabídka seminářů pedagogům vhodných aktivit rozvoje Multigramotnosti.
- Podporovat systematické vzdělávání pedagogických a dalších odborných pracovníků zaměřených na společné vzdělávání. Zaměřit se na další zkvalitnění nejen samotné výukové, ale i diagnostické, intervenční, metodické, terapeutické a konzultační činnosti. Podporovat další vzdělávání PP v oblasti různých forem hodnocení a využívání formativního hodnocení žáků.
- Zaměřit se na kvalitní přípravu asistentů pedagoga a obsah studia pro získání kvalifikace asistent pedagoga a jejich další vzdělávání.
- Vytvořit prostředí pro systematickou péči a ucelený systém podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na školách a školských zařízeních, podporovat činnost Krajské sítě podpory nadání a Krajské koordinační skupiny na podporu nadání v Olomouckém kraji.
- Podporovat vybavování žáků a učitelů škol vhodnou mobilní i stacionární výpočetní technikou a celky audiovizuální techniky.
- Podporovat zvyšování digitálních kompetencí učitelů souvisejících s podporou rozvoje informatického myšlení žáků a studentů v rámci dalšího vzdělávání a specializovaných kurzů.
- Podporovat zvyšování povědomí žáků a učitelů o kybernetické bezpečnosti, včetně hmotné a metodické podpory správců školních sítí, koordinátorů ICT a školních metodiků prevence v oblasti provozu a ochrany informačních systémů.

2.9 Souhrn výsledků analýzy potřeb v území v oblasti vzdělávání

Finálním souhrnem výsledků analýzy je soubor logických linek „problémy – příčiny – cíle“ v oblasti vzdělávání v kraji, které vychází z krajských i národních strategických dokumentů, z výsledků činnosti pracovních skupin (minitýmů a platforem) odborných pracovníků v realizačním týmu projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Olomouckém kraji III a z výstupů tematických jednání a workshopů realizovaných v rámci projektu. Výsledky analýzy jsou tříděné podle klíčových témat v přehledu popsaném v Úvodu dokumentu a v souladu s metodickými listy vytvořenými v rámci projektu Metodická podpora akčního

plánování (NPI ČR). Pro úplnost jsou vazby na jednotlivá klíčová témata dle metodiky Postupy KAP III uvedeny v tabulkách v Poznámce v následující podkapitole takto:

KT1 – rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity;

KT2 – polytechnické vzdělávání;

KT3 – podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli;

KT4 – kariérové poradenství;

KT5 – podpora čtenářské gramotnosti;

KT6 – podpora matematické gramotnosti;

KT7 – rozvoj potenciálu každého dítě/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání (podpora individualizace výuky a vyššího využívání didaktických postupů umožňujících vzdělávání heterogenních kolektivů);

KT8 – podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

2.9.1 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečná odborná znalost a nízký zájem pedagogických pracovníků o rozvoj kompetencí žáků a studentů k podnikavosti, kreativě a iniciativě	Nedostatečné povědomí učitelů o přínosu podnikavosti do výuky, nedostatečné kompetence k výchově k podnikavosti, znalost podnikatelského prostředí	Informování pedagogičtí pracovníci využívající, aplikující a zajímající se o nejnovější poznatky z oblasti podnikavosti, iniciativy a kreativity ve výuce všech předmětů, kteří mají dostatečnou nabídku	KT1, KT8 Např. job shadowing, odborné semináře s lidmi z praxe, stáže pedagogů u podnikatelů, relevantní kurzy a metodické materiály pro pedagogy, inovativní vzdělávání učitelů např. v oblasti projektového vyučování, zohledňování ekonomických aspektů, kreativity, podnikavosti i v neekonomických předmětech apod.
	Chybějící kvalitní metodické materiály, kurzy, workshopy a semináře odborníků z praxe pro pedagogy na téma kreativita a podnikavost	metodických materiálů a kurzů, a kteří mají možnost spolupracovat s podnikateli v regionu v reálném prostředí	
	Nedostatečné propojení školy a podnikatelského sektoru a málo příležitostí k setkávání a výměně zkušeností pedagogů a podnikatelů, zaměstnavatelů a odborníků z praxe		

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Školy mají malé zkušenosti s problematikou rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, kompetence jsou rozvíjeny hlavně dílčími, méně systematickými aktivitami. Školy jsou v této oblasti pasivní.	Absence podpory uceleného programu na podporu podnikavosti a kreativity na školách, který vychází z dlouhodobé strategie a ne z krátkodobých jednorázových projektů	Systematicky přistupovat k rozvoji kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě realizovaný prostřednictvím činnosti Krajského centra podpory podnikavosti	KT1
	Chybějící strategie v této oblasti na národní i regionální úrovni, nedostatečný akcent na téma podnikavosti a kreativity v rámci RVP		
	Přetrvávání formalismu ve výuce bez reálného dopadu na posílení kompetencí.		
Nedostatečná spolupráce škol s podnikateli, zaměstnavateli a sociálními partnery na daném tématu	Nedostatečná analýza stávajících a potenciálních partnerů, podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce, ne vždy dostatečně aktivní přístup škol ke spolupráci s podnikateli	Rozvíjet spolupráci škol s podnikateli, zaměstnavateli a sociálními partnery v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě	KT1 Pravidelná setkávání, besedy žáků a studentů s úspěšnými podnikateli, mladými podnikateli, exkurze a stáže žáků, studentů a učitelů ve firmách, spolupráce na úrovni fiktivních a student. firem, soutěže pro žáky a studenty podporující podnikavost, návštěva podnikatelů ve výuce. Možnost napojení na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu.
	Nedostatečné propojení školy a podnikatelského sektoru a málo příležitostí k setkávání a výměně zkušeností pedagogů a podnikatelů, zaměstnavatelů a odborníků z praxe		
	Nedostatečné povědomí učitelů a vedení školy o přínosu podnikavosti do výuky, znalosti podnikatelského prostředí		

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Malý zájem žáků a studentů o problematiku podnikání	Podnikání nepatří u žáků a studentů mezi preferované druhy kariéry, negativní vnímání role podnikatelů ve společnosti mezi žáky a studenty	Aktivně zapojovat žáky a studenty do činností a aktivit podporujících rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, a to jak ve formálním, tak neformálním vzdělávání	KT1, KT7 Např. školní firmy, fiktivní firmy, Junior Achievement, debaty a exkurze k dané problematice s žáky, studenty, pedagogy a odborníky z praxe apod., setkávání se s úspěšnými podnikateli, mladými podnikateli, účast v soutěžích, zapojení žáků a studentů do organizace a realizace různých akcí pořádaných školou, kroužků, workshopů zaměřených na podporu podnikavosti, preinkubační aktivity pro žáky a studenty – zájemce o informace o podnikání
	Nedostatečně rozvinuté neformální odborné vzdělávání – střediska zájmové činnosti		
	Nedostatek finančních prostředků pro rozvíjení studentských a fiktivních firem		
Nedostatek finančních prostředků a s tím spojené nedostatečné materiálně technické zázemí pro kvalitní rozvoj výuky v oblasti podnikavosti, kreativity a iniciativy	Krátkodobost financování aktivit, chybějící ucelenější strategie financování aktivit souvisejících s rozvojem kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě	Zajišťovat financování aktivit a materiálního/technického vybavení škol na podporu kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě	KT1

2.9.2 Podpora polytechnického vzdělávání

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Přístup k pojetí PTV neodpovídající současným požadavkům na kompetence absolventů	Malý důraz na kreativitu, badatelské přístupy, technickou představivost, logické a kritické myšlení, řešení problémů, vyhodnocování informací, projektově zaměřenou výuku založenou na znalostním základu přírodních věd a matematiky	Podporovat změny systému PTV, podporovat inovace zaváděním prvků duálního vzdělávání, ve spolupráci se zaměstnavateli.	KT2
Nedostatečná podpora motivace žáků k volbě povolání polytechnického zaměření	Nízká informovanost žáků o uplatnění na trhu práce, nedostatečná a neefektivní propagace na ZŠ ze strany SŠ a zaměstnavatelů, nedostatečné kariérové poradenství	Zavést systém předvídání kvalifikačních potřeb, rozvíjet kariérové poradenství (ÚP-zaměstnavatelé-školy-stát) a podporovat popularizaci PTV a technických oborů	KT2, KT4, KT7 Krajské centrum kariérového poradenství
Pokles absolventů technických oborů související s širokou nabídkou vzdělávacích oborů a nízkou popularitou některých technických oborů i jejich náročností na matematickou gramotnost	Nedostatečná motivace, náročnost studia technického oboru v návaznosti na vstupní horší studijní výsledky	Podporovat spolupráci s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření a zavádět cílenou podporu přípravy žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ	KT2, KT4 Rozvoj mezipředmět. vazeb s MAT, podpora žák. soutěží a ind. práce se žáky v obl. tech. a přírod. zaměření

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Nízká úroveň digitální gramotnosti pedagogů.	Rychlý vývoj v oblasti IT technologií, nutnost neustálé reakce na měnící se situaci.	Podporovat další vzdělávání učitelů předmětů rozvíjejících PTV, speciálně podpora vzdělávání učitelů v digitální a kybernetické gramotnosti s cílem většího využívání IT technologií.	KT2, KT8 KMK
Kvalita a dostupnost pedagogů, zastarávání odborné kvalifikace pedagogů.	Nedostatek vhodných vzdělávacích aktivit, nedostatek kontaktu PP s reálným provozem firem.	Podporovat spolupráci ZŠ, SOŠ, SŠ s VŠ a zaměstnavateli v oblasti PTV, podporovat zapojení odborníků ze špičkových pracovišť do výuky žáků odborných škol	KT2, KT8 Motivační akce pro žáky ZŠ /MŠ/ – využití laboratoří, dílen a jiných aktivit
Klesající zručnost a podpora manuálních dovedností dětí a žáků	Chybějící příležitosti k manuálním činnostem, absence vzoru v rodině	Podporovat předškolní polytechnické výchovy a rozvoje manuálních dovedností na MŠ a ZŠ.	KT2, KT7
Nedostatečná jazyková vybavenost absolventů technických oborů	Podceňování jazykové gramotnosti žáků a studentů technických oborů	Podporovat zvyšování jazykových kompetencí žáků a studentů v cizích jazycích u absolventů technických a přírodovědných oborů, podpora a propagace výuky metodou CLIL.	KT2, KT7
Nedostatečná nabídka volnočasových aktivit pro děti, žáky v PTV.	Chybějící podpora organizací a institucí provádějících mimoškolní PTV	Zapojovat žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření a do zájmové činnosti	KT2, KT7, KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Nedostatečná vybavenost škol pro technické obory vzdělávání	Dlouhodobě nízká priorita podpory technického vzdělávání v předcházejícím období	Podporovat investic do modernizace vybavení škol pro rozvoj technických oborů na úrovni SŠ, SOU, OU a U.	KT2
Nesoulad obsahu výuky technických předmětů s rychle se měnícími požadavky zaměstnavatelů	Nízká kooperace škol a firem v dalším vzdělávání pedagogů	Podporovat partnerství mezi školami a firmami, podpora tvorby oborových metodik a učebních dokumentů, podporovat uplatnitelnost žáků na trhu práce, podporovat stáže učitelů praxe a mistrů odborného výcviku u firem.	KT2, KT8
Nedostatečná nabídka možností doplnění či změny kvalifikace v rámci CŽU	Rychle se měnící požadavky trhu práce na doplnění či změny kvalifikace	Podporovat rozvoje polytechnického vzdělávání dospělých	KT2, KT3, KT7
Chybějící metodická podpora pedagogů technických předmětů s rychle se měnícími požadavky na odborný obsah výuky	Trvalá potřeba metodické podpory pedagogů v PTV	Podporovat vznik a působení center metodické podpory pro stávající a budoucí pedagogy s cílem dostatečné přípravy na implementaci nových technologií do vzdělávání na ZŠ a SŠ.	KT2, KT8 CKP, KMK

2.9.3 Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Nesoulad počtu žáků vybraných oborů a kvalifikačních potřeb firem	Přetrvávající nezájem žáků o technické vzdělávání	Zvýšení počtu žáků a studentů v technických oborech	KT2, KT3
Přetrvávající nedostatečný zájem o technické obory a další obory požadované na trhu práce	Společná propagace a podpora není dostatečně široká a účinná, školy ji přitom vidí jako nezbytnou pro úspěšný nábor	Nábor žáků a studentů za systematické podpory zaměstnavatelů. Pokračovat ve stipendiích a dalších formách podpory, které ukazují na kvalitu vzdělání a uplatnitelnost absolventů na trhu práce; společně zkoušet další formy podpory a propagace.	KT3, KT4, KT7
Kvantifikace a specifikace potřeb zaměstnavatelů a její využívání školami	Je zpracovaná, výstupy nejsou vždy využívány	Průzkum a následné vypracování uceleného přehledu potřeb zaměstnavatelů v rámci OK, jeho aktualizace, forma výstupů a využívání (predikce trhu práce – projekt KOMPAS)	KT3
Nedostatečná spolupráce mezi školou a firmou, úřadem práce	Malá znalost situace na trhu práce a jeho aktuálních potřeb ze strany výchovných poradců / vedení školy/ dalších klíčových zaměstnanců školy a malá propagace technických oborů ze strany firem.	Rozšíření témat, o nichž škola a zaměstnavatel komunikují. Zvýšení vzájemné informovanosti, zapojení obou stran do konkrétní spolupráce, až po využívání prvků tzv. duálního systému	KT3
Nesoulad mezi profesním zaměřením	Pomalá reakce na změnu situace na	Spolupráce se zaměstnavateli včetně různých forem účasti	KT3, KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
absolventů a potřebami trhu práce	trhu práce a na potřeby trhu práce	odborníků z praxe ve výuce a stáže pedagogů na pracovištích	
Nedostatečný rozsah odborné a učební praxe žáků a studentů	Pouze teoretické znalosti získané během studia, zaměření a rozsah odborné praxe neodpovídající potřebám trhu práce	Praktická výuka během studia, praxe a stáže u zaměstnavatelů včetně zahraničních firem, spolupráce školy a firmy při vyhodnocování praxe	KT3, KT4, KT7
Nedostatek financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění na odborný výcvik	Zajištění praxe je pro školu náročné po finanční stránce	Hledání řešení i ve spolupráci se zaměstnavateli, sdílení příkladů dobré praxe	KT3
Nedostatek a stárnutí učitelů odborných předmětů	Pro odborné pracovníky není učitelské povolání atraktivní	Podpora managementu SŠ v získávání odborníků pro výuku a jejich udržení na škole	KT3, KT8
Nedostatečná připravenost škol na roli center celoživotního vzdělávání	Nedostatky v oblasti ICT, zařízení a vybavení, v připravenosti pedagogů na roli lektorů dalšího vzdělávání apod.	Zvýšení počtu škol, které budou autorizovanou osobou (NSK) a budou poskytovat služby v rámci CŽU	KT3, KT8
Nepřipravenost firem spolupracovat se školami v rámci vzdělávání s prvky duálního systému	Nedostatečná znalost vzdělávacích programů škol ze strany zaměstnavatelů, z toho plynoucí omezená schopnost podílet se na praktickém vzdělávání	Realizace kulatých stol zástupců firem a škol ke zlepšení vzájemné informovanosti a hledání možností užší spolupráce v oblasti praktického vzdělávání	KT3

2.9.4 Rozvoj kariérového poradenství

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Nesoulad mezi zájmem žáků o jednotlivé obory a kvalifikačními potřebami firem	Přetrvávající nezájem žáků o technické obory. Nedostatečná propagace a podpora.	Rozvíjet systematickou metodickou a poradenskou podporu činnosti kariérových poradců na školách. Důraz na zapojení kariérových poradců do hledání a využívání účinnějších forem propagace oborů nejvíce nedostatkových na trhu práce.	KT4, KT8 Krajské centrum KP
Nedostatečná komunikace mezi školou a firmou, úřadem práce	Malá znalost výchovných poradců o situaci na trhu práce a jeho aktuálních potřebách, malá propagace technických oborů	Rozvíjet spolupráci a vytvoření partnerství se zaměstnavateli, úřadem práce apod.; stipendia a další formy podpory, které ukazují na kvalitu vzdělání a uplatnitelnost absolventů na trhu práce; nábor žáků a studentů za podpory zaměstnavatelů; zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity; systematická spolupráce s personalisty podniků	KT4, KT3, KT8 Dle APŠ se postupně snižuje nezájem ze strany zaměstnavatelů o spolupráci se školami (pokles o 16 %)
Legislativa: nedostatečná kapacita / financování příslušných poradenských pracovníků ve školách – nedostatek finančních prostředků pro zajištění kariérového poradenství ve škole	Problém systému financování ZŠ, SŠ. Dle APŠ polovina škol nemá dostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole.	Ve střednědobém výhledu – financování z projektových prostředků, v dlouhodobém výhledu – změna prioritizace finančních zdrojů v oblasti specializovaných činností na školách. Proaktivita kraje směrem k ministerstvu ve smyslu	KT8 Dle APŠ u překážky nedostačujících finančních prostředků došlo ke zlepšení situace o 20 %

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
		apelace na oddělení pozice VP a KP.	
Nedostatečná časová kapacita výchovného poradce na ZŠ, SŠ pro oblast kariérového poradenství – nízká časová dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství	Výchovný poradce řeší kromě kariérového poradenství i výchovné problémy žáků (šikana ad.) Dle APŠ uvádí 42 % škol nedostatečnou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství.	Zavádět samostatné pozice kariérového poradce na ZŠ a SŠ s podporou implementačních projektů KAP III a projektů zjednodušeného vykazování (šablon)	KT4, KT8
Úzké pojetí kariérového poradenství na ZŠ: volba oboru, přihláška na SŠ; chybějící přehled výchovných poradců o aktuálním stavu trhu práce po ukončení ZŠ	VP mají nedostatečný časový prostor k dalšímu vzdělávání v oblasti aktuálních potřeb trhu práce. Chybí kurzy pro PP v oblasti aktuální analýzy stavu trhu práce v OK. Nedostatek výukových aktivit vázaných na profesní život, řízení kariéry a sebepoznání.	Poskytovat adekvátní poradenství pro uplatnění absolventů ZŠ na trhu práce; zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život (aktualizace ŠVP na základě revize RVP); začít s kariérovým poradenstvím dříve v nižších ročnících	KT4
Úzké pojetí kariérového poradenství na SŠ: obor/profese už vybrána, přihláška na VŠ, jak zpracovat životopis; chybějící	VP (KP) mají nedostatečný časový prostor k systém. dalšímu vzdělávání v oblasti aktuálních potřeb trhu práce. Chybí	Poskytovat aktuální informace o uplatnění studentů na současném trhu práce; propojit svět vzdělávání a svět práce (např. práce s portfolii); posílení rozvoje soft skills	KT4, KT8 Dle APŠ došlo ke zlepšení situace u nedostatku příležitostí pro

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
přehled výchovných poradců o aktuálním stavu trhu práce po ukončení SŠ	kurzy pro PP v oblasti aktuální analýzy stavu trhu práce v OK. Nedostatek výukových aktivit vázaných na profesní život, řízení kariéry a sebepoznání.	a kariérového vzdělávání (aktualizace ŠVP na základě revize RVP)	vzdělávání kariérových (výchovných) poradců
Chybějící oblast kariérového poradenství na školách směrem k samostatnému podnikání. Nedostatečná podpora k samostatnému podnikání. Chybějící přehled výchovných poradců o možnostech a zahájení samostatného podnikání.	VP (KP) mají nedostatečný časový prostor k systém. dalšímu vzdělávání v oblasti podnikání v OK. Chybí kurzy pro pedagogické pracovníky v oblasti podnikavosti a podnikání v OK.	Zavádět systém přenosu aktuálních informací z oblasti podnikání do škol a také informací o uplatnění absolventů v samostatném podnikání; podpora soft skills.	KT4, KT8
Nedostatečná spolupráce rodičů/žáků s kariérovými poradci na školách (nedocení role a vzhledu kariérového poradce při volbě povolání dítěte) - malý zájem o tuto problematiku ze strany žáků a rodičů	Rodiče/žáci většinou upřednostňují vlastní rozhodnutí před doporučením VP. Nedostatečná informovanost o možnostech kariérového poradenství. Dle APŠ přes 62 % škol uvádí malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků i rodičů	Posílovat komunikaci mezi rodiči a výchovnými poradci větší mírou zapojení rodičů do aktivit neformálního vzdělávání – sdílení příkladů dobré praxe, kariérní dny apod.; větší informovanost žáků/rodičů o možnostech kariérového poradenství	KT4 Dle APŠ se nezájem o kariérové poradenství mírně zvýšil

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	Dle APŠ uvádí polovina škol nedostatek finančních prostředků na zajištění služeb kariérového poradenství	Podporovat získání dotací pro provoz kariérového poradenství na školách; finanční partnerství s firmami v regionu na zajištění KP ve školách	KT4, KT8 Dle APŠ došlo ke zlepšení situace u nedostatku finančních prostředků na zajištění služeb kariérového poradenství o 20 %
Různá kvalita a zaměření kariérového poradenství poskytovaného různými aktéry, roztržičnost jejich aktivit, činností a služeb	Tvorba kariérového poradenství zdola, vlastními silami, v reakci na potřeby žáků, jejich rodičů, škol a zaměstnavatelů	Podporovat spolupráci mezi subjekty podílejícími se na realizaci kariérového poradenství, posílení vzájemné informovanosti, tvorba sítí	KT4, KT8

2.9.5 Podpora gramotností

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
Klesající čtenářská gramotnost – schopnost porozumění textu, získání potřebných informací – jejich pochopení, interpretace, kritické posouzení, rozvoj komunikačních dovedností.	Ve výuce – preference vyhledávání v textech zejména jen informací, nerozvíjí se kritické myšlení a chápání informací v souvislostech, úkoly pro rozvoj ČG hlavně na základní úrovni, často chybí reflexe čtenářství, nedostatečná hodinová dotace pro výuku českého jazyka a literatury (ČJL),	Rozvíjet ČG jako klíčovou gramotnost pro rozvoj kompetencí k celoživotnímu učení průřezově všemi vzdělávacími oblastmi, tvorba strategií rozvoje ČG (koordinátor ČG, systematické zařazování vhodných čtenářských situací do výuky, kvalitní didaktické návody), zařazování práce s různými druhy textů do většiny výukových předmětů za využití metod kritického myšlení (dále „KM“), zasazení práce s textem do jejího širšího kontextu,	KT5, KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
	nepodporování tandemové výuky.	možnost půlených hodin výuky ČJL, tandemová výuka ČJL.	
Celkový nezájem o čtení zejména pak delších textů, nedostatečná motivace žáků ke čtení, práce s texty s cílem rozvoje ČG často jen v rámci výuky ČJ.	Často chybí: mezipředmětová spolupráce pro rozvoj ČG, nedostatečná časová dotace, spolupráce s knihovnami, edukační programy pro učitele pro aplikaci konkrétních strategií pro zvýšení motivace nečtenářů, ČG málo rozvíjena na pokročilých a nejvyšších úrovních.	Vytvořit podmínky a podporovat mezipředmětovou týmovou spolupráci v oblasti rozvoje ČG, zvýšit rozsah práce s různými druhy textů ve všech výukových předmětech za využití metod kritického myšlení, rozšíření knihoven na školách s důrazem na preference žánrů žáky, spolupráce s externími subjekty (knihovny), podpora edukačních programů ČG pro zvýšení motivace žáků, zaměření na genderovou nerovnost úrovně ČG, nabídnout učitelům možnost dalšího vzdělávání v oblasti nabídky současných intencionálních titulů pro děti a mládež.	KT5, KT8
Nízká motivovanost učitelů ke zvyšování úrovně ČG.	Nepochopení významu ČG, nabídka – její neznalost, neorientovanost učitelů, neochota zavádět do výuky nové metody práce, nedostatečné finanční zdroje pro vzdělávání.	Podporovat systematické a rozšířené další vzdělávání pedagogů včetně – významu ČG a jejich motivace, cíleně předávat informace k využívání dostupné metodické podpory, o dostupných metodikách, projektech, seminářích, metodická podpora při tvorbě strategií pro rozvoj ČG, dostupné dostatečné finanční zdroje.	KT5, KT8
Propojení čtenářské gramotnosti s odbornými předměty napříč	Nízká míra podpory rozvoje kompetencí, nepochopení smyslu a významu ČG.	Podporovat mezipředmětovou spolupráci a vztahy pro rozvoj ČG, podpora tandemové výuky, systematické strategie ČG – např. zařazení aktivit	KT5, KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
vzdělávacími oblastmi.		práce s odbornými texty v rámci metod ČG spolu s metodami KM napříč předměty, zařazování odborných textů i ve výuce literatury v literárních textech, ucelenější nabídka pro pedagogy – semináře, kurzy s přesahem mezipředmětové spolupráce a ČG.	
Klesající matematická gramotnost.	Obecný nezájem žáků a také nedostatek času pro výuku témat souvisejících s MG – většinou nedostatečná úroveň MG žáků ze ZŠ, nedostatečná hodinová dotace, zhoršující se postoj žáků k matematice v průběhu jejich průchodu vzdělávací soustavou.	Propojit ČG s výukou matematiky. Podpora výuky matematiky s důrazem na konstruktivistické prvky a praktickou orientaci včetně rozvoje nabídky aktivit mimo vyučování (kroužky, doučování apod.), půlené hodiny matematiky, větší rozsah procvičování, rozvoj matematické gramotnosti v různých vzdělávacích oborech – mezipředmětově.	KT5, KT6
Nízká motivovanost učitelů ke zvyšování úrovně MG.	Nepochopení významu MG, nezájem, neochota učitelů vzdělávat se v oblasti MG, neznalost nabídky metodické podpory a seminářů, projektů, neochota zavádět do výuky nové metody práce.	Podporovat systematické vzdělávání pedagogů včetně – významu MG a jejich motivace, cíleně předávat informace k využívání dostupné metodické podpory, metodik, seminářů a projektů. Poskytovat výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a podporu rozvoje MG napříč všemi výukovými předměty.	KT6, KT8
Nízká schopnost učitelů dostatečně ovládat a využívat	Stále nedostatečný akcent na tuto oblast, množství požadavků	Rozvíjet kompetence pedagogů – zvýšit úroveň při efektivním využívání	KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
dostupné digitální technologie pro výuku.	kladených na učitele, odlišná úroveň používaných digitálních nástrojů žáky a pedagogy.	digitálních technologií ve výuce včetně již dostupných levných řešení.	
Finanční nákladnost pořízení moderních digitálních výukových pomůcek.	Dynamický rozvoj v oblasti ICT a s tím související zastarávání pomůcek – finanční náročnost nového vybavení.	Inovovat digitální výukové pomůcky, ale také schopnost používat levnější řešení v praxi, dostatečné finanční zdroje.	KT8
Rozdílná úroveň vybavení škol.	Omezené finanční zdroje, rozdílné priority škol v minulosti, nepružná a administrativně náročná administrace projektů pro financování vybavení.	Zlepšovat úroveň vybavení škol, zjednodušovat administraci projektů díky součinnosti krajských institucí na přípravě.	KT8
Nízká úroveň pohybové gramotnosti, snížení PA dětí a mládeže.	Důsledky pandemie a distanční výuky – omezení PA, nedostatečná nabídka a nízká úroveň volnočasových PA, absence Zdravotní tělesné výchovy ve školním vzdělávání, nízká motivace k PA nejen na školách, vyhýbání se PA ve výuce ze zdravotních důvodů – nedostatečná informovanost o významu PA ze strany zákonných zástupců dětí/žáků, malá časová dotace	Zvyšovat a rozvíjet základní pohybové a sportovní dovednosti a aktivity – větší informovanost o významu PG a zvyšování motivace, vzdělávání pedagogů v oblastech PG s důrazem na používání adekvátních pomůcek ve výuce, začleňovat PA do vyučovacích hodin, zvýšení časové dotace pro výuku TV a její zatraktivnění dle preferencí žáků, rozšířit atraktivně nabídku PA pro žáky pro efektivní a aktivní trávení volného času, umožnit žákům využívat sportoviště v areálu školy např. před nebo po vyučování, inovace a vybavení a nákup vhodných/	KT8

Problém	Příčina	Změna/Cíl	Poznámka
	pro výuku tělesné výchovy (TV).	adekvátních pomůcek pro danou věkovou kategorii pro sportovní a pohybové aktivity, zvyšovat povědomí o významu PG u zákonných zástupců, dětí a žáků.	
Chybějící výuka k podpoře multigramotnosti - gramotnosti ¹ pro život	Do vzdělávacích předmětů není zahrnuta nabídka mezipředmětové výuky za pomoci aktivit pro rozvoj multigramotnosti - gramotnosti pro život.	Vytvořit mezipředmětové spolupráce na základě propojení gramotností – tedy provázaných aktivit pro rozvoj multigramotnosti s akcentem na rozvoj dovedností, kompetencí žáků. Nabídka seminářů pedagogům vhodných aktivit rozvoje multigramotnosti.	KT8 Nabídka seminářů např. na příkladu finského vzdělávacího systému ZŠ.

¹Multigramotnost – přístup k podpoře efektivních způsobů rozvoje základních gramotností v souvislostech a pro život, tj. učení v souvislostech pomáhá k uvědomění si skutečného využití znalostí v životě.

2.9.6 Rozvoj potenciálu každého žáka, studenta či účastníka neformálního vzdělávání

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Narůstající počet žáků, kteří ukončí vzdělávání předčasně	Neschopnost rodičů pomoci dítěti se školním učivem, špatný prospěch žáka, absence nebo neplnění školních povinností.	Snížit počet žáků, kteří opouštějí vzdělávání předčasně, a vytvořit podmínky pro dosažení kvalifikace u osob, které jej předčasně opustily. Snížit počet žáků, kteří dosahují velmi nízkých úrovní gramotností.	KT7
Nedostatečně funkční propojování formálního a neformálního vzdělávání	Chybí pravidla, která umožní zohledňovat neformálně získané znalosti a dovednosti ve formálním vzdělávání žáka	Propojit výuku s mimoškolními aktivitami žáků, podpořit spolupráci škol s rodiči, místní komunitou, trhem práce.	KT7

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečná odborná připravenost pedagogů v oblasti společného vzdělávání.	Školy i pedagogové se často dostávají do situace, kdy je potřeba pracovat s typy žáků se SVP se kterými škola/pedagog zatím nepracovala a nemá zkušenosti. Obdobná situace je v oblasti práce s žáky nadanými a talentovanými. Začínajícím pedagogům chybí praktické zkušenosti a odborná vybavenost.	Podporovat systematické vzdělávání pedagogických a dalších odborných pracovníků zaměřených na společné vzdělávání. Zaměřit se na další zkvalitnění nejen samotné výukové, ale i diagnostické, intervenční, metodické, terapeutické a konzultační činnosti. Podporovat další vzdělávání PP v oblasti různých forem hodnocení a využívání formativního hodnocení žáků.	KT7, KT8
Nedostatečná odborná připravenost asistentů pedagoga.	Z odborného i časového hlediska je příprava asistentů pedagoga nedostatečná. Asistenti pedagoga jsou nesystematicky zaměstnávání, většinou jen na dobu určitou. V důsledku toho chybí i motivace k dalšímu vzdělávání ze strany asistentů pedagoga.	Podporovat zkvalitnění přípravy asistentů pedagoga nabídkou vzdělávacích aktivit v rámci implementačního projektu (IDZ)	KT7, KT8 Spolupráce se vzdělávacími institucemi a vysokými školami.
Činnost asistenta pedagoga ne vždy má očekávaný přínos.	Nevyjasněné kompetence asistenta pedagoga,	Zaměřit se na systematictější a stálejší zaměstnávání asistentů	KT7, KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
	jeho role a pozice ve třídě i škole, nevyjasněné vztahy mezi učitelem a asistentem pedagoga. Finanční ohodnocení pracovníků na pozici asistent pedagoga.	pedagoga, vyjasnění jejich pozice a role.	
Vysoká naplněnost ve třídách, a to jak na základní škole, tak i na škole střední.	Legislativně chybně nastavená naplněnost ve třídách, a to především v případě heterogenních tříd, kde se společně vzdělávají žáci se SVP, žáci s OMJ, žáci nadaní a žáci, kteří nepatří ani do jedné z uvedených skupin.	Účinnými metodickými postupy, diagnostickými nástroji a podpůrnými opatřeními snížit negativní dopad vysokého počtu žáků ve třídě na kvalitu vzdělávacího procesu. Podporovat legislativní změny vedoucí ke snížení počtu žáků ve třídách.	KT7
Nedostatečné materiální, technické a především finanční podmínky v oblasti společného vzdělávání.		Vytvářet odpovídající materiální, technické a finanční podmínky pro oblast společného vzdělávání.	KT7, KT8
Nedostatečná kapacita pro spolupráci školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť.	Nadměrné zatížení ŠPZ a ŠPP. Nedostatečné personální obsazení obou institucí. Absence školních psychologů v ŠPP.	Aktivovat spolupráci škol se ŠPZ v Olomouckém kraji a nadále zodpovědně a uvážlivě rozvíjet ve vhodných případech individuální integraci dětí se SVP do běžného typu škol.	KT7, KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečná kapacita školních poradenských pracovišť.	Nedostatek odborných pracovníků a finančních prostředků k jejich zabezpečení, kumulace jednotlivých funkcí. Malý počet rozšířených ŠPP.	Zpracovat možnosti ustálení rozšířených ŠPP v systému jednotlivých škol tak, aby byla nedílnou součástí fungování školy, a nejen dílčím výsledkem realizace různých projektů a programů.	KT7, KT8 Nutné personální posílení školních poradenských pracovišť, neřešit je projekty a dotacemi.
Nedostatečná dostupnost poradenských služeb v některých regionech Olomouckého kraje.	Nižší počet poradenských pracovníků a detašovaných pracovišť v Olomouckém kraji.	Sledovat regionální potřeby poradenských služeb a udržovat jejich potřebnou kapacitu a považovat za prioritu propojování poradenských služeb na území kraje, přičemž zabezpečit dostatečnou dostupnost služeb pro všechny uživatele.	KT7, KT8
Volba vhodného oboru středního vzdělávání, který odpovídá osobním možnostem i omezením žáka se SVP.	Nedostatečná kapacita školských poradenských pracovišť a ŠPZ, v některých případech i nezáměr rodičů.	Posilovat oblast kariérového poradenství, participovat při volbě vzdělávací cesty žáků a úzce spolupracovat v této oblasti se ŠPP a ŠPZ.	KT4, KT7 K posílení kariérového poradenství využít možnosti podpory z vyhlášených projektů a dotačních programů.
Nedostatečná kapacita ŠPZ zabývajících se diagnostikou nadaných a mimořádně nadaných a jejich metodickou podporou. Absence uceleného systému	Dlouhodobý nedostatek odborných pracovníků a lektorů v oblasti péče o nadané, poddimenzovaný počet pracovníků	Vytvořit prostředí pro systematickou péči a ucelený systém podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na školách a školských zařízeních, podporovat činnost	KT7, KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
podpory žáků nadaných a mimořádně nadaných.	školských poradenských zařízení, kteří se problematikou zabývají.	Krajské sítě podpory nadání a Krajské koordinační skupiny na podporu nadání v Olomouckém kraji.	
Nejednotná péče o nadané a mimořádně nadané žáky.	Absence koordinace péče o nadané a mimořádně nadané žáky v meziresortním systému, absence koordinátora podpory nadání na školách.	Rozvíjet otevřený koordinovaný krajský meziresortní systém podpory nadání a péče o nadané, v němž budou jasně vymezeny role jednotlivých subjektů.	KT7, KT8

2.9.7 Podpora digitalizace ve vzdělávání

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečné prostory nebo vybavení škol (hardwarové i softwarové).	Dynamický rozvoj v oblasti ICT a s tím související zastarávání vybavení škol.	Podporovat budování a vybavování (hardwarové, softwarové) výukových prostor pro moderní, mobilně orientovaný rozvoj digitálních kompetencí.	KT8
Nedostatečná úroveň konektivity na školách.	Neustále se zvyšující nároky na síťovou infrastrukturu škol.	Podporovat zvyšování rychlosti na 1 GB a kvality připojení škol a jejich prostor k počítačové síti v rámci metalických, optických i bezdrátových sítí.	
Nedostupnost vhodného digitálního zařízení pro část žáků a učitelů.	Rostoucí potřeba mít k dispozici vhodné digitální zařízení, finanční nákladnost.	Podporovat vybavování žáků a učitelů škol vhodnou mobilní i stacionární výpočetní technikou a celky audiovizuální techniky.	KT7, KT8

Nedostatečná úroveň digitálních kompetencí učitelů.	Odmítání rozvoje digitálních kompetencí ze strany některých učitelů, malá nabídka specializovaných vzdělávacích kurzů.	Podporovat zvyšování digitálních kompetencí učitelů souvisejících s podporou rozvoje informatického myšlení žáků a studentů v rámci dalšího vzdělávání a specializovaných kurzů.	KT8
Nedostatečná podpora povědomí o kybernetické bezpečnosti.	Podceňování problematiky kybernetické bezpečnosti ve společnosti, nedostatečný důraz na rozvoj této oblasti.	Podporovat zvyšování povědomí žáků a učitelů o kybernetické bezpečnosti, včetně hmotné a metodické podpory správců školních sítí, koordinátorů ICT a školních metodiků prevence v oblasti provozu a ochrany informačních systémů.	KT7, KT8
Přetrvávající nedostatečná motivace žáků a studentů k rozvoji digitálních kompetencí.	Jiný způsob využívání digitálních technologií v běžném životě, nedostatečné uvědomění si potřeby rozvíjet digitální kompetence.	Zvyšovat motivaci žáků a studentů k rozvoji klíčových kompetencí, včetně digitálních, v rámci formálního i neformálního vzdělávání.	KT7
Nedostatečná provázanost mezi vzdělávacím systémem a potřebami zaměstnavatelů.	Dynamické proměny trhu práce, na které vzdělávací systém neumí flexibilně reagovat.	Podporovat aktivity směřujících k vyšší provázanosti mezi vzdělávacím systémem a současnými a budoucími potřebami zaměstnavatelů v oblasti digitalizace a využití moderních digitálních technologií.	KT3

2.9.8 Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

Následující soubor logických linek „problémy – příčiny – cíle“ v oblasti podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání v kraji je přehled k tomuto tématu sestavený ze závěrů z předchozích kap. 2.9.1 až 2.9.7.

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečná odborná znalost a nízký zájem pedagogických pracovníků o rozvoj kompetencí žáků a studentů k podnikavosti, kreativitě a iniciativě	Nedostatečné povědomí učitelů o přínosu podnikavosti do výuky, nedostatečné kompetence k výchově k podnikavosti, znalost podnikatelského prostředí	Informování pedagogičtí pracovníci využívající, aplikující a zajímající se o nejnovější poznatky z oblasti podnikavosti a ekonomiky ve výuce všech předmětů, kteří mají dostatečnou nabídku metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata rozvoje podnikavosti, a mají možnost spolupracovat s podnikateli v regionu v reálném prostředí	KT1, KT8 Např. job shadowing, odborné semináře s lidmi z praxe, stáže pedagogů u podnikatelů, relevantní kurzy a metodické materiály pro pedagogy, inovativní vzdělávání učitelů
	Chybějící kvalitní metodické materiály, kurzy, workshopy a semináře odborníků z praxe pro pedagogy na téma kreativita a podnikavost		
	Nedostatečné propojení školy a podnikatelského sektoru a málo příležitostí k setkávání a výměně zkušeností pedagogů a podnikatelů, zaměstnavatelů a odborníků z praxe		
Chybějící metodická podpora pedagogů technických předmětů s rychlé se měnícími požadavky na	Trvalá potřeba metodické podpory pedagogů v PTV	Podporovat vznik a působení center metodické podpory pro stávající a budoucí pedagogy s cílem dostatečné přípravy na implementaci nových technologií do vzdělávání na ZŠ a SŠ.	KT2, KT8 CKP, KMK

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
odborný obsah výuky			
Nedostatek a stárnutí učitelů odborných předmětů	Pro odborné pracovníky není učitelské povolání atraktivní	Podporovat management SŠ v získávání odborníků pro výuku a jejich udržení na škole	KT3, KT8
Nedostatečná připravenost škol na roli center celoživotního vzdělávání	Nedostatky v oblasti ICT, zařízení a vybavení, v připravenosti pedagogů na roli lektorů dalšího vzdělávání apod.	Zvyšovat počty škol, které budou autorizovanou osobou (NSK) a budou poskytovat služby v rámci CŽU	KT3, KT8
Nesoulad mezi zájmem žáků o jednotlivé obory a kvalifikačními potřebami firem	Přetrvávající nezájem žáků o technické obory. Nedostatečná propagace a podpora.	Zajišťovat systematickou metodickou a poradenskou podporu činnosti kariérových poradců na školách. Důraz na zapojení KP do hledání a využívání účinnějších forem propagace oborů nejvíce nedostatkových na trhu práce.	KT4, KT8 Krajské centrum KP
Nedostatečná časová kapacita výchovného poradce na ZŠ, SŠ pro oblast kariérového poradenství – nízká časová dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství	Výchovný poradce řeší kromě kariérového poradenství i výchovné problémy žáků (šikana ad.) Dle APŠ uvádí 42 % škol nedostatečnou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství.	Podporovat zavedení samostatné pozice kariérového poradce na ZŠ a SŠ s podporou implementačních projektů KAP III a projektů zjednodušeného vykazování (šablon)	KT4, KT8 Dle APŠ došlo u překážky časové dotace k mírnému zlepšení

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Úzké pojetí kariérového poradenství na SŠ: obor/profese už vybrána, přihláška na VŠ, jak zpracovat životopis; chybějící přehled výchovných poradců o aktuálním stavu trhu práce po ukončení SŠ	VP (KP) mají nedostatečný časový prostor k systém. dalšímu vzdělávání v oblasti aktuálních potřeb trhu práce. Chybí kurzy pro PP v oblasti aktuální analýzy stavu trhu práce v OK. Nedostatek výukových aktivit vázaných na profesní život, řízení kariéry a sebepoznání.	Poskytovat aktuální informace o uplatnění studentů na současném trhu práce; propojit svět vzdělávání a svět práce (např. práce s portfolii); posílení rozvoje soft skills a kariérového vzdělávání (aktualizace ŠVP na základě revize RVP)	KT4, KT8 Dle APŠ došlo ke zlepšení situace u nedostatku příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců
Chybějící oblast kariérového poradenství na školách směrem k samostatnému podnikání. Nedostatečná podpora k samostatnému podnikání. Chybějící přehled VP o možnostech a zahájení samostatného podnikání.	VP (KP) mají nedostatečný časový prostor k systém. dalšímu vzdělávání v oblasti podnikání v OK. Chybí kurzy pro pedagogické pracovníky v oblasti podnikavosti a podnikání v OK.	Zavádět system přenosu aktuálních informací z oblasti podnikání do škol a také informací o uplatnění absolventů v samostatném podnikání; podpora soft skills.	KT4, KT8
Nízká motivovanost učitelů ke zvyšování úrovně ČG a MG	Nepochopení významu ČG a MG, nabídka – její neznalost, neorientovanost učitelů, neochota zavádět do výuky nové metody práce, nedostatečné finanční zdroje pro vzdělávání.	Podporovat systematické a rozšířené další vzdělávání pedagogů včetně – významu ČG, MG a jejich motivace, cíleně předávat informace k využívání dostupné metodické	KT5, KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
		podpory, o dostupných metodikách, projektech, seminářích, metodická podpora při tvorbě strategií pro rozvoj ČG, MG dostupné dostatečné finanční zdroje.	
Nízká úroveň pohybové gramotnosti, snížení PA dětí a mládeže.	Důsledky pandemie a distanční výuky – omezení PA, nedostatečná nabídka a nízká úroveň volnočasových PA, absence Zdravotní tělesné výchovy ve školním vzdělávání, nízká motivace k PA nejen na školách, vyhýbání se PA ve výuce ze zdravotních důvodů – nedostatečná informovanost o významu PA ze strany zákonných zástupců dětí/žáků, malá časová dotace pro výuku tělesné výchovy (TV).	Zvyšovat a rozvíjet základní pohybové a sportovní dovednosti a aktivity – větší informovanost o významu PG a zvyšování motivace, vzdělávání pedagogů v oblastech PG s důrazem na používání adekvátních pomůcek ve výuce, začleňovat PA do vyučovacích hodin, zvýšení časové dotace pro výuku TV a její zatraktivnění dle preferencí žáků, rozšířit atraktivně nabídku PA pro žáky pro efektivní a aktivní trávení volného času, umožnit žákům využívat sportoviště v areálu školy např. před nebo po vyučování, inovace a vybavení a nákup vhodných/adekvátních pomůcek pro danou věkovou kategorii pro sportovní a pohybové aktivity, zvyšovat povědomí o významu PG u	KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
		zákonných zástupců, dětí a žáků.	
Chybějící výuka Multigramotnost i - gramotnosti pro život	Do vzdělávacích předmětů není zahrnuta nabídka mezipředmětové výuky za pomoci aktivit pro rozvoj Multigramotnosti - gramotnosti pro život.	Vytvořit mezipředmětové spolupráce na základě propojení gramotností - tedy provázaných aktivit pro rozvoj multigramotnosti s akcentem na rozvoj dovedností, kompetencí žáků. Nabídka seminářů pedagogům vhodných aktivit rozvoje multigramotnosti.	KT8 Nabídka seminářů např. na příkladu finského vzdělávacího systému ZŠ.
Nedostatečná odborná připravenost pedagogů v oblasti společného vzdělávání.	Školy i pedagogové se často dostávají do situace, kdy je potřeba pracovat s typy žáků se SVP se kterými škola/pedagog zatím nepracovala a nemá zkušenosti. Obdobná situace je v oblasti práce s žáky nadanými a talentovanými. Začínajícím pedagogům chybí praktické zkušenosti a odborná vybavenost.	Podporovat systematické vzdělávání pedagogických a dalších odborných pracovníků zaměřených na společné vzdělávání. Zaměřit se na další zkvalitnění nejen samotné výukové, ale i diagnostické, intervenční, metodické, terapeutické a konzultační činnosti. Podporovat další vzdělávání PP v oblasti různých forem hodnocení a využívání formativního hodnocení žáků.	KT7, KT8
Nedostatečná odborná připravenost asistentů pedagoga.	Z odborného i časového hlediska je příprava asistentů pedagoga nedostatečná. Asistenti pedagoga jsou	Zaměřit se na kvalitní přípravu asistentů pedagoga a obsahu studia pro získání kvalifikace	KT7, KT8 Spolupráce se vzdělávacími institucemi

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
	nesystematicky zaměstnávání, většinou jen na dobu určitou. V důsledku toho chybí i motivace k dalšímu vzdělávání ze strany asistentů pedagoga.	asistent pedagoga a jejich další vzdělávání.	a vysokými školami.
Nedostatečná kapacita ŠPZ zabývajících se diagnostikou nadaných a mimořádně nadaných a jejich metodickou podporou. Absence uceleného systému podpory žáků nadaných a mimořádně nadaných.	Dlouhodobý nedostatek odborných pracovníků a lektorův oblasti péče o nadané, poddimenzovaný počet pracovníků školských poradenských zařízení, kteří se problematikou zabývají.	Vytvořit prostředí pro systematickou péči a ucelený systém podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na školách a školských zařízeních, podporovat činnost Krajské sítě podpory nadání a Krajské koordinační skupiny na podporu nadání v Olomouckém kraji.	KT7, KT8 Personální navýšení v poradenském systému je v souvislosti se společným vzděláváním nezbytné.
Nedostupnost vhodného digitálního zařízení pro část žáků a učitelů.	Rostoucí potřeba mít k dispozici vhodné digitální zařízení, finanční nákladnost.	Podporovat vybavování žáků a učitelů škol vhodnou mobilní i stacionární výpočetní technikou a celky audiovizuální techniky.	KT7, KT8
Nedostatečná úroveň digitálních kompetencí učitelů.	Odmítání rozvoje digitálních kompetencí ze strany některých učitelů, malá nabídka specializovaných vzdělávacích kurzů.	Podporovat zvyšování digitálních kompetencí učitelů souvisejících s podporou rozvoje informatického myšlení žáků a studentů v rámci dalšího vzdělávání a specializovaných kurzů.	KT8

Problém	Příčina	Žádoucí změna/cíl	Poznámka
Nedostatečná podpora povědomí o kybernetické bezpečnosti.	Podceňování problematiky kybernetické bezpečnosti ve společnosti, nedostatečný důraz na rozvoj této oblasti.	Podporovat zvyšování povědomí žáků a učitelů o kybernetické bezpečnosti, včetně hmotné a metodické podpory správců školních sítí, koordinátorů ICT a školních metodiků prevence v oblasti provozu a ochrany informačních systémů.	KT7, KT8

3. Analýza potřeb ve školách

Analýza potřeb ve školách je nedílnou součástí analytické části KAP III a po Analýze potřeb v území je druhým pilířem potřebným pro Prioritizaci potřeb na území kraje.

Analýza potřeb ve školách byla zpracována Metodickou podporou akčního plánování (NPI ČR) ve spolupráci s MŠMT a byly použity výsledky šetření na SŠ a VOŠ, které byly zpracovány Metodickou podporou akčního plánování (NPI ČR) v těchto dokumentech:

- 1) Analýza potřeb na školách v České republice (příloha č. 1);
- 2) Analýza potřeb na školách III. vlna – mezikrajová komparační studie (příloha č. 2);
- 3) Analýza potřeb na školách v Olomouckém kraji (příloha č. 3);
- 4) Souhrnné informace ŠAP za Olomoucký kraj (příloha č. 4);
- 5) Souhrnné informace ze Šablon II (Výzva č. 02_18_065 Šablony pro SŠ a VOŠ II), které se vztahují k tématu Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání (příloha č 5);
- 6) Výstupy z dotazníkového šetření realizovaného pro účely tvorby dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy pro témata rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání (podpora individualizace výuky a vyššího využívání didaktických postupů umožňujících vzdělávání heterogenních kolektivů) a podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání (dostupné z <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-akcnich-planu/>).

3.1 Dotazníkové šetření 2021

V roce 2021 se střední a vyšší odborné školy v kraji zapojily do dotazníkového šetření, které jim umožnilo zhodnotit aktuální stav a identifikovat své potřeby. Pro každou školu byl vygenerován výstup z dotazníkového šetření. Výstup dle níže uvedených témat je jedním z podkladů pro vyhodnocení intervencí plánovaných v krajském akčním plánu na roky 2023, 2024 a 2025.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.
- Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání).
- Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů.
- Rozvoj kariérového poradenství.
- Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání.

- Inkluzivní vzdělávání.
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání).

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků.
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury.
- Čtenářská a matematická gramotnost.
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území.

Standardizovaná forma dokumentu (dotazníku) umožnila agregovat výstupy pro všechny školy a sladit různé úrovně výstupů ze škol.

3.1.1 Proces tvorby

Dokument Analýza potřeb ve školách v Olomouckém kraji vznikl postupně v několika fázích jako výstup systémového projektu Podpora krajského akčního plánování (P-KAP), realizovaného v období 1. 3. 2016 – 31. 12. 2021. Projekt byl zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v souladu se vzdělávací strategií MŠMT. Měl za cíl zajistit metodickou podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje i škol. Byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jeho realizaci zajišťoval Národní pedagogický institut ČR (NPI ČR). Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl analytický tým NPI ČR. Dotazníkové šetření proběhlo ve třech vlnách.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015–leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených OP VVV. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen-prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření. Cílem závěrečného šetření realizovaného v období březen-květen 2021 bylo opět zmapování situace škol a jejich potřeb a vyhodnocení posunu, který na školách proběhl od období prvního a druhého šetření. Výstupy ze závěrečného dotazníkového šetření byly použity jednak jako podklad pro vyhodnocení KAP II a tvorbu KAP III. Dotazníkové šetření jako takové pak pro školy slouží jako podklad pro tvorbu a aktualizaci Školních akčních plánů.

V rámci závěrečného šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v kraji, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti. Na dotazníkové šetření zareagovalo 97 % škol v kraji.

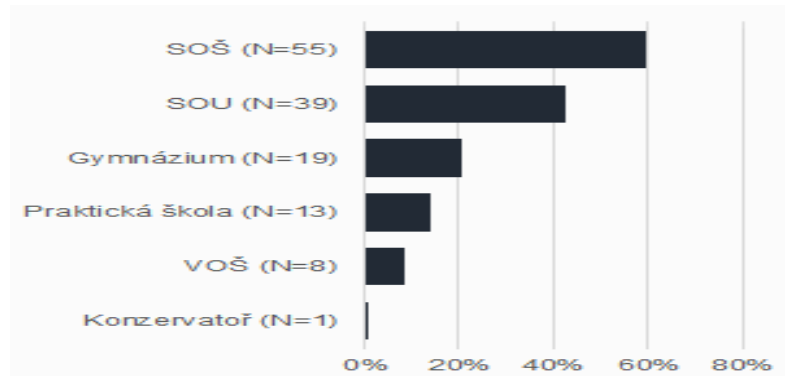
Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v kraji, tedy 100 škol. Z těchto škol se vrátilo 97 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků je tedy v tomto šetření na úrovni 97 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky spolupráci s odborem školství v kraji, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajským garantem projektu P-KAP. Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v kraji.

3.1.2 Charakteristika datového souboru

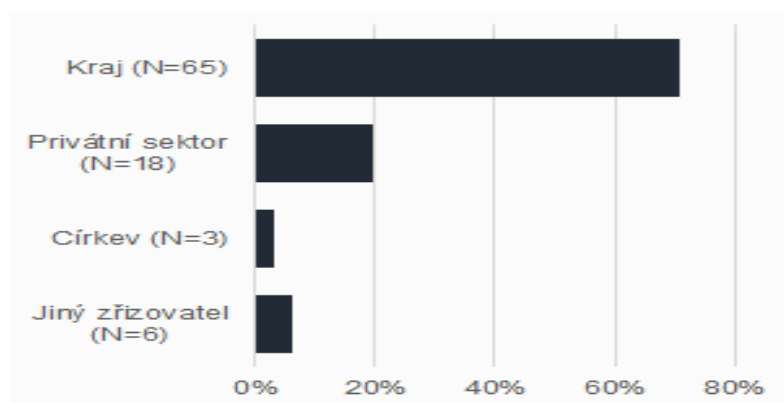
Ve struktuře středních a vyšších odborných škol v Olomouckém kraji jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, gymnázia, praktické školy, vyšší odborné školy a konzervatoř. Vedle škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou i školy kombinované, které nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ nebo SOŠ a VOŠ apod.). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (60 %). Následují školy s obory středního vzdělání s výučním listem (42 %), gymnázia (21 %), praktické školy (14 %), vyšší odborné školy (9 %) a jedna konzervatoř (1 %).

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele má kraj, a to 71 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (20 %). Podíl škol, kde je jiný zřizovatel, se pohybuje na úrovni 7 % a podíl církevních škol dosahuje 3 %.

Graf 15: Zastoupení škol v datovém souboru analýzy potřeb ve školách

Graf 16: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele (APŠ)

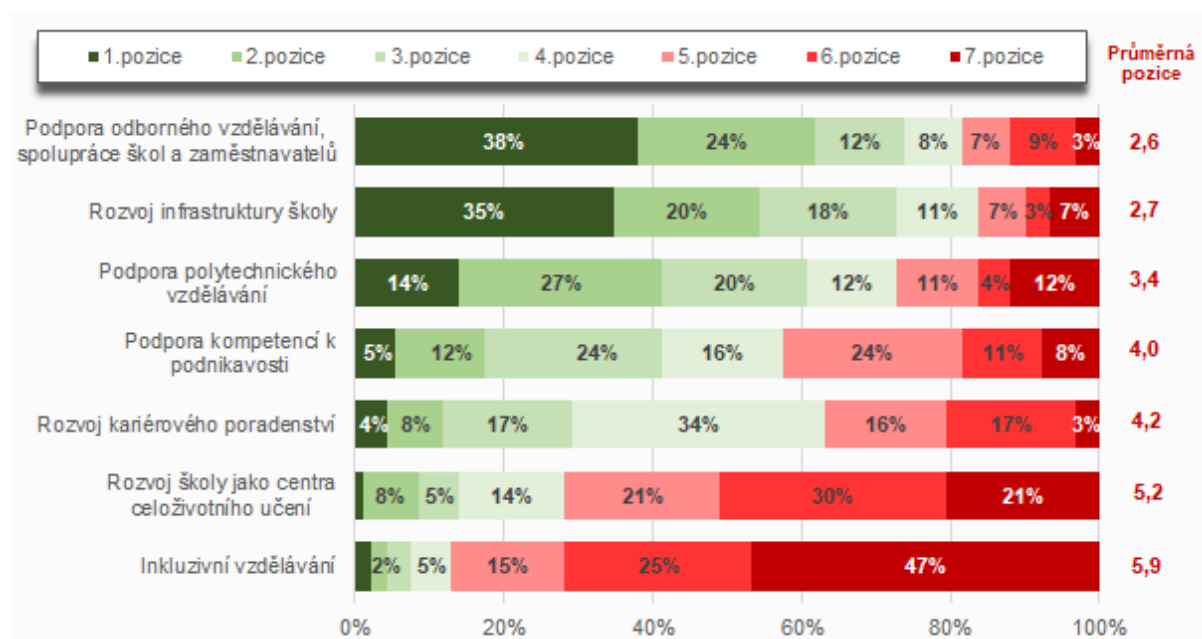

3.1.3 Důležitost plánovaných oblastí intervencí školami

Střední a vyšší odborné školy v Olomouckém kraji měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Pro střední a vyšší odborné školy v Olomouckém kraji je nejdůležitější oblastí podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce se zaměstnavateli. Celkem 38 % škol ji vnímá jako nejdůležitější, 24 % škol ji zařadilo na druhou pozici, a na třetím místě se umístila u 12 % škol. Na nižší pozice školy tuto oblast zařazovaly v nižší míře.

Na druhém místě se umístila oblast rozvoje infrastruktury školy. Oblasti infrastruktury přisoudilo nejvyšší míru důležitosti 35 % škol, dalších 20 % škol ji zařadilo na druhou pozici a 18 % škol na třetí pozici. Na nižší pozice školy tuto oblast zařazovaly již pouze v malé míře. Třetí nejdůležitější oblastí je podpora polytechnického vzdělávání. Tuto oblast považuje za nejdůležitější 14 % škol, na druhé místo ji řadí 27 % škol a na třetí místo 20 % škol v Olomouckém kraji.

Graf 17: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Olomouckém kraji

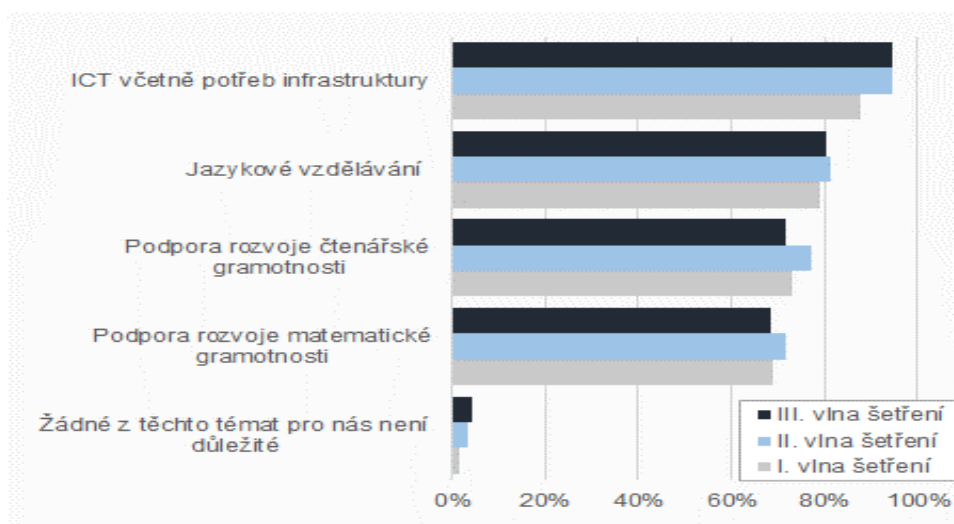

Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

O něco nižší celkovou důležitost připisují školy v Olomouckém kraji podpoře kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě. Pouze pro 5 % škol je tato oblast zdaleka nejdůležitější a 12 % škol ji řadí na druhou pozici. Podobnou důležitost přisuzují školy také rozvoji kariérového poradenství. Nejdůležitější je tato oblast pouze pro 4 % škol a na druhé místo ji řadí 8 % škol.

Menší důležitost je přisuzována rozvoji školy jako centra celoživotního učení. Za nejméně důležitý ho označilo 21 % škol. Nejmenší význam ve srovnání s jednotlivými oblastmi intervencí přisuzovaly školy rozvoji inkluzivního vzdělávání, který 47 % škol řadilo na nejnižší pozici.

Graf 18: Důležitost nepovinných oblastí v Olomouckém kraji

Z hlediska nepovinných oblastí školy akcentují především důležitost v oblasti ICT (95 %) a jazykového vzdělávání (80 %). 72 % škol označilo jako důležitou oblast podporu rozvoje čtenářské gramotnosti a 68 % škol považuje za důležitou oblast podpory rozvoje matematické gramotnosti. Pouze 4 % škol uvedla, že pro ně není důležitá žádná z nepovinných oblastí.

Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury se ustálila na hodnotách z druhé vlny šetření. U ostatních nepovinných oblastí došlo k mírnému poklesu ve vnímání důležitosti oproti druhé vlně šetření. Nepatrně se zvedl podíl škol, které nepovažují žádnou z nepovinných oblastí za důležitou.

3.2 Souhrnné informace ze školních akčních plánů a z čerpání tzv. šablon

Souběžně s výstupem dotazníkového šetření na školách ke všem klíčovým tématům byly zpracovány také následující dva dokumenty:

1. Souhrnné informace ŠAP za Olomoucký kraj (příloha č. 4);

2. Souhrnné informace ze Šablon II (OP VVV_Výzva č. 02_18_065 Šablony pro SŠ a VOŠ II), které se vztahují k tématu Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání (příloha č. 5).

Oba jsou společně s výstupy z dotazníkového šetření významným podkladem pro prioritizaci potřeb v KAP III a současně byly a jsou zásadní při tvorbě a aktualizaci plánů aktivit rozvoje vzdělávání (PA)/ školních akčních plánů rozvoje vzdělávání (ŠAP) jednotlivých škol v kraji.

Při aktualizaci, případně zpracování PA/ŠAP, byla školám poskytnuta metodická podpora formou metodického vedení škol v oblasti strategického řízení a v oblasti jednotlivých klíčových témat realizovaných skrze průřezová témata KAP, kterou poskytoval krajský odborný grant projektu Podpora krajského akčního plánování do konce roku 2021 a nyní tuto podporu poskytuje zástupce projektu Podpora akčního plánování při krajské pobočce NPI ČR. Tvorba a aktualizace PA/ŠAP probíhala ve spolupráci ředitele školy s pedagogickým sborem a externími partnery školy (NNO, zaměstnavatelé, jiné vzdělávací organizace apod.) a na základě kontaktů, které vznikly v rámci rozvoje funkčního partnerství v území. ŠAP je zpracován pro všechna klíčová (povinná) témata KAP. PA zahrnují alespoň jedno klíčové téma, které si škola vybrala.

PA/ŠAP plní v rámci KAP tři úlohy:

- Pomohou školám identifikovat jejich potřeby rozvoje a vybrat v procesu implementace pro ně vhodné intervence.
- Pomohou všem školám naučit se dlouhodobě a strategicky uvažovat o jejich potřebách a systematicky je naplňovat.
- Pomohou kraji/partnerům v území sledovat, o jaké aktivity v jednotlivých tématech mají školy největší zájem.

Jednotlivé školy realizovaly aktivity naplánované ve svých PA/ŠAP mj. s využitím projektů zjednodušeného vykazování (tzv. šablony), zapojením do jiných projektů (např. do projektů realizovaných krajem a zaměřených na implementaci KAP) a s využitím vlastních kapacit a zdrojů.

Cílem projektů šablon z OP VVV bylo poskytnout školám finanční prostředky, díky kterým bylo podpořeno inkluzivní vzdělávání, byla zkvalitněna výuka, pedagogové mohli profesně růst, byly ztraktivněny volnočasové aktivity dětí/žáků a v neposlední řadě byly zkvalitněny vztahy mezi školou, rodiči a komunitou. Žádost o podporu mohly podat všechny MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ. V jedné z výzev byly navíc podpořeny i ZUŠ, SVČ, školní družiny a školní kluby, internáty a domovy mládeže. S každou novou výzvou zájem o zjednodušené projekty rostl.

Tab. č. 13: Přehled projektů z výzev na šablony Olomouckém kraji

Výzva	Počet projektů za OK	CZV (Kč)	Příspěvek EU (Kč)	Národní spolufinancování (Kč)	Z toho státní rozpočet (Kč)
02_16_022 MŠ a ZŠ I	401	256 012 861	217 610 930,19	38 401 930,81	38 401 930,81

02_16_035 SŠ a VOŠ I	81	63 439 449	53 923 530,95	9 515 918,05	9 515 918,05
02_16_063 MŠ a ZŠ II	472	453 231 399	385 246 685,08	67 984 713,92	67 984 713,92
02_16_065 SŠ a VOŠ II	79	97 162 927	82 588 487,16	14 574 439,84	14 574 439,84
02_16_080 MŠ a ZŠ III	425	219 457 819	186 539 140,94	32 918 678,06	32 918 678,06
Celkem	1 458	1 089 304 455	925 908 774,32	163 395 680,68	163 395 680,68

OP VVV podporoval mnoho aktivit (tzv. šablon), v rámci, kterých se pedagogové zúčastňovali vzdělávacích akcí v oblasti osobnostně profesního rozvoje a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného setkávání a sdílení zkušeností. Získané zkušenosti a nabyté vědomosti pak v souladu s povinnými výstupy ze Šablon uplatňovali soustavně při vyučování a tím jistě pozitivně ovlivňovali a zkvalitňovali společné vzdělávání běžných dětí/žáků s dětmi/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Školy byly také posíleny personálně o pracovní pozice školního asistenta, školního psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, příp. chůvu v mateřské škole. Zařazování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) do hlavního vzdělávacího proudu napomáhaly také volnočasové aktivity, jako jsou čtenářské kluby, kluby zábavné logiky a deskových her aj. Výhodou zjednodušeného projektu je, že si ho škola může koncipovat podle svých požadavků a s ohledem na potřeby dětí a žáků i pedagogického sboru. Šablony byly rozděleny do několika oblastí a jejich nabídka byla natolik rozsáhlá, že vyšla vstříc školám malým i velkým, školám z měst i venkova. Školy měly také možnost vybavit své učebny výpočetní technikou, nakoupit pomůcky, hračky a hry, knihy a odbornou literaturu a další drobné vybavení.

V poslední vlně šablon projevil největší počet středních škol zájem o šablony na vzdělávání pedagogických pracovníků, zapojení odborníka z praxe do výuky a vzájemnou spolupráci pedagogů. Vyšší odborné školy nejčastěji volily šablony zaměřené na zapojení odborníka z praxe do výuky a stáže pedagogů u zaměstnavatelů.

Na základních školách byl největší zájem (kromě povinné aktivity Projektový den ve výuce) o personální podporu v podobě školního asistenta, což byla zároveň nejčastěji volená šablona. Kromě toho byl v rámci mateřských škol zájem také o chůvy, základní školy ještě často volily šablony na podporu doučování žáků ohrožených školním neúspěchem či školních klubů.

3.3 Dotazníkové šetření 2022

Koncem roku 2022 se střední školy v kraji zapojily do dotazníkového šetření, které jim umožnilo zhodnotit aktuální stav a identifikovat své potřeby v tématech:

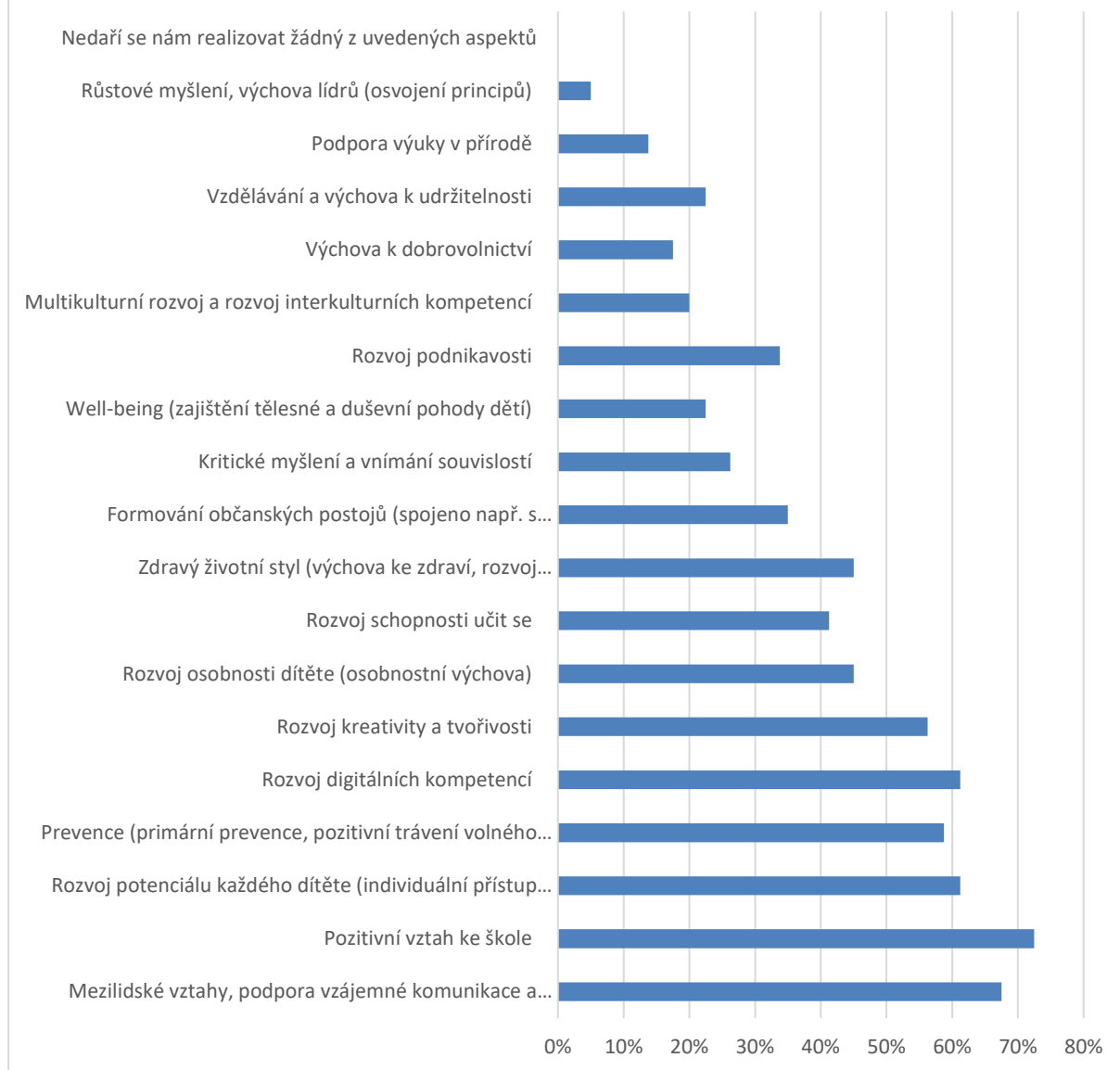
- rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání (podpora individualizace výuky a vyššího využívání didaktických postupů umožňujících vzdělávání heterogenních kolektivů)
- podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání
- propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce škol a školských poradenských zařízení

Pro jednotlivé kraje byl vygenerován výstup z dotazníkového šetření. Jde o data zpracovaná z plošného šetření realizovaného pro MŠMT výzkumným konsorciem STEM a PAQ Research přes program BETA2 Technologické agentury. Realizační tým projektu KAP III si pro potřeby analýzy potřeb převzal výstupy šetření pro oblast středních škol. V Olomouckém kraji se šetření zúčastnilo celkem 80 středních škol, což je 88,9 % všech středních škol v kraji.

K tématu rozvoj potenciálu každého dítěte/žáka/studenta/účastníka neformálního vzdělávání bylo v rámci šetření položeno celkem 14 otázek, z nichž 11 bylo zaměřeno na materiální podporu v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům. Zbývající tři otázky byly zaměřeny na komplexní rozvoj žáka. Pro ilustraci uvádíme relativní četnost odpovědí v následujícím grafu.

Graf 19: Komplexní rozvoj žáka – úspěšné aspekty

Které aspekty související s komplexním rozvojem dítěte/žáka/studenta se podle Vás daří Vaší škole úspěšně realizovat?

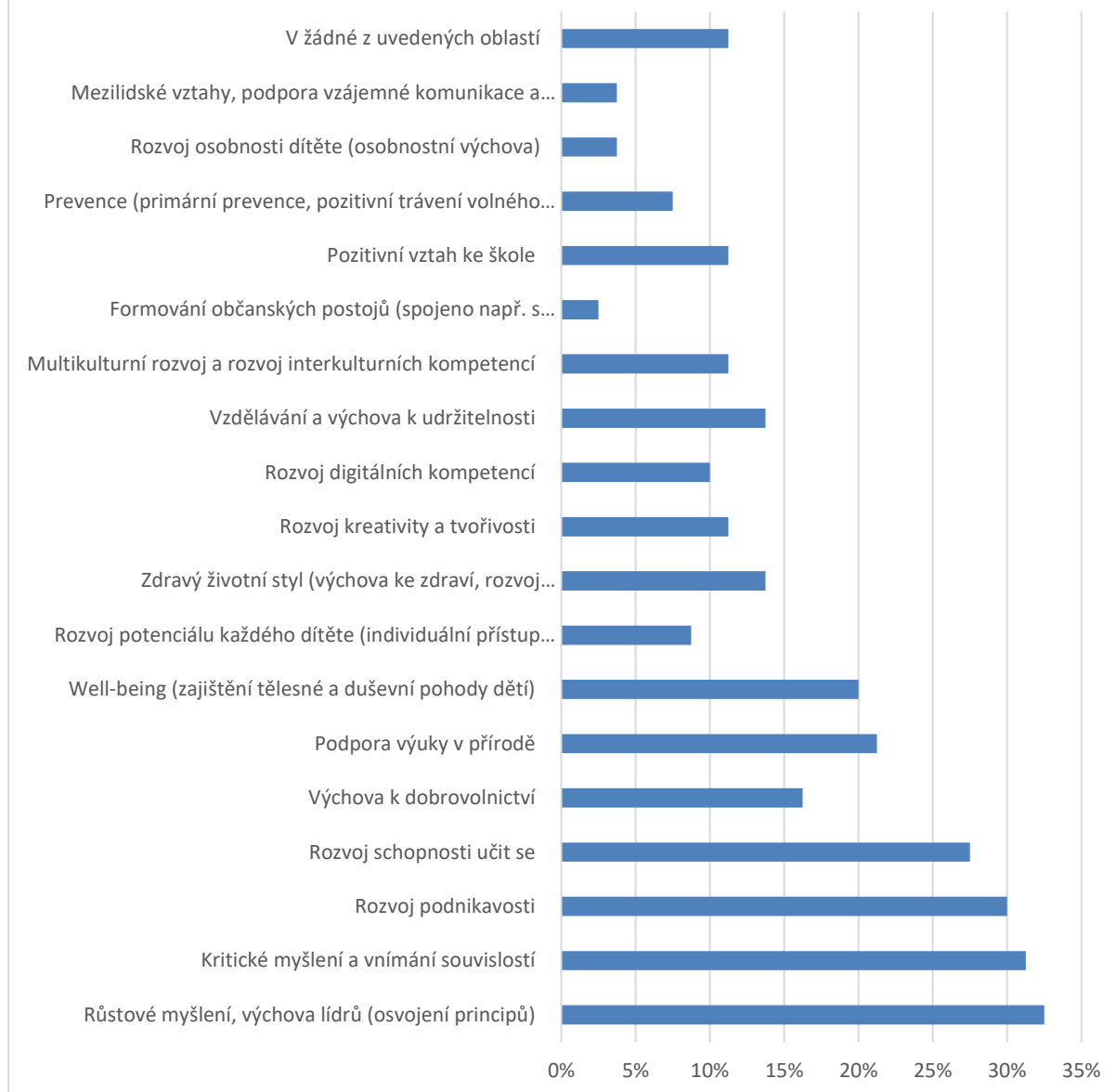

Z výše uvedeného vyplývá, že středním školám v Olomouckém kraji se daří nejlépe realizovat rozvoj pozitivního vztahu ke škole a mezilidské vztahy. Oproti celostátnímu průměru je větší část škol úspěšná v rozvoji digitálních kompetencí, v podpoře zdravému životnímu stylu a také např. v rozvoji podnikavosti.

Zároveň také, jak dokládá následující Graf 20, ale 30 % škol uvádí, že by v oblasti rozvoje podnikavosti uvítaly podporu. Ještě větší podporu (přes 30 % škol) by školy ocenily v oblasti kritického a růstového myšlení.

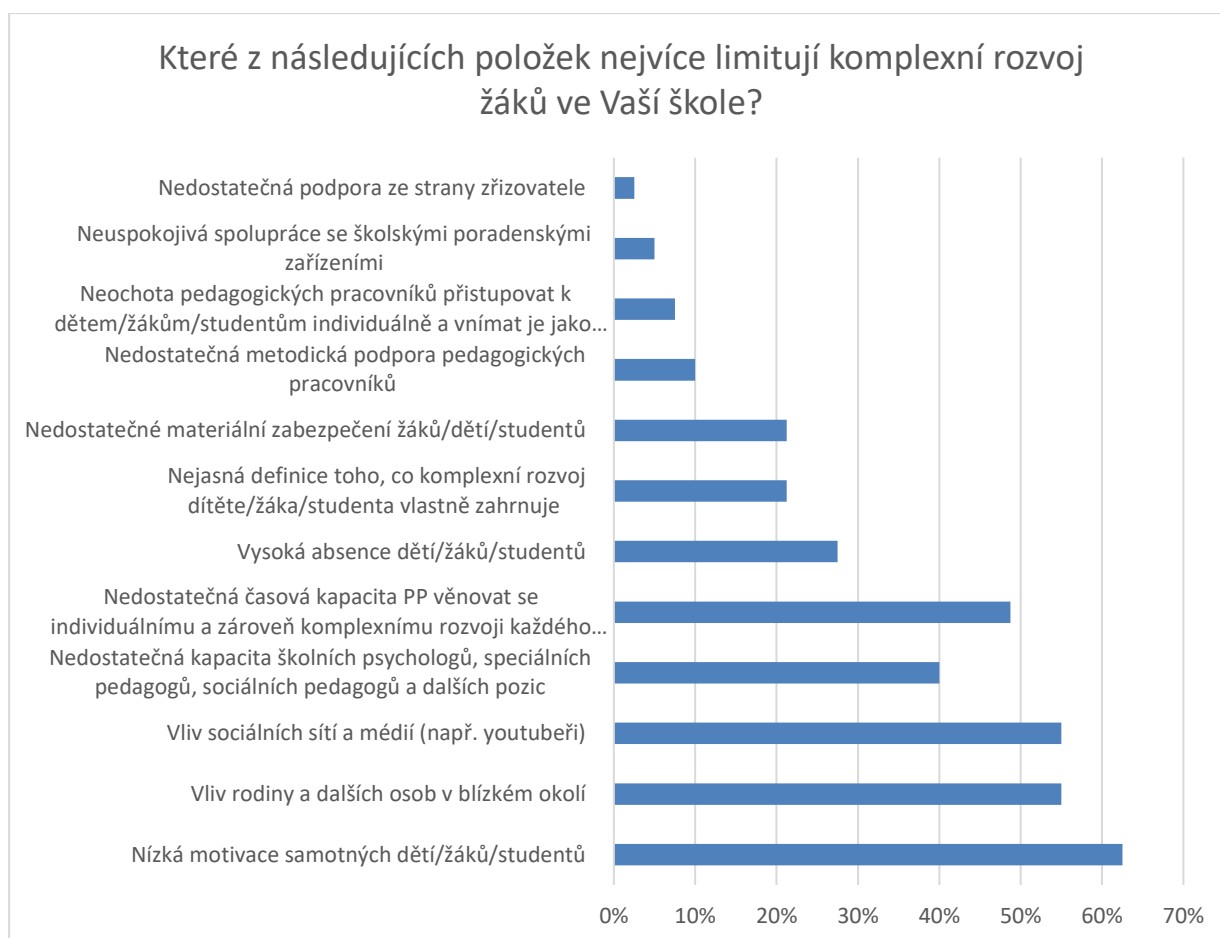
Graf 20: Komplexní rozvoj žáka – požadavky na podporu

Které aspekty související s komplexním rozvojem žáka se podle Vás nedaří Vaší škole realizovat, a uvítali byste v tomto ohledu podporu?

Třetí otázka zaměřená na komplexní rozvoj žáka se týkala limitujících faktorů, které ovlivňují podporu komplexního rozvoje žáků na škole, a odpovědi na ni ilustruje následující Graf 21.

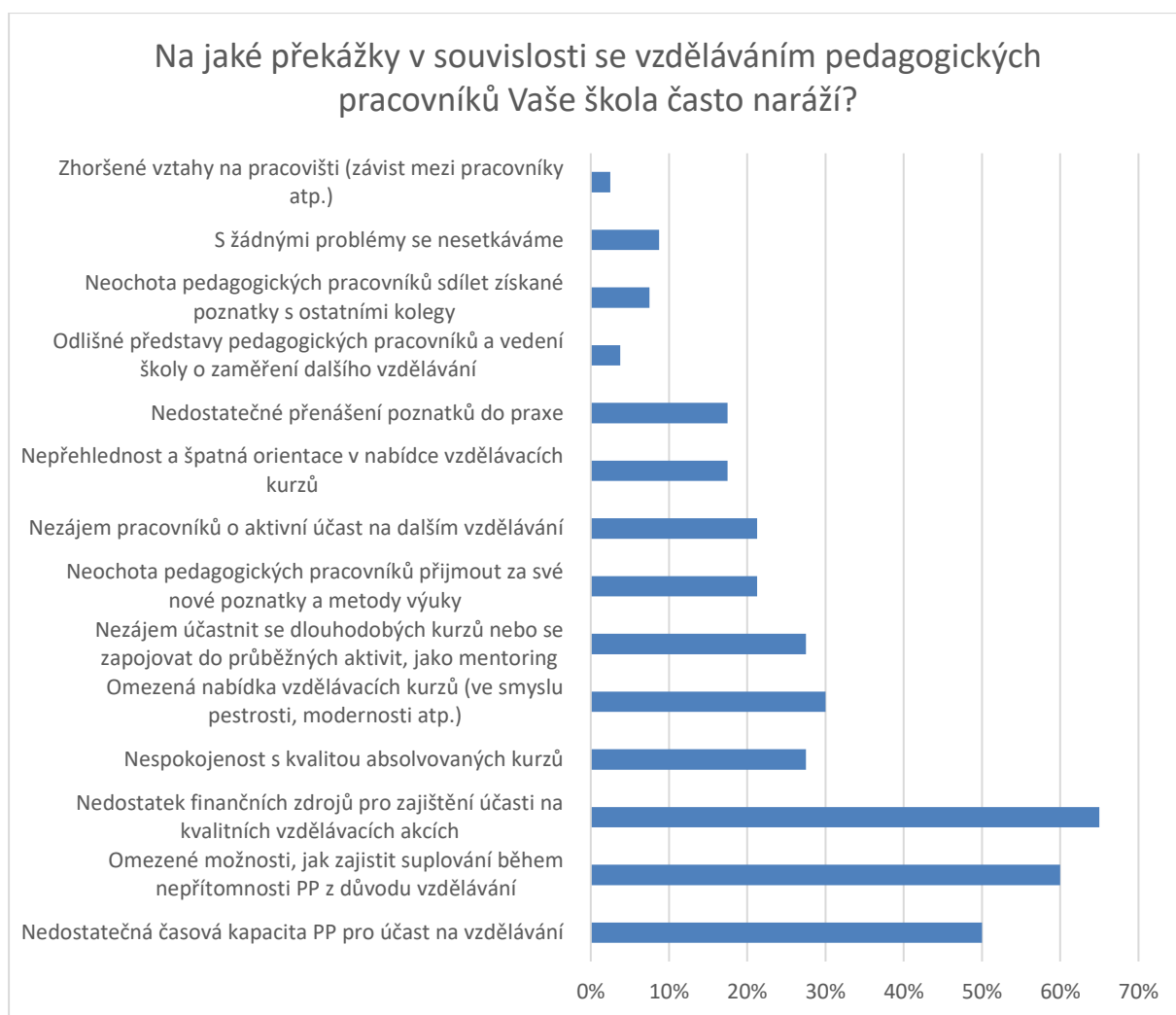
Graf 21: Komplexní rozvoj žáka – limity

Jako nejvíce limitující uvádí školy nízkou motivaci samotných žáků (63 %), vliv rodiny (55 %) a sociálních sítí (55 a také nedostatečnou časovou kapacitu pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a zároveň komplexnímu rozvoji každého žáka (49 %). Limit nedostatečné kapacity školních psychologů, speciálních pedagogů, sociálních pedagogů a dalších pozic je na rozdíl od celostátního průměru (49 %) vnímán pouze v 40 % škol.

Druhá tematická oblast byla v tomto dotazníkovém šetření zaměřena na podporu pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání. První dvě otázky se zaměřily na problematiku vzdělávacích plánů. Z odpovědí vyplývá, že téměř polovina škol (48 %) tvoří vzdělávací plány pro všechny pedagogické pracovníky a zhruba čtvrtina (26 %) jen pro vybrané pedagogické pracovníky. Dále, že školy z 83 % případů plány každoročně aktualizují, což je výrazně více než celostátní průměr (65 %). Celkem 26 % škol však uvádí, že tyto vzdělávací plány netvoří vůbec, což zhruba odpovídá celostátnímu průměru (25 %). Třetí otázka této oblasti podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání se týkala překážek v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků. Jednoznačně největší překážkou je nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (uvádí 65 % škol) na rozdíl od celostátního průměru, kde je jako největší překážka vnímána nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání. Tento výstup ilustrujeme v následujícím grafu.

Graf 22: Podpora rozvoje kompetencí pedagogů – překážky

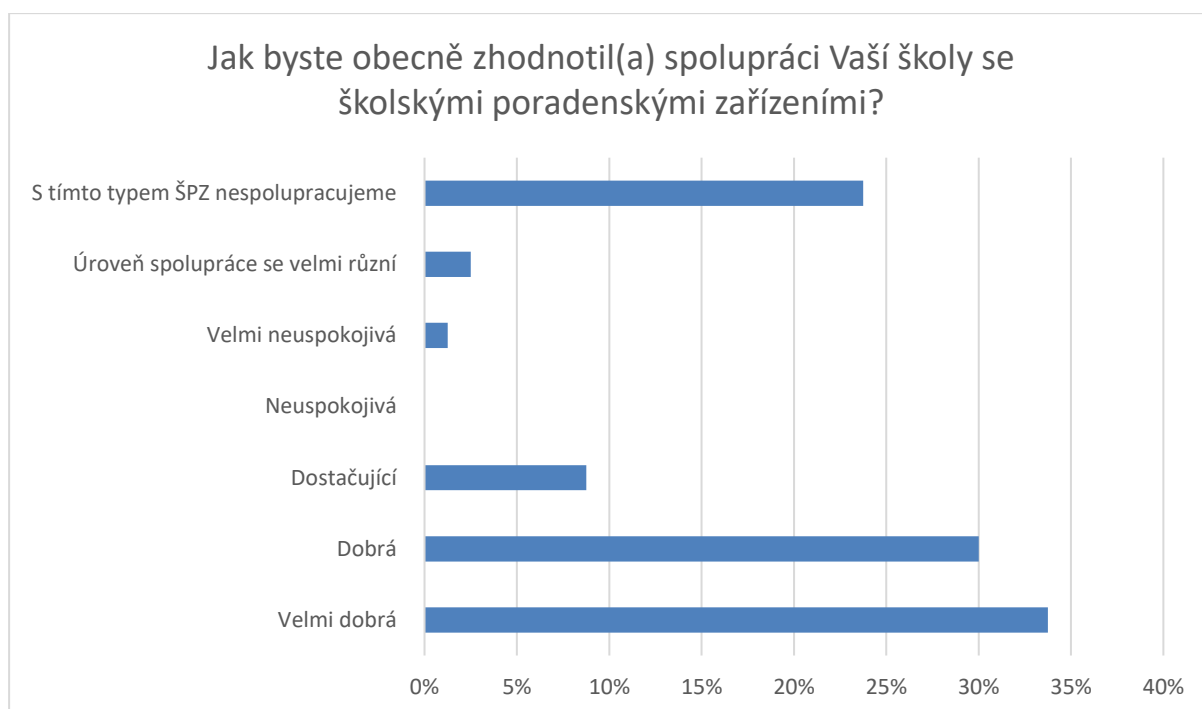

Další tři otázky této oblasti dotazníkového šetření prezentují problematiku podpory začínajících učitelů (76 % uvádí systematickou činnost na úrovni školy), existenci kvalitního kariérního systému (54 % škol by spíše uvítalo, 29 % škol by určitě uvítalo) a předávání informací od MŠMT (78 % respondentů preferuje různé online formy).

Třetí tematická oblast byla v dotazníkovém šetření zaměřena mimo jiné na spolupráci škol a školských poradenských zařízení. Pedagogicko-psychologická poradna Speciálně pedagogické centrum Olomouckého kraje je příspěvkovou organizací kraje. Má pět poboček a sedm detašovaných pracovišť. Nedílnou součástí poradenského systému kraje je také Centrum Aplikovaných pohybových aktivit, jehož cílem je maximální zapojení dětí do pohybových aktivit.

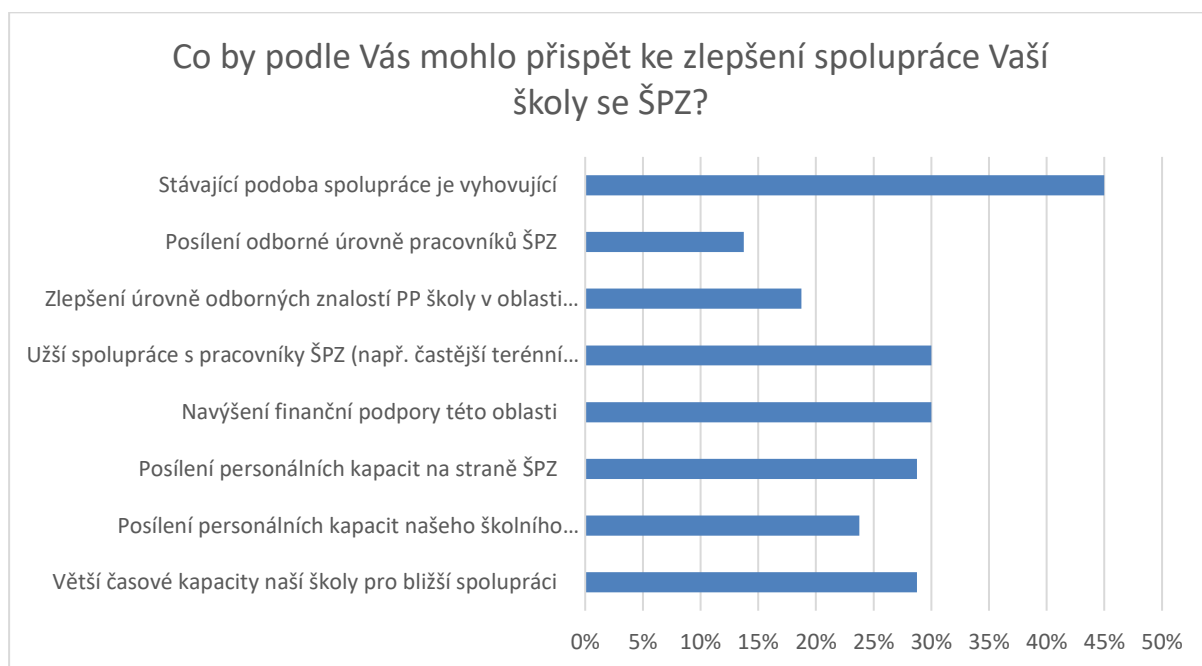
Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na obecné zhodnocení spolupráce školy se školskými poradenskými zařízeními a identifikaci faktorů, které by tuto spolupráci mohly zlepšit. Odpovědi ilustrují následující dva grafy.

Graf 23: Spolupráce škol a ŠPZ – obecné zhodnocení

Spolupráce škol a poradenských zařízení v kraji hodnotí jako dobrou a velmi dobrou výrazně více škol (64 %) než je celostátní průměr (52 %). Zároveň jen 24 % škol uvádí, že tento typ služeb nevyužívá, na rozdíl od celostátního výsledku ve výši 34 %. Jako zásadní faktor, který by mohl vést ke zlepšení spolupráce se ŠPZ, školy uvádí především větší časové kapacity na obou stranách a větší finanční podporu.

Graf 24: Spolupráce škol a ŠPZ – faktory pro zlepšení

Data z výstupu z tohoto dotazníkového šetření jsou v souladu se závěry prezentovanými v jednotlivých kapitolách „Identifikace problémů, jejich příčin a stanovení cílů“ dle všech

klíčových témat v tomto dokumentu, tj. jsou v souladu s výstupy z činnosti platform odborných externích spolupracovníků v rámci přípravy celé analytické části tohoto dokumentu.

Výstup z tohoto dotazníkového šetření se stal jedním z podkladů pro vyhodnocení intervencí plánovaných v krajském akčním plánu na roky 2023, 2024 a 2025. Pro tematické oblasti, které se nedaří v Olomouckém kraji ve středních školách uspokojivě rozvíjet, jsou v akčních plánech na jednotlivé roky zahrnuty různé formy podpory.

Závěr

Analytická část je nedílnou a výchozí součástí souboru strategických dokumentů Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje III (KAP III) a je navazující na stávající Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024 a nejaktuálnější národní strategický dokument Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023. Hlavním cílem souboru dokumentů KAP III je stát se nástrojem zlepšování strategického řízení vzdělávání ve školách v území kraje.

Na zpracování této analýzy se podílel realizační tým projektu KAP III s využitím vlastních či veřejně dostupných informačních zdrojů, popř. zdrojů NPI ČR.

Analýza reflektuje klíčová témata v souladu se závaznou metodikou zpracovanou Metodickou podporou akčního plánování s ohledem na to, že jsou svým konkrétním zaměřením územně specifická a tomu byl přizpůsoben i jejich přehled a zpracování.

Při zpracování analýzy pro období KAP III navázal realizační tým na vyhodnocení předchozího dokumentu KAP zpracovaného a realizovaného pro období 2019–2021 a intervence, které již v území kraje proběhly.

Definování problémových oblastí v území a identifikování jejich příčin bylo výsledkem spolupráce v území v rámci šesti tematicky zaměřených platforem KAP III. Tato činnost byla koordinována realizačním týmem projektu KAP III, a to při konzultacích s členy PS Vzdělávání a jednáních v jednotlivých platformách.

Vstupem do této analýzy byly mimo jiné:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy na území kraje;
- analýzy a doporučení RIS3 strategie;
- strategie ITI;
- analýzy Úřadu práce;
- tematické zprávy České školní inspekce (ČŠI) a zprávy z mezinárodních šetření
- analytická data NPI ČR;
- další regionálně specifické analýzy vztahující se k problematice vzdělávání, uplatnitelnosti absolventů a potřeb trhu práce
- výstupy z analýz potřeb škol realizovaných MŠMT a NPI ČR.

Všechny použité zdroje jsou v souladu s ČSN citovány níže v tomto dokumentu v seznamu použitých zdrojů.

Kromě klíčových témat proběhla i diskuse o ostatních tématech, která jsou pro kraj a jeho řízení vzdělávací soustavy podstatná. Při diskusi s partnery v území bylo zohledněno, nakolik jsou daná témata v kraji již podpořena a s jakými výsledky.

Cílem této analytické části KAP III bylo zmapování potřeb v území Olomouckého kraje vzhledem ke vzdělávací soustavě, a tak vytvoření jednoho z podkladů pro vyhodnocení

možností využít na definované potřeby finanční prostředky ze strukturálních fondů EU v programovém období 202–2027.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Analýza potřeb na školách v České republice

Příloha č. 2: Analýza potřeb na školách III. vlna mezikrajová komparační studie

Příloha č. 3: Analýza potřeb ve školách v Olomouckém kraji

Příloha č. 4: Souhrnné informace ŠAP za Olomoucký kraj

Příloha č. 5: Souhrnné informace ze Šablon II (Výzva č. 02_18_065 Šablony pro SŠ a VOŠ II), které se vztahují k tématu Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání.

Seznam použitých zdrojů

Akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027) [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://education.ec.europa.eu/cs/akcni-plan-digitalniho-vzdelavani-2021-2027>

Akční plán inkluzivního vzdělávání 2019–2020 [online]. MŠMT. 2019 [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/49950/>

Analýza potřeb na školách v Olomouckém kraji [online]. Národní pedagogický institut České republiky, 2021 [cit. 2022-04-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221>

Datové soubory pro přípravu analytických podkladů krajských akčních plánů [online]. MŠMT ČR, 2023 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-akcnich-planu/#ke-stazeni>

Digitální gramotnost v novém finském národním kurikulu [online]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <http://provzdelavani.nuv.cz/clanky/ze-zahranici/digitalni-gramotnost-v-novem-finskem-narodnim-kuri>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023 [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2019 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/51673/>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020–2024 [online]. Olomoucký kraj [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/strategie-koncepcy-vyrocní-zpravy-cl-281.html>

Evropský referenční rámec, PŘÍLOHA návrhu Doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení [online]. Evropská komise, 2018 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-24-F1-CS-ANNEX-1-PART-1.PD>

Finnish national agency for education [online]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://www.oph.fi/en/education-and-qualifications/national-core-curriculum-basic-education>

Inovační strategie České republiky 2019–2030 [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2019 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=866015>

Integrovaná územní strategie ITI OA 2021–2027 [online]. [cit. 2022-04-29]. Dostupné z: <https://www.olomoucka-aglomerace.eu/iti21/aktualne/27120>

Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025 [online]. MŠMT, 27 s. [cit. 2022-02-26]. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>

Krajská příloha Národní RIS3 strategie pro Olomoucký kraj, aktualizace ze dne 26. 9. 2022 [online]. Olomoucký kraj, 2020 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/ris3-strategie-cl-3882.html>

Kraje od MŠMT dostaly datové sety pro přípravu krajských akčních plánů – edu.cz. edu.cz – Jednotný metodický portál MŠMT [online]. Copyright © 2022 [cit. 28. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-akcnich-planu/>

Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021 – výroční zpráva ČŠI [online]. Česká školní inspekce. Praha, 2021, 838 s. [cit. 2023-07-27]. ISBN 978-80-88087-65-6. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2021/Vyrocní_zpráva_Ceske_skolní_inspekce_2020_2021/html5/index.html?pn=3

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje pro období 2019–2021 Copyright © [cit.2022-02-17] Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/krajsky-akcni-plan-rozvoje-vzdelavani-olomouckeho-kraje-cl-3449.html>

Mapa vzdělávacího neúspěchu [online]. PAQ Research, z. ú. Praha 2022 [cit. 2022-06-23]. Dostupné z: <https://www.mapavzdelavani.cz/>

Metodický dokument: Inspirace pro podporu pohybových dovedností žáků v rámci různých školních aktivit [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-04-26]. Česká školní inspekce. Dostupné z: <https://www.edu.cz/methodology/inspirace-pro-podporu-pohybovych-dovednosti-zaku-v-ramci-ruznych-skolnich-aktivit/>

Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022 [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022, str. 18. [cit. 2023-07-27]. ISBN 978-92-76-56120-0. Dostupné také z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/312892b0-66f0-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-cs>

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021–2027 [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/ris3-strategie/https://www.olkraj.cz/ris3-strategie-cl-3882.html>

Národní zpráva o pohybové aktivitě českých dětí a mládeže 2018 [online]. Univerzita Palackého v Olomouci – fakulta tělesné kultury. Olomouc, 2018, 43 s. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://activehealthykids.upol.cz/narodni-zprava-2018>

Nezaměstnanost absolventů středních a vyšších odborných škol v Olomouckém kraji. [online]. [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Regionální profil Olomouckého kraje. Výstup z projektu „PZOK, z.ú. - Regionální profil projektu KOMPAS, reg. č. CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_122/0006097 financovaného z ESF a stát. rozpočtu."

Počty podnikatelů a živností dle krajů [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2022 [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/pocty-podnikatelu-a-zivnosti-dle-kraju--225453/>

Pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP – Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě [online]. Národní pedagogický institut ČR, 2021 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/podpora-pro-dalsi-planovani-a-rizeni-zmen-v-oblasti-rozvoje>

Průběžná zpráva o vyrovnávání nerovností ve vzdělávání ve školním roce 2021/2022 [online]. Česká školní inspekce. Praha, 2021, 34 s. [cit. 2022-02-26]. ISBN 978-80-88087-74-8. Dostupné z: <https://www.edu.cz/csi-vydala-tematickou-zpravu-prubezna-zprava-o-vyrovnavani-nerovnosti-ve-vzdelavani-ve-skolnim-roce-2021-2022/>

Průvodce strategickým a akčním plánováním – Informační karty pro klíčová témata. [online]. NPI ČR. Praha, 2022, [cit. 2022-06-26]. Dostupné z:

<https://orgpad.com/o/DJ43ScAO1DvLDdhYOk4r1O?token=DTVTD041ZPEZaDucQU-9QF&presentation=C2dgdJGDpNHooYHSo8lZyb>

Příprava: Programové období 2021–2027 [online]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020>

Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě do roku 2030. MŠMT [online]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani-a-odborne-priprave>

Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030. [online]. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, poslední aktualizace 2020, 101 s. [cit. 2022-02-26]. Dostupné také z: <https://zdravi2030.mzcr.cz/zdravi-2030-strategicky-ramec.pdf>

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

Strategie ITI Olomoucké aglomerace včetně příloh – schválená ZMO dne 7. 6. 2021 Olomoucký kraj. [online]. Copyright © [cit.2022-02-17] Dostupné z: <https://www.olomoucka-aglomerace.eu/dokumenty/strategie>

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje [online]. Olomoucký kraj, 2020 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html>

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020 [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Školská inkluzivní koncepce Olomouckého kraje pro období 2020-2021 (ŠIKK 2020 – 2021) | Olomoucký kraj. [online]. Copyright © [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/skolska-inkluzivni-koncepcie-olomouckehokraje-pro-obdobi-2020-2021-sikk-2020-2021-aktuality-9513.html>

Tematická zpráva: Vzdělávání v tělesné výchově, podpora rozvoje tělesné zdatnosti a pohybových dovedností [online]. Praha, 2016 [cit. 2022-04-26]. Česká školní inspekce. Dostupné z: http://www.csicr.cz/html/TZ_telak/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1

Tematická zpráva ČŠI – Distanční vzdělávání v základních a středních školách [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Distancni-vzdelavani-v-zakladnich>

Tematická zpráva – Tělesná zdatnost žáků na základních a středních školách 2022/2023 [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-07-27]. Česká školní inspekce. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2023/TZ_Telesna_zdatnost_zaku_ZS_SS/html5/index.html?pn=3

Tematická zpráva – Rozvoj čtenářské gramotnosti na středních školách ve školním roce 2019/2020 [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-07-27]. Česká školní inspekce. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/2020/TZ_Rozvoj_ctenarske_gramotnosti_SS_2019_2020/html5/index.html?&locale=CSY

Tematická zpráva – Rozvoj matematické gramotnosti na základních školách ve školním roce 2019/2020 – vydána ČŠI [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-07-27]. Česká školní inspekce.

Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/2020/TZ_Rozvoj_matematicke_gramotnosti_ZS_2019_2020/html5/index.html?&locale=CSY

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2021 [online]. MŠMT. Praha, 2022, 148 s. [cit. 2023-07-27]. ISBN 978-80-87601-51-8. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyrocnizpravy-o-stavu-a-rozvoji-vzdelavani-v-ceske-1>

Zdraví 2020. Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/programy-a-strategie/zdravi-2020/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Věková struktura osob, které do Olomouckého kraje přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

Tab.2: Projekce obyvatelstva Olomouckého kraje podle věkových skupin (k 1.1.)

Tab. 3: Vzdělanostní struktura obyvatel Olomouckého kraje podle pohlaví (v tis.)

Tab. 4: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity v Olomouckém kraji a ČR (2022, v tis.)

Tab. 5: Zaměstnaní v národním hospodářství podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Olomouckém kraji a ČR (2022, v tis.)

Tab. 6: Zaměstnaní v národním hospodářství podle sekce CZ-NACE v Olomouckém kraji a ČR (2021, v tis.)

Tab. 7: Vývoj TOP3 skupiny oborů s nejnižší a nejvyšší mírou nezaměstnanosti (MN) v Olomouckém kraji

Tab. 8: Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2021

Tab. 9: Průměrné hrubé měsíční mzdy v krajích ČR (přepočet na plně zaměstnané, v Kč)

Tab. 10: Průměrné hrubé měsíční mzdy v Olomouckém kraji podle klasifikace zaměstnání (v Kč)

Tab. 11: Registrované subjekty a subjekty se zjištěnou aktivitou v Olomouckém kraji

Tab. 12: Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou v Olomouckém kraji podle převažující činnosti CZ-NACE

Tab. 13: Přehled projektů z výzev na šablony Olomouckém kraji

Seznam grafů

Graf 1: Počet obyvatel Olomouckého kraje (k 31. 12., v tis.)

Graf 2: Vývoj počtu osob, které do Olomouckého kraje přesídlily v souvislosti s válkou na Ukrajině

Graf 3: Podíl věkových skupin na obyvatelstvu Olomouckého kraje (2022)

Graf 4: Strom života – věková struktura obyvatel Olomouckého kraje a ČR (2022)

Graf 5: Prognóza vývoje obyvatelstva Olomouckého kraje podle věkových skupin

Graf 6: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Olomouckého kraje (v tis.)

Graf 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Olomouckého kraje a ČR (2021, rel.)

Graf 8: Zaměstnaní v národním hospodářství podle vzdělání (2021, rel.)

Graf 9: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa podle vzdělání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Graf 10: Volná pracovní místa podle vzdělání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Graf 11: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Graf 12: Poptávka po pracovní síle a nabídka pracovní síly a v Olomouckém kraji (k 31. 12. 2022)

Graf 13: HDP na 1 obyvatele v krajích ČR (2021, ČR = 100 %)

Graf 14: Vývoj HDP Olomouckého kraje (v tis.)

Graf 15: Zastoupení škol v datovém souboru analýzy potřeb ve školách

Graf 16: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele (APŠ)

Graf 17: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Olomouckém kraji

Graf 18: Důležitost nepovinných oblastí v Olomouckém kraji

Graf 19: Komplexní rozvoj žáka – úspěšné aspekty

Graf 20: Komplexní rozvoj žáka – požadavky na podporu

Graf 21: Komplexní rozvoj žáka – limity

Graf 22: Podpora rozvoje kompetencí pedagogů – překážky

Graf 23: Spolupráce škol a ŠPZ – obecné zhodnocení

Graf 24: Spolupráce škol a ŠPZ – faktory pro zlepšení

Seznam zkratek

APIV	Akční plán inkluzivního vzdělávání
APŠ	analýza potřeb škol
ASZ	Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády ČR
BYOD	Bring Your Own Device, Přines si své vlastní zařízení
CKP	centrum kolegiální podpory
CLIL	vyučovací metoda – integrovaná výuka předmětu a cizího jazyka
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj
CUOK	Centrum uznávání a celoživotního vzdělávání Olomouckého kraje
CZ – ISCO	klasifikace zaměstnání
CZ – NACE	sekce kategorií zaměstnání v národním hospodářství
CŽU	celoživotní učení
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČG	čtenářská gramotnost
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DDM	dům dětí a mládeže
DV	další vzdělávání
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ OK	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje
ESF	Evropský sociální fond
ET 2030	The European Education Area and the 2030 strategic framework for education and training
EU	Evropská unie
FF	fiktivní firma
FTK UPOL	Fakulta tělesné kultury a sportu Univerzity Palackého v Olomouci
HBSC	Health Behaviour in School-aged Children
HEPA	Europe European network for the promotion of health-enhancing physical activity

HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HW, SW	hardware, software
ICT	informační a komunikační technologie
IT	informační technologie
IKAP	implementace krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání
InspIS SET	Inspekční systém elektronického testování
IROP	Integrovaný regionální operační program
ITI	Integrované územní investice
IVyP	individuální výchovný plán
KAP II	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje na období 2019 – 2021
KAP III	Soubor dokumentů Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje na období do 2025
KHK	krajská hospodářská komora
KMK	krajský metodický kabinet
KP	kariérový poradce
KÚOK	Krajský úřad Olomouckého kraje
MAP	místní akční plán rozvoje vzdělávání
MG	matematická gramotnost
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MŠ	mateřská škola
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MU	Masarykova univerzita v Brně
MVŠO	Moravská vysoká škola Olomouc
MZ	maturitní zkouška
NPI ČR	Národní pedagogický institut ČR
NSK	Národní soustava kvalifikací
NUTS II	region soudržnosti
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OA	Olomoucká aglomerace
OK	Olomoucký kraj
OMJ	odlišný mateřský jazyk
OSN	Organizace spojených národů
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
PA	plán aktivit, taky pohybová aktivita
PC	osobní počítač
PG	pohybová gramotnost
PISA	Programme for International Student Assessment, mezinárodní výzkum čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti patnáctiletých žáků
P-KAP	projekt Podpora krajského akčního vzdělávání
P-AP	projekt Metodická podpora akčního plánování
PO	prioritní osa
PP	pedagogický pracovník
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PS	pracovní skupina
PTV	polytechnické vzdělávání
RES	registr ekonomických subjektů
RIS3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR
ROP	Regionální operační program
RSK	regionální stálá konference
RVP	rámcový vzdělávací program
SOŠ	střední odborná škola
SOU, OU, U	střední odborné učiliště, odborné učiliště, učiliště
SPC	speciálně pedagogické centrum
SROK	Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
SŠ	střední škola
SVČ	středisko volného času
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SWOT	typ analýzy

ŠAP	školní akční plán
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠPZ	školní poradenské zařízení
ŠVP	školní vzdělávací program
TIMSS	Trends in International Mathematics and Science Study
TV	tělesná výchova
ÚP	úřad práce
UP	Univerzita Palackého
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
VOŠ	vyšší odborná škola
VP	výchovný poradce
VŠ	vysoká škola
VZ ČŠI	Výroční zpráva České školní inspekce
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola